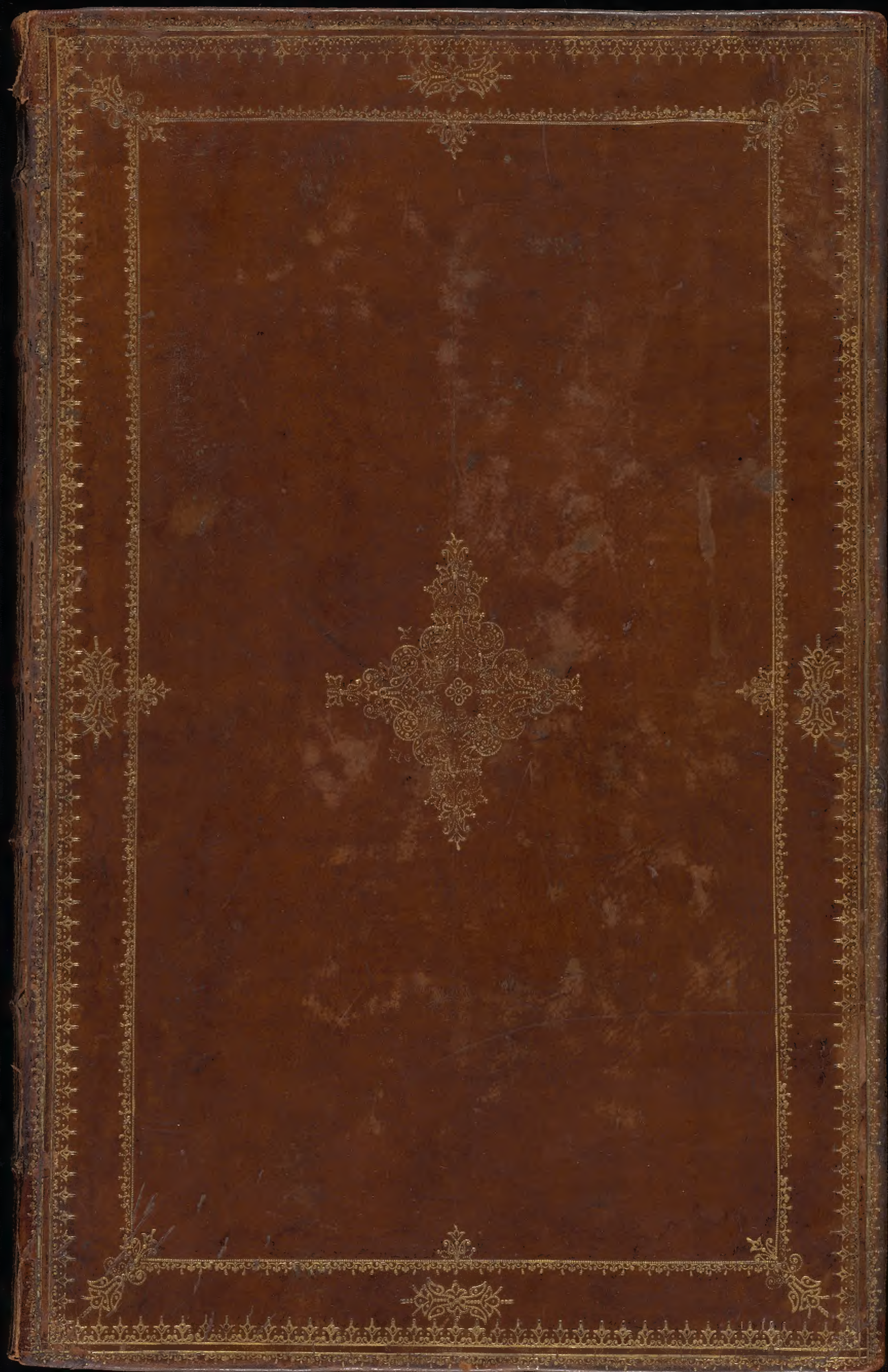

La meilleure portion de ce *Spicilége* est sans contredit celle qui comprend les XXXVIII inscriptions tirées des manuscrits de Pighius (p. 75–116). Voici ce que dit Hagenbuch du faible commentaire dont Beger les a accompagnées :

« Inscriptiones Pighianas numero XXXVIII publicavit cum suo in easdem commentario ; indoctis autem manibus, rei epigraphicæ imperitiorem *ad sacra hæc Pighii* foras danda accessisse Begerum passim deprehendi. Hinc graviorem etiam censuram Fabretti, Von Vingen, imprimis Burmanni incurrit ; vel sic tamen laudandus, quod Pighii monumenta eleganti modo prodita ab interitu vindicavit, quamvis eis explicandis impar fuerit. »

On trouve dans une lettre de Cuper à l'abbé Bignon une note curieuse relative aux deux frères Pighius, et qui mérite d'être citée :

« Vous connaissez, Monsieur, les deux *Pighii*, et vous savez qu'ils étaient nés à Campen (Pays-Bas, prov. d'Over-Yssel) ; leur maison y subsiste encore ; le frontispice en est de pierre de taille, et assez riche, pour le temps où ces savants hommes ont vécu ; leurs armes y sont, ce qui est une marque qu'ils étaient d'une famille distinguée, le commun n'étant pas accoutumé alors d'avoir des armes. Enfin on y voit une belle inscription prise de Cicéron : *Vitæ philosophia dux, virtutis indagatrix, expultrix vitiorum, præsidium ad omnia*. 1566. Vous voyez par là, Monsieur, combien ces deux frères ont été portés à l'étude, comme leurs écrits le témoignent aussi. J'ai cru que cette particularité, toute petite qu'elle est, ne vous déplairait pas. Le nom de leur famille était Pigghe ; elle est tout-à-fait éteinte (*Lettres de critique*, etc. p. 286). »

J. V. Rossignol

88/159

200 5 full-page plates and numerous engravings in the text

£3 5 0

Begerus

SPICILEGIUM
ANTIQVITATIS.

SPICILEGIUM ANTIQVITATIS *SIVE* VARIARUM Ex Antiquitate ELEGANTIARUM vel Novis luminibus Illustratarum vel Recens etiam editarum FASCICULI,

Exhibente

L. BEGERO,
Serenissimi Electoris Brandenburgici Consiliario ab Antiquitatibus & Bibliotheca.

Otto L. B. a Schwerin

COLONIÆ BRANDENBURGICÆ,
Typis ULRICI LIEBPERTI, Electoralis Typographi.
Anno M DC XCII.

PER-ILLUSTRI ET GENEROSISSIMO,
DOMINO
EBERHARDO
CHRISTOPH. BALTHASARO
à
DANCKELMAN,
Serenissimi Electoris Brandenburgici,
MINISTRO INTIMO
à CONSILIIS
STATUS, FEUDALIBUS ET BELLICIS &c. &c.

Domino meo, omni devotæ mentis cultu
Devenerando.

PER-ILLUSTRIS ET GENEROSISSIME,
DOMINE ET PATRONE GRATIOSISSIME.

I præcellens Tuorum meritorum jubar tanta mihi facultas foret describendi, tanta Tibi patientia contemplandi, quanta est Tua Dignitas & gloria, quantusque animi mei ardor, in laudes Tuas, PER-

ILLU-

ILLUSTRIS DOMINE, *plena Panegyri aſſurgerem. Ferit oculos non unius tantum Regionis, ſed totius politioris Terrarum Orbis, indefeſſa illa* Providentia, *qua Marchiæ Brandenburgicæ, Provinciarumque Electoralium felicitati conſulis, Teutonici Imperii gloriam curas, Pacis Belliqne negotia promoves. Admirationi eſt invicta illa* Fides, *qua* SOLIUM ELECTORALE, ACHILLEMQVE BRANDENBURGICUM, AUGUSTUM *inquam* MARCHICI SCEPTRI MODERATOREM, *non Domi tantum, inter ſanctioris Juſtitiæ faſces, ſed etiam in bello, inter turbidos furibundi Martis clangores, quibus* DIVINUS ILLE HEROS, *pro ſecuritate publica, glorioſo auſu, ſeſe immittere ſolet, amplecteris.*

Quis crederet ex tanto faſtigio, inter tot, tantosque virtutum tuarum labores, gratioſum benevolentiæ radium, in tenobroſas gementium Exulum ſpeluncas, in obſcura trepidantium Muſarum antra penetrare poſſe? At defluit in utrosque, Te & procurante, & diſpenſante, continuus Electoralium beneficiorum imber. Te Gallus Religionis Zelo fugitivus, poſt inclytum illum ΑΕΤΟΦΟΡΟΝ, *Patronum ſuum veneratur! Te Palatinus, Bellonæ furiis patria pulſus, Præſi-*

dium

dium ſuum adorat! Te Artium ſcientiarumque Myſta, dulce Decus ſuum, ſuſpicit.

Quid ego, qui duplici nomine Tibi obſtrictus ſum? Quod Palatinos gratioſo favore reficis, ipſe Palatinus quidni gratias Tibi referam? Quod Muſis, inter bellicos Populorum fremitus, ſecuritatem præſtas, largâque manu ſubſidia affundis, ipſe Muſarum ſacerdos quidni holocauſtum Tibi accendam? Adeſt victima, ſi non tuis condigna meritis, attamen devoti Tibi, pro immenſo beneficiorum agmine, animi mei index.

Africa mittit Ebur, mittunt ſua Thura Sabæi,
Electrum Pruſſus, pretioſas India baccas.

Mihi nec Pactolus, nec Hermes divitias ſuppeditat: Opes Heliconis curæ ſunt, quem & APOLLO NOSTER *Auguſto jubare irradiat, & Tu,* GENEROSISSIME *MÆCENAS*, Herculis Muſagetæ *inſtar, ſollicitè tueris. Hîc non tantum Heſperidum hortos, non tantum hortos Alcinoi, aut biferi Pæſti roſaria carpo; Tota Græcia, quam latè olim diffluxit, ſinum ſuum mihi patefecit: Terrarum Gentiumque dominatrix Roma ambitum ſuum aperuit, ut dignos Tua magnitudine floſculos colligere, ariſque Tuis imponere poſſem. Ex his accipe, quicquid hoc eſt, ſubmiſſi calami mei hoſti-*

mentum!

ventum! Accipe hostiam, non quæ nitidis ignibus, sed quæ calidis pro Salute & felicitate Tua Votis ardet. Deus felicitatis summus arbiter, Te felicitatis nostræ, post inclytam BRENNI dextram, Statorem indefessum, omni felicitate coronet! Vitæ fons, Vitam Longam Tibi largiatur! Gloriæ author, gloria perenni per ora Posteritatis Tua merita ferat! Sic feliciter agent, non Helicon tantum, sed & solium Electorale! non Marchia tantum, sed & Orbis Brandenburgicus; imò & ejectæ sedibus suis & Pietas & Innocentia! Ita vovet,

PER-ILLUSTRIS ET GENEROSISSIME DOMINE!

GLORIOSISSIMI TUI NOMINIS

Cultor obsequentissimus

LAURENTIUS BEGER.

Um innocenti Libertate per amœniſſima nobilioris Antiquitatis Viridaria ambulo, id mihi accidit, quod etiam in hortis ſolet. Diffuſus undique variantium floſculorum decor non tantùm ſui in contemplationem me trahit, ſed & eò audaciæ propellit, ut ex immenſa ſegete elegantiora quædam colligere, & in publicum efferre ſuſtineam. Primas tenent Numiſmata. Procedit

I.
ΗΡΩΣ ΕΥΜΕΝΗΣ

DUas hoc in nummo figuras cernimus. Altera certa eſt, altera hactenus incerta. Illam Apollinis eſſe, ex radiis diſcimus: Hanc eſſe Ἡρῶος Εὐμενȣ͂ς *Herois Manſueti & Benevoli*, conjecturâ aſſequimur, eâ potiſſimùm ratione, quòd nec Deum inſignia determinent, nec Heroem haſtile neget: Chiorum autem, quorum Numiſma eſt, hiſtoriam verſantibus non alius occurrat, cui potius ea figura tribui

possit. Audiamus Nymphodorum apud Athenæum lib. 6. p. 265. & quidem, cum locus prolixior sit, ex Dalechampii interpretatione; ita ille: *Parum ante nostram ætatem, Chii narrant, servum quendam profugum in montibus consedisse, illicque fuisse commoratum, animi quidem virilis hominem ac bellicosum, & qui, velut exercitus Rex, fugitivorum ductor ac Imperator esset. Adversus illum Chii cùm expeditionem sæpius fecissent, ac irrito conatu nihil profecissent; ut eos perire frustra videt DRIMACUS, (sic enim fugitivus ille nominabatur) his verbis ipsos est allocutus: Quod negotium vobis, ô Chii Dominique nostri, servi facessunt, nunquam cessabit. Quo enim pacto desinere possit, cum Oraculo, id eventurum, Deus prædixerit? At mihi, si vos obtemperetis, & quiescere nobis per vos liceat, multorum ego vobis bonorum Author futurus sum. Fœdus ergo Chii cum inivissent, ac inducias in aliquot tempus essent pacti, mensuras, pondera & sigilla peculiaria sibi fabricatus, ea Chiis ostendit ac dixit, quicquid ii daturi essent, eo se accepturum pondere & mensura: acceptis verò, quæ satis sint, pretium relicturum notatum impresso eo signo: De fugitivis postea illorum servis se inquisiturum & fugæ causam examinaturum: si quid atrocissimum & inexpiabile passi fuisse videantur, eos se habiturum: si justam suæ fugæ causam non dicant, ad heros se remissurum.*

Eas fœderis & pacis leges reliqui servi cum viderent Chiis acceptas esse, multò minus auffugiebant, illius judicium metuentes; Ejus autem comites fugitivi, magis ab eo sibi timebant, quam à Dominis, & quæ sui muneris essent, omnia illius, ut Imperatoris, Jussu, obedientes exequebantur. Protervos enim & extra suum ordinem palantes is puniebat, agrumque populari nemini concedebat, aut se nolente injustè patrare quippiam. Diebus verò festis ex montibus in agrum descendens, vinum opimasque hostias auferebat, & si quid aliud Domini largirentur; Si quem autem sentiret, insidiantem sibi, aut exitium molientem, ab eo pœnas exigebat. Cùm verò Civitas per præconem denunciasset, magnam se pecuniæ vim daturam, si quis eum caperet, aut abscissum ejus caput afferret, Drimacus jam natu grandior Amasium suum in secretum locum abduxit, & sic affatus est: Ego quidem omnium hominum te maxime dilexi. Tu porro mihi puer es, filius, & alia omnia, Jam temporis satis vixi. Tu verò Juvenis es. Ætatis est iste vigor ac flos. Quorsum hæc?

Stre-

Strenuum te esse, ac fortem virum oportet. Quandoquidem Chiorum civitas, si quis me interficiat, percussori plurimam cum libertate pecuniam pollicetur, volo te amputatum mihi caput Chium perferre, receptaque à civitate pecunia Te posthac beatam vitam degere. Abnuenti negantique, se id facturum, Juveni, morem sibi ut gereret, tandem persuasit : Exectum illius caput ad Chios Juvenis defert. Chii, quos præco nummos promiserat solvunt. Corpore fugitivi sepulto, in patriam is remeat. Verum, cum ab infestis servis, Chii adhuc multis Injuriis afficerentur & diriperentur, memores æquitatis ac lenitatis mortui, in agro suo HEROUM illi exstruxerunt, appellaruntque ΗΡΩΟΣ ΕΥΜΕΝΟΥΣ, *HEROIS MANSUETI AC BENEVOLI, cui etiamnum fugitivi decimas omnium, quæ deprædantur, offerunt. Illum quoque, ajunt, in somnis Chiorum multis apparere, & significare, quid insidiarum servi machinentur : ac eos quibus noctu visus est, in Heroi locum profectos illi sacrificare.*

Hæc à Nymphodoro apud Athenæum relata, & de sacrificio testantur, quod in numismate per aram exprimitur, & causam simul aperiunt, cur *Heros* hic *mansuetus* Apollini junctus sit; Primò enim ejus Dei cultorem fuisse, inde patet, quod Oraculo, Chiis servorum insultus denuncianti, credidit : deinde eosdem cum Deo fatidico honores meritum, inde constat, quod Chiis per somnum apparuit & servorum machinationes detexit. Hæc duo, qui probè considerat, quin Heroem mansuetum in numismate Chiorum simul cum Apolline mecum fassurus sit, nullus dubito.

II.
PHINTIAS REX.

DE hoc nummo, an ad Phintiam Regem, an ad urbem *Φιντιάδα* referendus ſit, anceps apud authores diſquiſitio proſtat. Ad rem decidendam, Diodorum Siculum adducimus, qui non tantùm de Phintiade Urbe, ſed etiam de Phintia Rege, Phintiadis Urbis conditore, docet. Ita ille in Ecclogis ex libro XXII. *Κατὰ δὲ Σικελίαν ἦσαν τύραννοι Ἱκέτας ἐν Συρακούσῃ,* ΦΙΝΤΙΑΣ *ἐν Ἀκράγαντι, καὶ Τυνδαρίων ἐν Ταυρομενίῳ, καὶ ἕτεροι τῶν ἐλαττόνων πόλεων. Φιντίας δὲ καὶ Ἱκέτας πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐνστησάμενοι παρατάξαντο περὶ τὸν Ὕβλαιον, καὶ τὴν Νίκην Ἱκέτας ἀπηνέγκατο.* & paulo poſt: *Κτίζει δὲ Φιντίας πόλιν, ὀνομάσας αὐτὴν Φιντιάδα, γελώους ἀναστάτους ὄντας οἰκίσας ἐν αὐτῇ· ἔστι δὲ αὐτὴ παραθαλάσσιος. Καθαιρῶν, γὰρ τὰ τείχη καὶ τὰς οἰκίας, καὶ τοὺς λαοὺς τῆς γέλας εἰς τὴν Φιντιάδα μετήνεγκε, κτίσας τεῖχος καὶ ἀγορὰν ἀξιόλογον, καὶ ναοὺς θεῶν.* hoc eſt: *In Sicilia Tyranni erant, Hicetas Syracuſis, PHINTIAS Agrigenti, Tyndarion Tauromenii, urbiumque minorum alii. Phintias autem & Hicetas conflato inter ſe bello, ad Hyblæum acie inſtructa concurrerunt, victoriamque retulit Hicetas.* & mox. *PHINTIAS urbem condidit Phintiadam, Gelenſesque è Patria ſubmotos in ea collocat. Sita autem hæc eſt ad mare. Muris enim domibusque Gelæ deſtructis, populum Phintiadem tranſtulit, poſtquam mœnia forumque inſigne ac Templa Deorum condiderat.*

Hæc cum ita ſint, conſequens eſt, *primò:* Ut Caput in numiſmate laureatum, non Gelonis, ſed ipſius Phintiæ ſtatuamus. *Secundò:* Si quid vetuſtate detritum in Numiſmate fuit, quod equidem ne dubium ſit, per quam vereor, ut non nomen id Regis eſſe, ſed loci fortaſſis arbitremur, & quid ſi ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΩΝ? eodem modo, quo in nummis Nicomedis, aliisque quibusdam Nomina Regis & Urbis conjuncta cernimus? *Tertiò:* Ut corrupta Authorum Nomina apud Ptolemæum, cui *Φθιντια*, & Antoninum in Itinerario, cui Plintis Urbs Phintiæ dicitur, cum Doctis corrigamus, & illic *Φίντια* hic *Φίντις* reſtituamus; ut taceam Plinium, ubi *Phintienſes* & *Phintiæ* de fonte Siciliæ, ubi Codex Chifletianus *Pinthia*, alii *Pythia* legunt, cùm tamen apertè *Phintienſes* & *Phintia* legi debeat. *Quartò:* Ut Damonis amicum, qui vulgo Pythias dicitur, rectè à Plutarcho *περὶ πολυφιλίας* ΦΙΝΤΙΑΝ credamus dici, quo nomine etiam Jamblicho memoratur, qualiter etiam in Veteribus Ciceronis libris ſe reperiiſſe Turnebus teſtatur. *Quintò:* ut adverſæ canem non ad Pyrrhum Gelonis referamus,

mus, quod Golzius non improbabili conjectura ſibi videtur facere, ſed ad Phintiæ venandi ſtudium, quod ex aliis Regis Phintiæ apud Parutam numismatibus, Aprum & Dianam exhibentibus, abunde patet, quorum huc ectypa transferimus.

Addatur in rei fidem & lucem idem Diodorus Siculus, quo teſte etiam ſomnium, Phintiæ funeſtum, venationem adumbravit. *Φιντίας ὁ Φιντιάδος κτίστωρ, Ἀκράγαντος τύραννος εἶδεν ὄναρ δηλοῦν τὴν τοῦ βίου καταστροφήν. ὗν ἄγριον κυνηγοῦντος ὁρμῆσαι κατ' αὐτοῦ τὴν ὗν, καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ τοῖς ὀδοῦσι πατάξαι, καὶ διελάσαντα τὴν πληγὴν κτεῖναι.* *Phintias, Conditor Phintiadis & Agrigenti Tyrannus, ſomnium vidit, exitum illi vitæ repræſentans: Dum Aprum venatur, ſus in eum ruere, latus ejus ferire dentibus & transadacto vulnere, ipſum perimere viſus.* Non caruit ſomnium eventu: Phintias, eodem Authore, ob Gelenſes exciſos, reus cædis factus, urbium cunctarum illi ſubditarum odiis flagravit, quæ & præſidia expulerunt, inter quos primi fuere Agyrinæi.

 III.

III. ΑΕΤΩΜΑΤΑ Ædificiorum.

QUid sub vocabulis ἀετȣ̃ καὶ Ἀετώματ☉, ubi de ædificiis & Templis sermo est, intelligi debeat, anceps apud Authores Sententia prostat. SUIDAS Tecta ipsa ita vocata arbitratur sub voce Ἀετώματα. Τὰ τῶν ἱερῶν στεγάσματα, inquit, πτέρυγας καὶ ἀετȣ̀ς καλȣ̃σιν. *Templorum tecta alas & aquilas vocant*, allegatque hæc ARISTOPHANIS.

Τάς οἰκίας ἐρέψομεν πρὸς ἀετὸν.
domos tegemas ad Aquilam.

additque ita dicta ἀντὶ τȣ̃ στεγάσομεν. pro voce *tegemus*. Sed videtur ipse SUIDAS hujus suæ opinionis firmus non fuisse, cum paulò ante Ἀετὸν οἰκοδομημάτων non στέγασμα tectum, sed τὰ κατὰ τὸν ὄροφον *eam partem*, dixerit, *quæ in tecto est*, quamque quidam Ἀέτωμα vocant HESYCHIUS ita dici scribit, τὸ κυμάτιον τὸ ἐν τοῖς γείσοις *Cymatium in Suggrundis*. Suggrundæ sunt tecti exstans inferior pars, parietes à pluvia defendens, & Cymatium iis supposita linea, fluctuum in speciem efformata: Proindeque ἀετὸς & ἀέτωμα secundum hunc esset in lateribus domuum aut Templorum. GALENO *in Lexico Hippocratæo* est ἀέτωμα, τὸ εἰς ὕψος ἀνατεταμένον τῆς ὀροφῆς, ὥσπερ τρίγωνον, *illa pars tecti, quæ triangulari forma in sublime elevata est*. Hæc apud Antiquos. Recentiores & ipsi opinionibus in diversum abeunt. COELIUS RHODIGINUS Suidæ assentitur: *Legimus*, inquit *in Templis nominari ἀετȣ̀ς. Id non aliud indicat, quam tecta, quæ item πτερὰ vocant, sed & ἀετώματα.*

HENRICUS STEPHANUS Ἀέτωμα, *id quod ἀετὸς peculiariter dicitur, de fastigio ædificiorum aquilæ volantis speciem repræsentan-*

tante. Ex quibus ſimul & vocis ratio redditur, quamvis ad illud Pindari Olymp. Od. XIII.

> Τὶς Θεῶν ναοῖσιν οἰωνῶν βασιλῆα δίδυμον ἔθηκε.

aliam, & quidem numiſmatibus noſtris apprimè convenientem, ſuggerat Smidius. *Intelliguntur*, inquit, μεταλεπτικῶς ἀετώματα vel ἀετοὶ. *id eſt Aquilarum ſigna Metallica, quæ faſtigiis Templorum & aliorum ædificiorum imponi ſolent.*

Hæc ſententia, cùm non tantùm rationi conſentanea ſit, ſed & allatis venerandæ Antiquitatis monumentis confirmetur, conſequens eſt *Primò:* Ut rejecto Suida & Heſychio, Ἀετώματα non in tecto, ſed in faſtigio & culmine ædificii quæramus. *Secundò:* Ut propriè aquilas ipſas faſtigiis templorum vel impoſitas, vel appoſitas, impropriè autem & μεταλεπτικῶς, faſtigium ipſum, ut Galenus ait, trigoni in formam effigiatum intelligamus. *Tertio:* Ut rationem, ab Aquilis illis impoſitis approbantes, eam frivolam pronunciemus, quam EUSTATHIUS profert, his verbis: Μέρος τὸ τῶν ναῶν οὐ μόνον ἀέτωμα ἐλέγετο, ἀλλὰ καὶ ἀετοὶ διὰ τὸ ἐοικέναι φασὶ πτέρυξιν αὐτῶν. *Quartò:* Quando apud Comicum dicitur.

> Τὰς γὰρ ὑμῶν οἰκίας ἐρέψομεν πρὸς ἀετόν.
>
> *Veſtras enim domos tegemus ad Aquilam.*

non idem eſſe, ac στεγάσομεν, ut SUIDAS, nec idem, quod *ad Aquilinarum alarum ſimilitudinem* tectum eorum in ſummo faſtigio faciemus; Sed quod στεγάσομεν πρὸς ἀετώματα, tegemus ad Aquilas, ut Schol. Græc. id eſt, ad culmen uſque.

Ad Pindarum adhuc ſubjicienda veniunt Scholiaſtis verba, ex quibus non tantùm patet, aquilas Templis impoſitas, ſed & gemina fuiſſe ἀετώματα: οἰωνῶν βασιλέα, τὸν ἀετὸν φησι. λέγει δὲ τὸ κατὰ τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν ἀέτωμα. τίς οὖν φησιν ἐν τοῖς ναοῖς τῶν θεῶν τὸν βασιλέα τῶν ὀρνίθων ἐπέθηκε τὸ λεγόμενον ἀέτωμα. Δίδυμος δέ φησιν, ὅτι διπλᾶ τὰ ἀετώματα, ὄπιθεν καὶ ἔμπροσθεν. Διὰ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν κατασκευάζεσθαι αὐτά. Ἄλλως. οἰωνῶν βασιλέα. ὁ ἀετὸς οἰωνῶν βασιλεύς ἐστιν ὁ ἐπὶ τῶν ἱερῶν τιθέμενος. τινὲς δὲ τὸ ἀέτωμα, ὥς φησι Δίδυμος, παρατιθέμενος Τίμαιον λέγοντα. καὶ τοῦτο ἐν ταῖς οἰκοδομίαις αὐτῶν. εὕρημα καὶ τὰ ἑξῆς.

IV.

IV.
SYRI
Sub Ariete.

ANimal ſupra caput turritum in Nummis ab Antiochenſibus percuſſo Triſtanus *Leonem* putat, Cybeles capiti impoſitum. Alii *Ovem* interpretantur, alii & quidem rectè arietem, quem cum ſtella ſolitum quidem faciunt Antiochenſium ſymbolum, cur autem in eorum nummis fulgeat, hactenus, quod ſciam, nemo aperuit. Mihi ſub Ariete *Signum cœleſte* latere videtur, idque non tantùm, quòd Stella & Luna, in quibusdam arieti jungantur, ſed etiam, quòd aries capiti turrito, imò & templis ut plurimùm impoſitus ſit, quod utique contra artis præcepta foret, ſi animal terreſtre ſub eo lateret. Favet aſſerto MANILIUS, qui ſub ariete cœleſti ſigno Syros ponit, quorum Metropolis Antiochia fuit.

Laniger in medio ſortitus ſidera mundo
Adſerit in vires Pontum, quem vicerat ipſe,
Illum etiam venerata colit vicina Propontis
Et SYRIÆ Gentes. &c.

Ex

Ex his Manilii constat, eandem rationem etiam esse arietis, in nummo Κυῤῥηστῶν, templo Jovis καταιβάτου impositi;

Neque enim soli Antiochiæ Arietem tribuit Manilius, sed *Gentibus Syriæ*, quarum civitas etiam Cyrrhus erat. Quanquam Sidus in Numismate, utpote cum luna conjunctum, non tam stellam aliquam putarem, quam Solem siderum principem. De Luna apposite succurrit ARATUS in Phœnomenis, v. 225.

> αὐτοῦ καὶ κριοῖο θοώταταί εἰσι κέλευθοι,
> αὐτὸς μὲν νωθὴς καὶ ἀνάστερος οἷα σελήνη
> σκέψασθαι.
>
> *Illic etiam arietis celerrimi sunt cursus.*
> *Ipse quidem languidus & obscurus, utpote Lunam*
> *Observando.*

De Sole & Luna audiatur COEL. RHODIGINUS, cujus hæc sunt: *Ajunt, quum primum in ordinem hunc & nitidissimam claritatem facta, expurgata, compositaque Elementa sunt, quem diem mundi esse natalem prædicant, ARIETEM signum media cœli tenuisse, qui locus ceu quidam mundi vertex intelligitur; proindeque factum, ut PRINCIPEM in signorum duodecim limbo LOCUM ARIES habere credatur, quippe in genituris omnibus cœlum medium principem habet locum. Nam & ex hoc totius genituræ fundamenta colligunt. Inde concinne admodum ex hoc signo reliquis omnibus initium factum, præsertim cum stellarum pars maxima, sed & Lumina utraque, SOL & LUNA, radios suos in hoc collimârint.*

En Solem & Lunam radios suos in Arietis signum collimantes! Solem & Lunam, quæ in nummo Arieti junguntur! En Arietem Signorum duodecim principem! Principem, qualem Antiochiam

 si non

ſi non mundi, tamen Orientis dictam (quæ alias poſt Romam & Conſtantinopolim, aut Carthaginem aut Alexandriam, quibus tamen interdum & præponitur, tertia fuit] PerIll. SPANHEMIUS docet ad Cæſares Juliani, pag. 402.

THEON Autor eſt, ab Ariete ordiri Ægyptios, quod ſigna omnia cum membris analogon habeant; eſſe autem Caput arietem, conjectant, quia in capite ſit animæ principatus, & ovium Dux Aries ſit. Hæc mecum ſi conſidero, facilè mihi perſuaſerim, urbem faſtigii principalis æmulam, imò & citerioris Aſiæ non ſemel Dominam, ideò arietem hunc numiſmatibus ſuis expreſſiſſe, ut primam ſibi gloriam non ambitione humana, ſed divino naturæ conſilio teſtaretur adjudicatam.

V.

AMORGINI
Samiorum Colonia.

CUr in Amorginorum nummis expreſſus ſit Apollo cum Sphæra & circino, an ob excellentes aliquos Aſtrologos, quos habuerit hæc Inſula? inquirendum Lectori NONNIUS relinquit. Alii

Alii id factum arbitrantur ob receptum fortè in Civium numerum Pythagoram Samium, Oenipodemve Chium, aut quempiam alium è priſcis illis Aſtrologiæ Magiſtris: adduntque, in nummis Samiorum Pythagoram baculo Sphæram monſtrare. Exſtat numismatis illius Ectypon in *Specimine Morelliano*, ex quo & hic denuo ut proponam, quid prohibet?

Multum certe facit, & ad confirmandam de Pythagora opinionem, & ad rejiciendam de Oenipode; non equidem, ut in civium numerum ab Amorginis receptum Pythagoram credamus, ſed ut *Amorginos ex Samo* Pythagoræ patria diſcamus *oriundos*. Pythagoras non tantùm Samius fuit, præter alios & Ovidio canente Met. 15.

Vir fuit hic ortu Samius.

Sed & Aſtrologiam, imo & Geometriam, quæ ſub Circino adumbratur, & integram Matheſin in tantum calluit, ut non abs re idem Author cecinerit:

-- -- Cœli regione remotos
Mente Deos adiit, & quæ natura negavit
Viſibus humanis, oculis ea pectoris hauſit.

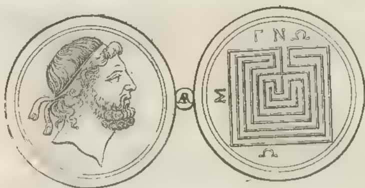
Pythagoras in nummo Samiorum Sphæram tangit, qualis & in numiſmate priore Amorginωn viſitur. Quis ex hac convenientia non aliquam utriusque Inſulæ cognationem præſumat? Eam apertis verbis edocet Suidas, quem & Nonnio citatum videmus, quanquam rei baſin aſſecutus non ſit. Ita ille.

Σιμμίας. Ῥόδιος. γραμματικός. ἔγραψε γλώσσας βιβλία γ΄. ποιήματα διάφορα βιβλία δ΄. ἦν δὲ τὸ ἐξαρχῆς σάμιος. ἐν δὲ τῷ ἀποικισμῷ τοῦ Ἀμοργοῦ, ἐστάλη καὶ αὐτὸς ἡγεμὼν ἀπὸ σαμίων. ἔκτισε δὲ Ἀμοργὸν εἰς γ΄ πόλις. μινώαν. Αἰγιαλόν. ἀρκεσίμην.

VI.
CHIUS
Cretensium Colonia.

GOltzius hoc Numisma proponit. Interpres Nonnius de aversa tacet. Tacent & alii, quoscunque de Chiorum Numismatibus inspexi. Mihi *Labyrinthus* videtur, idque ob perplexos parietes, continuosque anfractus, cœcasque viarum ambages, quibus labyrinthus apud Authores describitur, & hodiénum in Numismatibus Gnossiorum occurrit. En Exemplum ex Gaza Electorali Brandenburgica!

Sed de Labyrintho Cretico constat. Constat & de Ægyptio, & de Italico, & de Lemnio. Quis autem unquam in Chio Labyrinthum posuit? Et si non fuit, quæ ratio ejus in numismate Chiorum expressi?

Dicam quod sentio. Ratio duplex esse potest: Minois potentia & Oenopionis in Insulam transitus. Minos, qui Labyrinthum in Creta exstruxit, potentia navali imperium maris & Insulas obtinuit: Quidni igitur & Chium, occurrente famosissima Labyrinthi structura in Chiorum nummo? Oenopion ex Ariadna Minois filia genitus, à Rhadamanto, justissimo sub Minoe Cretensium Judice, Chium

um poſſidendam accepit, Vinique confectionem, quam à Patre Baccho didicerat, procul dubio primus intulit. Diodorum audiamus. Τὸν δὲ Ραδάμανθον Οἰνοπίωνι τῷ Ἀριάδνης τῆς Μίνω Χίον ἐγχειρίσαι φασίν, ὃν ἔνιοι μυθολογοῦσι Διονύσου γενόμενον, μαθεῖν παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν οἰνοποιΐαν. *Rhadamanthum autem Oenopioni, ex Minois Ariadna, genito Chium posſidendam tradidiſſe, eumque è Baccho natum, vini confectionem à patre didiciſſe, memorant.*

VII.
COI
ab Argis oriundi.

Ludovicus Nonnius in hoc nummo quidem Junonem & duo Conopea agnoſcit, ſed nullum Authorem, qui lucem affunderet, memorat. Simili modo & HARDUINUS, magnum nobilioris Antiquitatis lumen, nummum ex Cimelio Regio producit, Antonini Pii dicatum gloriæ, in cujus averſa Juno ſit in curru juncto pavonibus, nulla tamen ex authoribus adjecta rei cauſa. Mihi dum Athenæum luſtrarem, commodè occurrit, quod pag. 639. Macario referente legitur. *Coos* ſc. *dum JUNONI ſacrificant, ſervilia prohibere ad Epulas accedere.* Ex eo ſane Junonis cultus apud Coos indubitato apparet, cujus ſi originem deſideres, Tacitum audi, lib. XII. Annal. *Retulit dein de immunitate COIS tribuenda, multaque ſuper antiquitate eorum memoravit. ARGIVOS, vel cum Latonæ parente, vetuſtisſimos Inſulæ cultores. &c.* En Argivos vetuſtiſſimos Inſulæ cultores! Argivos apud quos, Strabone lib. IX. teſte, Juno nata ferebatur, quique Ἡραῖα ſeu *Junonis ſacra* ſolenniſſime celebrabant, id quod pluribus apud idoneos Authores docetur. Quis ex his non colligat, Junonis cultum ſimul cum Argivis in Inſulam intro-

troductum fuiſſe, idque Vetuſtatis ſuæ monumentum Poſteros in numismatibus ſuis conſecraſſe? Tantus ſcilicet Argis Junonis cultus fuit, ut & inde cognomen Deæ imponeretur: *Ἥρη Ἀργείη* memoratur HOMERO: *Ἥρα Ἀργεία* numismati Neronis in ſpecimine Morelliano: & apud Gruterum pag. XXIV. legitur. JUNONI ARGIVÆ: ut taceam *Ἥρας Ἀργείας ναὸν*, Junonis argivæ templum, cujus Pauſanias in Laconicis meminit, adeô ut non abs re Horatius cecinerit:

Plurimus in JUNONIS honorem
Aptum dicit Equis ARGOS.

De duobus Conopeis quod dicam, nondum habeo, niſi quod ob tenuia quibus obteguntur, telarum umbracula in mentem venit *tela bombycina* & *Coa*, cujus prima inventrix fuit, quæque tanta ſubtilitate texebatur, ut corpus non tegeret, ſed denudaret. De qua Plinius lib. XI. cap. 23. & Tibullus

Illa gerit TENUES VESTES, quas FOEMINA COA
Texuit.

Credendum ſcilicet, quâ toto orbe celebrabantur, artis ſpecimen etiam Deæ Coos conſecraſſe, quam non Vetuſtatis tantum ſuæ teſtem habebant, ſed & inter præſides ſuos venerabatur.

Quòd autem duo Canopea ſupervolante velo quaſi juncta cernamus, forſitan ideò factum, quòd non tantum Junoni, ſed & Junonis marito Jovi honorem haberent, quem & ipſum Argivos variis ſub cognominibus coluiſſe, ex Pauſania patet.

VIII.

VIII. COLCHORUM.
apud Goltzium nummi An ad Golgos Cypri pertineant?

UT nummos, etiamſi aliorum calamo jam explicatos, rurſus in Theatrum adducere neceſſe habeamus, diverſitas opinionum facit, quibus jam dilucidata interdum aliò detorquentur, eoque, dum juſta Sententiarum fulcra latent, nihil aliud, quam luci tenebræ inferuntur. Idem & propoſitis videtur accidiſſe. Nonnius in priore Minervam agnoſcit, caſſide armatam, quam ramus Oleæ coronat: idque ideo, quod in Colchide *Minerva Aſia* fuerit culta, in cujus memoriam, teſte PAUSANIA, à Caſtore & Polluce poſt reditum ab expeditione Colchica, etiam Templum *Minervæ Aſiæ* conditum fuerit in Laconia. In poſteriore agnoſcit Apollinem, capite laurea coronato, denuo ob cultum Solis, tanquam Regum ſuorum Authoris, apud Colchos plane peculiarem, cum Diodorus referat, Solem duos procreaſſe filios, Æeten ſcilicet & Perſen, quorum ille Colchidos, hic Tauricæ regnum tenuerit. Quare Valerio Flacco hac de cauſa & in Templo Apollinis jus dicere conſueviſſe, libro 5. memoretur.

Phœ-

— — Phœbi genitoris ad aras
Ventum, ait. huc adytis jam ſe de more parentis
Rex feret, Hic proceros audit, populosque precantes
Alloquiis facilis præſens pater admonet æquis.

Quis poſt tam claram interpretationem, aliam adhuc orituram credidiſſet? Sed orta eſt, & quidem calamo ejus, cujus Eruditio multum lucis deliciis noſtris attulit. Rev. Harduinum dico, cujus æquitas haud opinor mihi ſuccenſebit, ſi hoc loco opinionem ſuam clarius deducendi occaſionem ei exhibeam. Ita ille: Κολχων. *apud* Golz*ium in Aſia Tab. 1. ſed dubie* Γολχων *ab eo legi oportuit, qui nummos inſpexit. Nam in his Venus inſculpta, ſeu armata ſeu laureata, & ex parte averſa Veneris ſeu Luciferi ſtella, quam leo gradiens reſpicit, nomenque Prætoris adjectum* ΔΩΡΟΘΕΟΣ, *quæ ſunt omnia à Colchorum lingua & moribus aliena. At Golgi in Cypro ſacrum Veneri oppidum Catullus in Epithal.*

Quæque regis Golgos, quæque Idalium frondoſum

Γόλγοι πόλις κύπρε *Stephano. Unde &* Ἀφροδίτη Γολγία. Hactenus Harduinus, cujus ſententia, ſi nummis indubitatæ antiquitatis fulciatur, procul dubio aſſenſum meruerit; ſin ad ectypon Goltzianum inclinet, vereor ut ſubſiſtere poſſit. Dubium movet duplex nummus, in quo difficilius fuit errare, & loco Γ. literam K. ſubſtituere. Deinde utriusque nummi Effigies, quæ neutiquam Venerem referunt, ſed omnino altera Minervam caſſide & jubata & oleæ ramo redimitâ, altera Apollinem laureatum: Utrumque qualiter Centenis in Numiſmatibus proſtant.

Quod de Stella Veneris adfertur, nihilo firmius eſt, quis enim neſcit ſtellæ figura in numiſmatibus Solem præfigurari ſolere? Quis neſcit Regii hunc, quod jam ſupra diximus, generis fuiſſe progenitorem? Quid ex vocabulo ΔΩΡΟΘΕΟΣ contra Nonnium, quid ex leone exſurgat, non video. Leo ſolare animal quidni ad Solem reſpiciat? Dorotheus quid potius ad Cyprum, quam ad Colchos? An lingua differunt? At omnia ejus tractus urbium numiſmata Græca ſunt, quidni & Colchorum? fateor me rationem, cur à Nonnii ſententia recedendum ſit, non aſſequi, & gratiſſimum foret, ſi de veritate opinionis contrariæ, rationibus firmis edocerer.

IX.

IX.

BOVES.

Larini & Cestrini.

GEnerosa Epirum armenta producere, & Tauros præcipue, ex OVIDIO notat Goltzii interpres NONNIUS:

Quanto MAJORES herbida TAUROS
Non habet EPIRUS.

Rev. Harduinus addit Plin. l. VIII. Sect. LXX. *In nostro orbe bubus Epiroticis laus maxima, à Pyrrhi, ut ferunt, jam inde Regis cura.* Et Aristotelem L. III. hist. animal. c. XVI. p. 361. Ἠπειρωτικαὶ βόες αἱ μεγάλαι. Sufficiens hæc bovis in Epirotarum Numismatibus causa foret, nisi & argumentum peculiare vetustissimæ Originis aliunde affulgeret. Cognomine *Larini* dicebantur. Originem ab Hercule repetebant, nequicquam Pyrrhi curam laudante Plinio: nisi explosa Lyci Rhegini, aut Proxeni authoritate Apollodorum sequaris. Suidas audiatur, libero statuendi arbitrio: Λαρινοὶ βόες. οἱ ἐν ἠπείρῳ, ἀπὸ λαρίνου βουκόλου, κλέψαντος τὰς ἡρακλέους βοῦς ὡς λύκος ὁ Ῥηγῖνος, ὅτε τὰς γηρυόνου βοῦς ἤλαυνε. πρόξενος δὲ αὐτὸν τὸν ἡρακλέα ἀνεῖναι τινας τῷ δωδωναίῳ διΐ. Απολλόδορος δε αὖ, τοὺς Εὐτραφεῖς, λαρινοὺς. λαρινεύειν γὰρ τὸ σιτεύειν. Ἀριστοφάνης ὄρνισι, ζητῶ δὲ λαρινὸν ἔτος, ὁ τὴν τούτων θερίσει ψυχὴν. ἀντὶ τοῦ· μέγα, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν βοῶν, ἀπὸ λαρίνου τινος βουκόλου ταύτην τὴν προσηγορίαν ἐσχηκέναι. εἰσὶ δέ τινες, οἱ παρὰ τὸ λαρὸν ἀξιοῦσιν αὐτοὺς οὕτω καλεῖσθαι. οἱ δὲ τὴν ΡΙ συλλαβὴν δασύνουσιν. ἵν᾽ ᾖ λαρινοὺς, τοὺς μεγαλορίνους. *Larini boves, qui sunt in Epiro, (sic dicti) à Larino bubulco, qui boves Herculis furatus fuerat, (ut scribit) Lycus Rheginus, quum Geryonis boves abigebat. Proxenus vero dicit ipsum Herculem, quosdam boves Jovi Dodonæo dicasse. Contra vero Apollodorus ait,*

 bo-

boves larinos vocari pingues & bene nutritos ac ſaginatos. Nam λαρινεύειν *ſignificat ſaginare. Ariſtophanes in avibas pag. 386. v. 18. & 19. Dicere quæro (vehementer cupio) aliquod jampridem magnum & pingue, ſplendidum ac amplum verbum aliquod, quod iſtorum franget animum, (& ſpiritus contundet.) Pro magnum per translationem à bobus. (Ariſtophanes in pace pag. 470. v. 3.* λαρινῷ βοΐ *Schol. annot. 4. unde Suid. Lycus Rheginus dicit, ipſos) à Larino quodam bubulco hanc appellationem accepiſſe. Sunt autem quidam, qui cenſent, ipſos vocatos* παρὰ τὸν λαρόν. *(Larus vero genus avis marinæ, de qua lexica. Si legas* παρὰ τὸ λαρὸν *dices ab eo quod eſt dulce, tenerum jucundum, gratum.) Quidam vero ſyllabam* ρι *aſpero notant, ut ſit* λαρινοὺς *idem ac* μεγαλορίνους *ſive* μεγαλοῤῥίνους, *eos qui magnos nares habent.*

Hæc apud Suidam leguntur, ubi notandum, quòd Ariſtophanis interpres & ipſe τὸ λαρινὸν pro *pingui* poſitum per metaphoram à bobus Larinis à Larino paſtore ita dictis agnoſcat. Ab iisdem bobus etiam *Sues Larinos* dictos author eſt Eratoſthenes, apud Athenæum, ubi & varia vocis Etyma conjunguntur, οἳ οὕτως ἐκλήθησαν, ἢ ἀπὸ τοῦ λαρινεύεσθαι (ὅπερ ἐστὶ σιτίζεσθαι.) ἢ ἀπό τινός κώμης ἠπειρωτικῆς λαρίνης, ἢ ἀπὸ τοῦ βουκόλου αὐτοὺς. λαρῖνος δ' οὗτος ἐκαλεῖτο. *Hos ſc. boves* ἀπὸ τοῦ λαρινέυεσθαι *nuncupant, nimirum quod uberiore pabulo pingues ſint, vel à Larine Epiri pago, vel à bubulco, cui nomen Larinus fuit.*

Antequam digrediamur, paucis adhuc mentio habenda *boum Ceſtrinorum in Chaonia*, præcipua Epiri regione. De iis SUIDAS eodem loco: Ἐν δὲ τῇ χαονίᾳ φασὶ, τοιούτους εἶναι βοῦς, οὓς καὶ κεστρινοὺς καλοῦσιν. Rationem addit Heſychius: Κέστρινοι βόες, οἱ ἐν χαονίᾳ. ἡ γὰρ χαονία πρότερον κεστρίνη προσηγορεύετο, ἐστὶ δὲ μοῖρα τῆς ἠπείρου διαφόρους ἔχουσα βοῦς.

X.

X.
UVA
NICOSTRATIA ET HIPPONIA.

UVam apud Rhodios *Rhodiæ* cognomen habuisse in Thesauro Palatino ad propositum numisma ex Plinio dictum lib. 14. c.3. Hîc adjicimus cognomentum *Hipponiæ* ex Athenæo lib. 14. p. 654. Ex cujus loco simul & de *Nicostratia*, quæ in Attica nascebatur, clarum fit. Ita ille: *Λυγκεὺς δ᾽ ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς Διαγόραν ἐπαινῶν τὸν κατὰ τὴν Ἀττικὴν γινόμενον* ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΕΙΟΝ ΒΟΤΡΥΝ, *καὶ ἀντιτιθεὶς αὐτῷ τοὺς* ΡΟΔΙΑΚΟΥΣ *φησιν. τῷ δ᾽ ἐκεῖ καλουμένῳ βότρυϊ* ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΙΩ ΤΟΝ ΙΠΠΩΝΙΟΝ *ἀντεκτρέφουσι βότρυν. ὃς ἀπὸ ἑκατομβαιῶνος μηνὸς, ὥσπερ ἀγαθὸς οἰκέτης διαμένει τὴν αὐτὴν ἔχων εὔνοιαν.* *Lynceus in Epistola ad Diagoram, Uvas NICOSTRATIAS Laudans, quæ in Attica proveniunt, & comparans ex adverso cum illis RHODIACAS ait: UVÆ quam illic NICOSTRATIAM vocant, bonitate parem alunt UVAM HIPPONIAM, quæ veluti frugi famulus, à Junio mense eandem semper benevolentiam erga herum suum retinet.*

XI.
OLLULA RHODIACA.

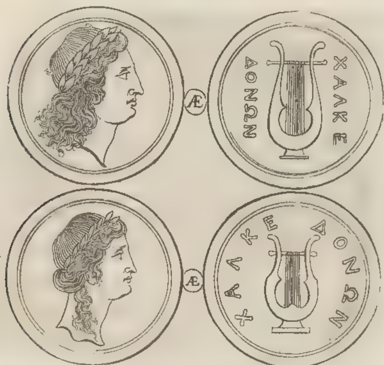

NUmisma hoc, cùm in Thesauro Palatino publice contemplandum proponerem, vasculum, quod ei præter rosam impressum

ſum eſt, Cantharum arbitrabar, & ex vino, de quo mox dicturi ſumus, interpretationem recipere, nunc alia ſubiit opinio. Cùm nulla anſa vaſculum hoc exornet, non Cantharum crediderim, ſed *ollam*, & quidem ex eorum genere, quas *Rhodiacas* dictas & ex Myrrha, odorati junci flore, Croco, Balſamo, Cinnamomo ſimul coctis fieri, ebrietatemque & Venerem arcere & extinguere, ex Ariſtotele Athenæus docet. Verba ſubjicere placet. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης. αἱ Ροδιακαὶ φησὶ προσαγορευόμεναι χυτρίδες, διά τε τὴν ἡδονὴν εἰς τὰς μέθας παρεισφέρονται, καὶ διὰ τὸ θερμαινομένας τὸν οἶνον, ἧττον ποιεῖν μεθύσκειν. Σμύρνης γὰρ καὶ σχίνου, καὶ τῶν τοιούτων εἰς τὸ ὕδωρ ἐμβληθέντων ἕψονται. Καὶ παραχεόντων εἰς τὸν οἶνον, ἧττον μεθύσκουσιν. Κἂν ἄλλῳ δὲ μέρει φησὶν, αἱ Ροδιακαὶ χυτρίδες γίνονται, σμύρνης, σχίνου, ἄνθους, κρόκου, βαλσάμου, ἀμώμου, κινναμώμου, συνεψηθέντων, ἀφ' ὧν τὶ πινόμενον τῷ οἴνῳ παραχυθὲν οὕτω μέθας ἵστησιν, ὥστε καὶ τῶν Ἀφροδισίων παραλύειν, τὰ πνεύματα πέττον. Hoc eſt, vertente Dalechampio Codomenſi: *Ariſtoteles in libro de temulentia: quas OLLULAS, inquit, RHODIACAS nominant, & voluptatis gratia afferunt in Convivia, & quod ex calfacto vino bibentes minus ut inebrientur efficiunt. Etenim Myrrha, odorato junco, & aliis ejusmodi conjectis in vinum coquuntur, ideoque vinum affuſum minus inebriat. Idem in Ejusdem libri alia parte ſcribit. RHODIACAS OLLULAS fieri myrrha, odorati junci flore, Croco, Balſamo, Cinnamomo, amomo ſimul coctis, qua de cauſa vinum affuſum & potum tam valenter arcet ebrietatem, ut etiam cocto diſcuſſoque vaporoſo ſpiritu Venerem extinguat.*

XII.

XII. CHALCEDONENSES à Megarensibus oriundi.

AD Apollinem his in numismatibus expressum NONNIUS Petrum Gyllium citat, libro de Bosphoro Thracio, Antiquissimum Apollinis templum Chalcedone memorantem, peculiari in honore, & nullis Veterum Oraculis cedens; additque, apud Scriptores cæteros altum esse de eo silentium. Rev. HARDUINUS, & fere eodem tempore & Ego *in Thesauro Palatino*, LUCIANUM in medium adduximus, ex quo Petrus Gyllius assertum suum hausisse videtur; Nunc altius assurgendum arbitror, nec tantum Apollinis cultum sub ejus effigie agnoscendum, sed & Originem Coloniæ. A Megarensibus conditam STRABO lib. 7. & THUCYDIDES lib. 4. memorant. Megarenses autem peculiari cultu Apollinem prosecutos, non tantum sequens eorum numisma arguit:

Sed & historia, qua Apollinem Alcathoum in exstruendis mœnibus

 occu-

occupatum legimus juvisse, quo quidem tempore Citharam ad lapidem deposuit, qui inde, si quis calculo tetigerit, eundem sonitum fingebatur edere, quem Cithara, si pulsetur. Ea de re VIRGILIUS *in Ciri.*

Sæpe lapis recrepat Cyllenia munera pulsus
Et veterem sonitu Phœbi testatur honorem.

Sed hæc & ea, quæ Ovidius ea de re cecinit, ad propositum nummum jam attulit Nonnius. Luciani verba subjicimus. ἀφικόμενοι ἐς τὴν Χαλκηδόνα, Χρήσιμον γὰρ τι ὅμως ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἔδοξεν ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατον ἐστὶν χαλκηδονίοις &c. *Cum Chalcedonem venissent (nam id oppidum visum est hac parte non nihil illis conducibile habere) in APOLLINIS TEMPLO quod est apud CHALCEDONIOS ANTIQUISSIMUM* &c. Subjicimus & testimonium de Colonia à Megarensibus deducta, in quo totius asserti nostri cardo vertitur, & ex quo simul patebit, non abs re Luciano Apollinis apud Chalcedenses templum antiquissimum dici, utpote, quòd primi ejus incolæ Megarenses hoc munere Apollinem, etiam ad hujus suæ urbis primordia & incrementum vocaverint, simulque suas origines, simul cum patriæ divinitatis cultu, consecraverint. Verba THUCYDIDIS sunt: Ἀφικνεῖται ἐς χαλκηδόνα τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πόντου μεγαρέων ἀποικίαν. *pervenit* Lamachus *CHALCEDONEM in Ponti faucibus sitam, MEGARENSIUM COLONIAM.* STRABONIS sequentia: τὸν Ἀπόλλω φασὶ τοῖς κτίσασι τὸ βυζάντιον ὕστερον μετὰ τὴν ὑπὸ μεγαρέων χαλκηδόνος κτίσιν χρηστηριαζομένοις προστάξαι. *Apollinem ferunt iis, qui CONDITA jam CHALCEDONE à MEGARENSIBUS, Byzantium condiderunt, oraculum suscitantibus mandavisse* &c.

XIII.

XIII.
SYRACUSANI
ſub
ICETA.

QUid vocabulum ΕΠΙΙΚΕΤΑ in aureo Syracuſanorum, quod proponimus numiſmate ſignificet, Neminem ſcio, qui explicatum dederit. ΕΠΗΚΕΤΑ legunt Goltzius & Paruta, & quicunque de eo verba fecerunt. Mihi nummum Cimeliarchii Electoralis Brandenburgici accuratius inſpicienti virgula illa, quæ II in H conjungit, non apparet; prout nec apparet in trigeſimo primo aureorum Parutæ: Indeque conjectura ſubit, hanc vocem non conjunctim ΕΠΗΚΕΤΑ, ſed diviſim ΕΠΙ ΙΚΕΤΑ legendam eſſe, eodem modo, quo ΕΠΙ ΙΕΡΑΚΟΣ *ſub Hierace* in Arzanitων numiſmate apud Rev. Harduinum. Licet enim Icetas Leontinorum Tyrannus fuerit, conſtat tamen, eum Syracuſanum Origine, imò & contra Dionyſium juniorem à Syracuſanis evocatum eſſe: Et licet Tyrannidi eorum inhiaret, tamen alio prætextu urbem obſediſſe, eaque præter Inſulam potitum eſſe, eò usque, donec Timoleontis metu Leontium regrederetur. Hæc à DIODORO SICULO & STRABONE latius deducta, ſufficientem conjecturæ noſtræ lucem videntur afferre; Neque mirum eſt, quod Icetas non, ut reliqui Tyranni, *βασιλεὺς* cognominetur; ad exitum enim rem non perduxit, neque dejecto Dionyſio, Regium apud Syracuſanos culmen aſcendit. Non obſtat, quod Diodoro Siculo *Syracuſanorum Tyrannus* & *Δυνάςης Princeps* vocatur; hæc enim vocabula non regiæ dignitatis ſunt, ſed poteſtatis perpetuæ, ea in civitate, quæ libertate antea uſa fuerat. De vocabulo *Tyranni*, & Teſtimonio CORNELII NEPOTIS conſtat, & ex-

exemplo Miltiadis. Hic enim eodem authore *in Chersoneso Tyrannus erat appellatus, regiamque dignitatem obtinuit, quamvis careret nomine.*

XIV.
ΑΚΡΑΓΑΣ ΝΥΜΡΗΑ.

CAput, hoc Numismate expressum, Goltzius in Indice conjicit esse Demaretæ, Theronis filiæ, à qua Demareteus nummus fuit. Mihi id mirum videtur, idque ea potissimum ratione, quod Demaretæ effigies, si in numismatibus expressa fuit, expressa procul dubio fuit in nummis ab ea cognominatis, in quorum numero propositum ut colloces, adscripta magnitudinis mensura impedit, quæ vix 2. drachmas adæquat, cùm tamen Demareteus nummus X. drachmarum fuerit. Quid dicemus? an caput hoc PROSERPINÆ tribuemus? an PUDICITIÆ? an JUNONI LUCINÆ? an CONCORDIÆ? Concordiæ templum Lilybetani ab Agrigentinis victi ex fœdere erexere. Templum Junonis Lucinæ pessum dedit Gelliæ desperatio, nobilitavit Deæ simulacrum, Zeuxidis opus, quod ad exemplum quinque præstantissimarum virginum expresserat. Fanum Pudicitiæ omnium, excepto Jovis Olympici, maximum erat, & celeberrimum. Templum Proserpinæ tanta Anacalypteriorum & Theogamiorum veneratione colebatur, ut hinc Lyrico Agrigentum *Proserpinæ sedes* vocetur. Sed de Concordia, Junone & Pudicitia nulla lis esse poterit; Concordia enim comas lauro nexa Ovidio canitur, quod in proposito secus est: Junonem absentia sceptri arcet: Pudicitiam arcet veli defectus: De Proserpina dubitari posset, nisi adscriptæ literæ AKP. potius ad AKPAγαντα, Nymphæ sub Schemate præfiguratam, respicere juberent. Urbes fœminea specie vel centena numismata exhibent; Sed id Agrigentum peculiare habet, quod

quod non turrito capite, sed splendidæ cujusdam Reginæ forma prodeat, plane qualem Pindarus allocutus est, in Pyth. Od. XII.

Ἀιτέω σε φιλάγλαε καλ-
λίστα βροτεᾶν πολίων,
Φερσεφόνας ἕδος, ἅ-
τ' ὄχθαις ἐπὶ μηλοβότου
Ναίεις Ακράγαντος εὔ-
δματον κολώναν, ὦ ἄνασ-
σ' ἵλαος, Ἀθανάτων,
Ἀνδρῶν τε, σὺν εὐμενείᾳ,
δέξαι στεφάνωμα. &c.

Rogo te, O SPLENDORIS AMICA,
PULCHERRIMA humanarum ur-
bium, Proserpinæ sedes, quæ
ad ripas pecorosi
inhabitas Agrigenti, bene ædi-
ficatum collem. O REGI-
NA Propitia immortalium
hominumque, cum benevolentia
accipe coronam &c.

Ad hæc Pindari addantur & Scholiastæ verba: ὁ λόγος ἀπόστασις τῷ πινδάρῳ πρὸς τὴν ΗΡΩΙΔΑ ΤΗΝ ΑΚΡΑΓΑΝΤΑ, ἢ καὶ τὴν Ακράγαντα πόλιν. Et paulo post: ἥτις ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ προβατοτρόφου Ἀκράγαντος, τὴν εὐκατασκεύαστον Ακράγαντα τὴν ὁμώνυμον σαυτῇ οἰκεῖς πόλιν.

Hæc quam concinne opinioni faveant nemo non videt. Unicum addimus: eleganter scilicet Agrigentum Heroinæ, & Reginæ sub forma surgere, cum Acragas fluvius sub forma pueri, ÆLIANO teste, fuerit effictus.

XV.
NAUPLIUS.

NOn dubito, conjecturam de *Nauplio*, quam hîc in medium adducimus, primo adſpectu minus probabilem viſum iri, quòd Eubœæ ille fuerit Rex, & facinore ſibi famam circumpoſuerit, inter Græcas urbes potius abolendo, quam duraturis ad æternitatem monumentis conſecrando.

Quicquid ſit, juvabit tamen rationes pro eo militantes trutinare, libero Lectoris arbitrio, an ſatis validas, an vero rejiciendas cenſeat. Princeps argumentum, quod Nauplium arguit, eſt habitus figuræ, monti inſiſtentis, facemque præferentis; Is enim habitus planè convenit cum habitu Nauplii, quo revertentem à Troja Græcorum Claſſem ſubdola face in aſperrimos ſcopulos pellexit. Audiamus HYGINUM: *Jlio Capto,* inquit, *& diviſa prædâ, Danai cum domum redirent, ira Deorum, quod fana ſpoliaverant, & quod Caſſandram Ajax Locrus à ſigno Palladio abripuerat, tempeſtate & flatibus adverſis ad Saxa Capharea naufragium fecerunt, in qua tempeſtate Ajax Locrus fulmine eſt à Minerva ictus, quem fluctus ad ſaxa illiſerunt, unde Ajacis Petræ ſunt dictæ. Cæteri noctu cum fidem Deorum implorarent, Nauplius audivit, ſenſitque, tempus veniſſe ad perſequendas filii ſui Palamedis injurias. Itaque, tanquam auxilium eis afferret, FACEM ARDENTEM eo loco EXTULIT, quo ſaxa acuta & locus periculoſiſſimus erat. Illi credentes humanitatis cauſa id factum, naves eo duxerunt: quo facto plurimæ earum confractæ ſunt, militesque plurimi cum Ducibus tempeſtate occiſi ſunt, membraque eorum cum viſceribus ad ſaxa illiſa ſunt; ſi qui autem potuerunt ad terram natare, à Nauplio interficiebantur.*

Ex

Ex his facem ardentem extendentis, qualiter in numiſmate cernitur, ad oculum patet habitus. Suffragatur & PROPERTIUS Lib. IV. El. I. Trojam affatus:

Nauplius ultores ſub noctem porrigit ignes,
Et natat exuviis, Græcia preſſa, tuis.

Auſonius ex montis vertice id actum, qui & ipſe in numiſmate viſitur, haud obſcurè innuit, in Monoſyll.

Ultrix flagravit de rupibus Euboicis fax

& clarius adhuc Servius L. XI. Æn. pag. 632. ad verba: Ultorque Caphareus. *Ultor*, inquit, *ideò dixit, quod Nauplius Palamedis Pater dolens filium ſuum factione interemptum, cum videret Græcos laborare, montem Caphareum aſcendit & ELATA FACULA ſignum dedit vicini portus, qua re decepti Græci inter aſperrimos ſcopulos naufragium pertulerunt.*

Sed hæc utique patent: Non æque ratio, cur Nauplius in numiſmate Buthrotiωn credi debeat expreſſus. Neq; enim Euboicorum vel coloni vel vicini fuerunt: & quid hominem jactarent toti Græciæ damnoſum? Quid facem, quam Hyginus inter ſceleratas repoſuit? Dicam quod rem eſſe exiſtimo: Buthrotum quidam à Buthroto conditore denominatam ferunt: Alii vero, ut Teucer Cyzicenus apud Stephanum, Helenum, ajunt, verſus occaſum navigantem, cum in Epiro ἀποβατήρια ſacrificaret, & bos Victimarii manus effugiſſet, & per pontum ad hunc usque ſinum perveniens, hærente in cervice vulnere eò loci moribundus procubuiſſet, velut fato quodam monitum, Buthroto nomen ex facto impoſuiſſe. OVIDIUS Helenum Buthroti *Regem* facit.

– – *regnataque Vati*
Buthrotos Phrygio.

facit & Vatem, eodem modo, quo & VIRGILIUS l. 3. cui etiam *interpres Divum* audit;

Trojugena interpres Divum, qui numina Phœbi
Qui tripodas, Clarii lauros, qui ſidera ſentis,
Et volucrum linguas, & præpetis omina pennæ.

Scilicet Helenus, qui Buthroto nomen dedit, & Vates & Rex fuit, imò & vaticinia ei Regnum peperére. Audiamus eundem Servium ad lib. II. pag. 232. *Helenus*, inquit, *apud Arisbam captus à Græcis eſt: Et indicavit coactus fata Trojana, in*

 qui-

quibus etiam de Palladio. Unde dicitur à Pyrrho regna meruiſſe: quanquam præſtiterit Pyrrho, ut rediret per terram, dicens, omnes Græcos (quod & contigit,) naufragio eſſe perituros. En Helenum Vaticiniis regna merentem! En regna merentem à Pyrrho! an quod fata Trojana, & inter ea quoque de Palladio prodiderit? Atqui hoc Diomedem potius, aut Ulyſſem concernit, qui Palladium abſtulêre: An quod Pyrrho præſtitit, ut rediret per terram, dicens, omnes Græcos, quod & contigit, naufragio eſſe perituros? Id non abs ratione credideris; Vita enim regno carior eſt. Regnum igitur, & in eo Buthroti poſſeſſionem vaticinio obtinuit, non quovis, ſed eo, quo Naufragium, Nauplii aſtu Græcis exitioſum prædixit, Pyrrhum ſervavit, & immenſam ſpiritus fatidici ſibi gloriam circumpoſuit.

Hæc cum ita ſint, jam adeò abſurdum non erit, ſi Nauplium in Buthrotiων numiſmatibus fateamur; Licet enim fax ejus ſcelerata fuerit, Buthrotii tamen non notiore ſigno gloriam Conditoris ſui adumbrare potuerunt, quam vulgato ſcelere, cujus effectum prædicendo, & gloriam meruerat, & regnum: Eodem plane modo, quo in Corinthiorum numiſmatibus non tantum Bellerophontem Chimeram debellantem conſpicimus, ſed & Chimeram ſolam, licet monſtrum hoc non minoribus à Corintho ſpaciis abfuerit, quam abfuit ab Eubœa Buthrotus.

Hæc dum dico, nummumque juxta conſidero, ſubit conjectura, mera illa quidem, ſed tamen forſitan non reſpuenda: Scilicet, annon Buthrotii credendi ſint, non tantum Numiſmate Nauplium vulgâſſe, ſed & ipſius ſtatuam monti ſuo cum face impoſuiſſe, eaque Phari inſtar uſos eſſe? Id ut arbitreris, Buthroti ſitus poterit ſuadere, de quo VIRGILIUS

Celſam Buthroti adſcendimus urbem.

& Interpres ejus SERVIUS: *Poſita eſt*, inquit, *Buthrotus in ſaxo, quod mari cingitur:* Poterit ſuadere columna, quam non tantum monti impoſitam, ſed etiam, cui Nauplium acclinem & innixum cernimus, quod in coloſſis ſolet, ne pondere corruant.

Sed hæc, ut dixi, mera conjectura ſunt, & ſi nec in ſuperioribus fidem fecero; attamen rem ulterius examinandi ſubminiſtravero occaſionem.

XVI.

XVI.

ΚΥΘΝΙΟΙ ΤΥΡΟΙ

CASEI CYTHNII.

FOeminam in Siphniorum numiſmate cum facula & cane gradientem Rev. HARDUINUS Dianam venatricem facit, & rectè. Eadem omnino facula, idemque canis Venaticus occurrit etiam in propoſitis, unde neſcio an errare poſſim, ſi caput muliebre eidem Dianæ adſcribam; Licet enim aperto idonei Authoris ſuffragio hactenus deſtituar, mirum tamen videri non debet, Inſulam divinis incunabilis vicinam, Deæ honorem habuiſſe, cùm & cæteræ Cyclades id fecerint, cùm & Jupiter Pater, apud CALLIMACHUM, *Tredecim Urbes, & turrim non unam, Dianæ ſe daturum,* polliceatur: *Tredecim urbes, quæ ſolam Dianam invocant: Urbes multas, tam mediterraneas, quàm inſulas, communiter cum aliis dimetiendas, in quibus omnibus Dianæ aræ & nemora ſint.*

Sed de his præcipuus nobis ſermo non eſt. Caſei in mentem veniunt, qui apud Cythnios tantæ præſtantiæ fiebant, ut non abs ratione Doctiſſimus BOCHARTUS inde Nominis Etymon deduxerit. *Cythno,* inquit, *videri queat nomen feciſſe* קטנות *Katnuth PARVITAS, nam exigua eſt inſula. Tamen aliud ſuccurrit, quod licet minus obvium, fortaſſe multò eſt verius.* Κύθνιος τυρὸς

CYTHNIUS CASEUS fuit olim valdè celebris. Ita observant Stephanus & Eustathius, ubi de Cythno. Et à Polluce lib. 6. cap. 10. Τυρὸς κύθνιος τε καὶ Σικελικὸς, *Caseus Cythnius & Siculus censentur inter* Τὰ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐδέσματα εὐδόκιμα *cibos apud veteres maxime probatos;* & paulò post: *Propter Casei dotes Cythnus phœnicice, ut suspicamur, dicta est Insula* גובנא *Gubna vel Guphno, quomodo Syri hanc vocem efferunt, id est Insula Casei.*

Quorsum hæc, inquis? Non ut Etymologiam defendam, cum alii à Cydno conditore eam deducant; sed ut ostendam, Caseos Cythnios in propositis nummis effigiatos nobis non absurde videri. Caseos quinq; sub quinq; minutis circulis intelligimus, sub circulo majore intelligimus orbem sive pateram, quibus Casei imponi solent. Minuti proculdubio erant, utpote ex lacte ovium, quod ex Vicina Cio intelligas, cujus casei non minus ac Cythniorum eodem sub nomine, venibant, de quibus Ælianus lib. 16. cap. 32. de animalibus, ex Æschylidis libris de re rustica memorat, *oves in solo sterili Cytiso, ficus & oleæ foliis, siliquis & spinis nutritos lac emittere, ex quo fiat CASEUS PRÆSTANTISSIMUS, vocari autem CYTHNIUM, ejusque Talentum venire Drachmis centum & nonaginta.*

De Cythno notum est, esse Insulam juxta Atticam sub Eubœa, Ceæ vicinam, Dianæ fano memorandæ, uti apparet, ex ANTONINO LIBERALI Metam. fab. 1. Notum est, antiquitus habitatam, utpote quam Amphitruo everterit, unde postea proverbium Κυθνώδεις Συμφοραὶ *Cythniæ calamitates*, de quo SUIDAS & ERASMUS. Notus est & Cydnius pictor, apud STEPHANUM BYZANTINUM, quem Cydiam dictum, cujusque tabulam *Argonautas* Hortensium Oratorem mercatum, eique ædem in Thusculano suo fecisse, PLINIUS Author est; sed inter alios Græcos ad Plateam contra Mardonium etiam Cythnios stetisse, quod Pausanias refert: Sed Aristotelem Κυθνίων πολιτείαν scripsisse, quam Harpocration citat, haud forsitan adeò vulgare arbitraberis. Utrumque sane documento est, etiam de hac Insula posse dici, quod Callimachus in Delum cecinit:

Ἅπασαι κυκλάδες αἱ Νήσων ἱερώταται εἰν ἁλὶ κεῖνται
Ἔυϋμνοι.

Omnes Cyclades, quæ sacratissimæ in mari jacent, laudibus refertæ sunt.

XVII.

XVII.

HYDRIA ARGENTEA.

Opuntiorum donum.

VAsculum, quod hoc in nummo occurrit, GOLTZII interpres silentio præterit. Rev. HARDUINUS Cantharum interpretatur, aitque, argumento eum esse, quod Libero Patri ager ille sacer fuerit, & Vini ferax, eo quod uva & hedera ex vase hoc emergant. Mihi *Hydria* videtur, & ea quidem, quam ex collecta Tyrannorum Phocensium, qui sacra Apollini donaria conflaverant, pecunia argenteam Opuntios fecisse, Deoque rursus consecrasse, apud Plutarchum de Pythii oraculis legimus. En verba! Ἄξιον δὴ καὶ τῶν πόλεων ἔστι τοιούτων ἐστὶν ἀνάθημα τιμᾶν καὶ ἄγασθαι, οἷον τὸ Ὀπουντίων. ἐπεὶ γὰρ οἱ Φωκέων τύραννοι πολλὰ τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν ἀναθημάτων συγχέαντες ἔκοψαν νόμισμα καὶ διέσπειραν εἰς τὰς πόλεις, Ὀπούντιοι συναγαγόντες ὅσον ἀργύριον, ὑδρίαν ἀνέπεμψαν ἐνταῦθα τῷ θεῷ καὶ καθιέρωσαν. *Dignum est etiam urbium, si qua sunt talia donaria, ea venerari. Quale imprimis est Opuntiorum. Cum enim Phocensium tyranni multa aureorum & argenteorum donariorum conflavissent, & ex ea massa cusam monetam per urbes dispersissent, OPUNTII tantam collegêre, ut HYDRIAM ex ea ARGENTEAM conficerent, eamque heic dedicaverunt.* Hæc quam apposite nummum nostrum explicent, nemo non videt. Neque enim dubium ab *uva* & *hedera* deduces, quòd vas vinarium eæ videantur designare, cum hydria ex Etymologia potius aquaticum sit. Constat enim non tantum aquis, sed etiam aliis liquoribus inserviisse. Unicum testimonium, sed quod rem proxime tangit, ex JULIO POLLUCE adjicimus: Ἐν δὲ τοῖς ἀγγείοις τάττοιτο ἂν καὶ ἃς εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν ὁλκάσιν ὁλκὰς οἴνου. ἐν δὲ τῷ γήρᾳ

Ἐφ᾽ ὑδρίαν δανείζειν πεντάχουν, ἢ μείζονα

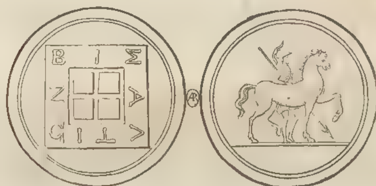
ὥς τε

ὥς τε οὐ μόνον ὕδατος, ἀλλὰ καὶ οἴνου ἀγγεῖον ἡ ὑδρία ἦν. hoc est interperte Rod. Gualthero: *Inter vasa quoque referantur, quas* ARISTOPHANES, *in Holcadibus, HOLCAS VINI vocavit, & in Senectute*

Urnam mutuo dare quinque chus capientem
aut majorem.

adeo, ut HYDRIA non aquæ modo, sed & VINI VAS fuerit.

XVIII.
MINERVA HIPPIA.

FIguram galeatam, & cum jaculo juxta Equum, stantem LUD. NONNIUS Militem interpretatur, eo quod Equestri gloria Bisaltæ floruerint, valdeque fuerint bellicosi. Gloriam Equestrem non negabo. Mos Equis propriis venam incidendi, sanguinemque cum lacte concreto bibendi, cujus Virgilius III. *Georg.* testis est, rem abunde demonstrat. Si vir in numismate esset, adducerem & Livium, qui *Bisaltas fortissimos viros* facit; Sed fœminam habitus prodit, idem plane, qui Amazonum solet esse: Idem, qui & Romæ terrarum Dominæ, gentiumque Deæ, quæ Claudiano teste

Innuptæ ritus imitata Minervæ
dextrum nuda latus niveos exerta lacertos
audacem retegit mammam -- --
-- -- galeaque minaci
flava cruentarum prætenditur umbra jubarum.

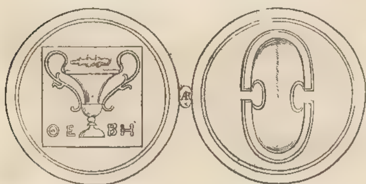
Quæ verba non tantum Romæ quadrant, sed & figuræ in numismate Bisaltarum expressæ; adeo, ut vel hinc conjectura subeat, non tam virum, quam fœminam eo exhiberi. Si vir esset, haud forsan absurdè *BISALTEN* statuerem, Solis & Terræ filium, à quo Bisaltiæ nomen descendere, *STEPHANUS* Author est; Sed cum fœmina sit,

virum, quam fœminam eo exhiberi. Si vir eſſet, haud forſan abſurde *BISALTEN* ſtatuerem, Solis & Terræ filium, à quo Bisaltiæ nomen deſcendere, STEPHANUS Author eſt; Sed cum fœmina ſit, *Minervam* arbitror, non quamvis, ſed *Hippiam*. Cùm Ill. PATINUS, & poſt eum Rev. HARDUINUS in hoc Gortyniorum numiſmate

Minervam hippiam agnoverint, galeâ abſente, multo magis in numiſmate Bisaltarum agnoſcenda erit eadem, cum non tantum ſolitis inſignibus, Caſſide & haſtili, fulgeat, ſed & adumbret originem coloniæ ab Athenienſibus in Bisaltiam deductæ. Minervam Hippiam Athenis cultam, luculentus Author PAUSANIAS tradit. Bisaltam Athenienſium coloniam eſſe, docet PLUTARCHUS in Pericle. *Χιλίους μεν ἔστειλεν εἰς χεῤῥόνησον κληρούχους, εἰς δὲ Νάξον πεντακοσίους, εἰς δὲ Ἄνδρον ἡμίσεις τούτων, εἰς δὲ Θρᾴκην χιλίους Βισάλταις συνοικήσαντες. Mille colonos cherſoneſum miſit: Naxum quingentos: Andrum ejus dimidium. In Thraciam mille adſcripſit BISALTIS, &c.*

XIX.
THEBANI
Scutiferi.

SCutum in Thebanorum, imò & reliquorum Bœotorum Numiſmatibus Nonnius ad Herculis factum refert, quo arma ex

 tem-

templis auferens Thebanos ab Ergini & Minyarum dominatu in libertatem legitur vindicasse; Lectorem tamen dispicere jubet, si quid certius occurrat. Rev. Harduinus ad Thebanorum fortitudinem respicit, quod Epaminondas aliique vulgò noti sint. Forsan ad Scutum Herculis respicias, quod elegantissimo carmine celebravit Hesiodus, præsertim cum clava imposita id determinare videatur; Sed figuratum id erat, & Poëtico magis, quam historico cælatum genio. Tutius Thebanos Scutis hujusmodi usos asserueris, non vana conjectura, sed idoneo nobilissimi Authoris testimonio. Cadmeos sive Thebanos *Φερεσσάκεας, Scuta ferentes* appellat idem Poeta, v. 13:

Ἐς Θήβας ἱκέτευσε Φερεσσάκεας καδμείους,

Thebas venit supplicans SCUTATIS CADMEIS.

Ubi Joh. Tzetz. Ἐς τὰς Θήβας προσέφυγεν ἐπὶ τοὺς πολεμικοὺς καδμείους, ἢ ἐπὶ τοὺς ἔχοντας μεγάλας Ἀσπίδας. *Thebas profugit ad bellicosos* CADMEOS *vel ad* MAGNOS CLYPEOS HABENTES. Adde & v. 24:

Βοιωτοὶ Πλήξιπποι ὑπὲρ Σακέων Πνείοντες.

Boetii Equitando insignes supra CLYPEOS animum gerentes.

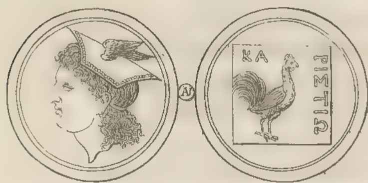
In tantum, scilicet, Scutorum apud Thebanos invaluit usus, ut & Pindarus Thebanam urbem, cujus Statuam Pausanias in Messeniacis memorat, & ipsam χρύσασπιν, *aureum Clypeum gestantem*, vocaverit. in Istm. Od. 1. pr. adeò, ut non omninò satisfaciat, quod Interpretes in genere de armis id intelligant, nisi speciem unam pro omnibus positam contendas. Cataphractos certè fuisse ex Homero discas, cui Bœotii χαλκοχίτωνες memorantur, Il. o. v. 330:

Τὸν μὲν Βοιωτῶν ἡγήτορα χαλκοχιτώνων.

Hunc quidem Bœotiorum Ducem æreas tunicas habentium.

XX.

XX.
MERCURIUS EPITHALAMITES,
Et Galli Chalcidici.

DE hoc Caryſtiων numiſmate, inter Golziana propoſito, licet non taceat interpres Nonnius, tamen rationem, cur Mercurius & Gallus in eo fulgeant, non ſuggerit. Similiter nec Rev. Harduinus, niſi quod Gallum ad cultum Solis referat, cui hæc avis ſacra fuerit. Qvod de Gallo dicit, licet ex Pauſania aliisque Authoribus conſtet, vereor tamen de propoſito numiſmate aſſerere, cum ſi non alia ratio foret, potius ad Mercurium pertinere poſſet, Cujus in adverſa effigies viſitur; Sed de hoc priore loco dicendum. Mercurium agnoſcis ex habitu. Mercurium *Epithalamiten* conjicimus ex loco ſignaturæ & authoritate Heſychii. Locus ſignaturæ eſt Caryſtus urbs Eubœæ, & in Eubœa Mercurium Epithalamiten cultum Heſychius teſtatur: Ἐπιθαλαμίτης. Ἑρμῆς, inquit, Ἐν Εὐβοίᾳ. Quid ſub vocabulo Ἐπιθαλαμίτης deſignetur, obſcura apud Authores ratio eſt. LILIUS GYRALDUS quidem nuptialem interpretatur, & poſſet fortaſſis ei ſuccurrere MARCIANUS, qui de Nuptiis Mercurii librum inſcripſit. At *Epithalamiten*, imò vero & *Thalamitην* quis hactenus pro nuptiali poſuit? Ἐπιθαλαμίτην niſi apud HESYCHIUM, nullibi, quod ſciam, legimus. Θαλαμίτην autem ARISTOPHANIS SCHOLIASTES nō ad nuptias refert, ſed de remige inferioris ordinis interpretatur, ἦσαν τρεῖς τάξεις τῶν ἐρετμῶν. Καὶ ἡ μὲν κάτω θαλαμῖται. Θαλαμίτης ὁ πρὸς

 πρώραν.

πρῴρην. *Tres erant Remigum ordines. Inferior* θαλαμί*τ*. *Item* Θαλαμίτης *ad proram.* Quæ tamen Bayfius, notante STEPHANO, ſecum pugnare ſcribit, ut quæ Θαλαμίτας ad proram collocent, & tamen Inferioris ordinis remiges eſſe velint, ideoque θαλαμίτην ſolum eum dicit eſſe, qui ad proram remigat; Sententiam ſi admittas, ex bonæ Compoſitionis Regula Επιθαλαμίτην Mercurium eum credideris, qui proræ remigibus præeſt, adeoq; Deum agnoſces non terreſtrium tantum, ſed & maritimorum itinerum Principem, id quod vel ideò forſan non adeò abſurdum videbitur, quia Aſtrorum cognitio, cujus ſecundum Manilium Cyllenius Author creditur, navigantibus maximè neceſſaria eſt, & tantum non unica viarum maritimarum Cynoſura eſt. Sed hæc politiori judicio relicta ſunto.

De Gallo adhuc dicendum; Mercurio ſacrum, ejuſque Aſſeſſorem eſſe, ipſe Gallus apud Lucianum fatetur. Rationem tradit Mythologia, quod Literati & negotiatores, quorum Deus Mercurius eſt, Vigilare neceſſe habeant. In numiſmate non Mythica tantum, quæ & in aliis Antiquitatis monumentis, quorum haud rara paſſim exempla proſtant, ſed concurrit etiam hiſtorica, cùm Galli Chalcidici in Chalcide Eubœæ urbe, haud procul à Caryſto diſtante, frequentes, & ob pulchritudinem pugnacitatemque celebres memorentur, licet ad prolificationem fuerint ineptiores. M. Varro Lib. III. de Re ruſtica aſſerti Author eſt: Nec tamen ſequendum in Seminio legendo tanagricos, inquit, ac Medicos ac Chalcidicos, qui ſine dubio ſunt pulchri, & ad præliandum inter ſe maximè idonei, ſed ad partus ſunt ſteriliores.

XXI.
VENUS DEXICREONTIS.

Sami

SAmi nomen cum tribus insulis urbique Elidis commune fuerit, forsitan haud abs ratione quæsiveris, ad quam referendum sit, quod proponimus, Samiorum numisma. Goltzius, eumque secutus interpres Nonnius Insulæ addicit, & Hic quidem ei, quæ vulgò Jonica dicitur, Junonique sacra fertur. Judicium fulcit Junonis effigie & Junonia ave, in eo, meâ quidem opinione, nimius, quod & effigiem numismatis hujus Junoni addixit, cum tamen nec Sceptro ea, nec corona, imò nec ullo alio Junonis ornatu insignis sit. Aversæ avem & sceptrum minus rectè in subsidium adduxerit, cum Sceptrum, si effigiem Junoni vindicet, procul dubio ei affixum fuisset, ut etiam in nummo sequenti. Et quid? Nonne & caduceus Mercurii præter Pavonem & Sceptrum in aversâ visitur? Hic si caput adversæ non vendicet Mercurio, qui Pavo & Sceptrum eam vendicabit Junoni? Pavo & Sceptrum Junonis honori fulgent, cujus cultus in hac Insula, ut vulgo notum, celeberrimus fuit. Caduceus fulget honori Mercurii, quem sub *Charidotæ* cognomine in Samo cultum, ex Plutarcho, in Quæst. Græc. constat. At Caput adversæ serto redimitum, meâ quidem Sententia, aliud non est, quàm Veneris Myrto revinctæ. Veneris certè ædem in arundinibus & Palustribus dictam, Sami fuisse Athenæus Author est: Et de Venere Dexicreontis memorat Plutarchus. Utriusq; Verba subjicimus, ut rei fides pronior sit: Athenæi hæc sunt: Ἄλεξις ὁ Σάμιος ἐν δευτέρῳ ὅρων Σαμιακῶν τὴν ἐν Σάμῳ Ἀφροδίτην, ἣν οἱ μὲν ἐν καλάμοις καλοῦσιν, οἱ δὲ ἐν ἐλαιαλικοῖς φησίν, ἑταῖραι ἱδρύσαντο αἱ συνακολουθήσασαι Περικλεῖ, ὅτε ἐπολιόρκει τὴν Σάμον, ἐργασάμεναι ἱκανῶς ἀπὸ τῆς ὥρας. *Alexis Samius libro secundo de Samiorum finibus scribit*, ÆDEM VENERIS IN SAMO, *quam* IN ARUNDINIBUS *quidam vocant*, *alii* IN PALUSTRIBUS, *meretrices Periclem secutas, cum obsideret Samum, ædificasse, ingenti quæstu prostituta forma ditatas.* Hæc apud Athenæum lib. XIII. Plutarchi sequentia sunt: Τίς αἰτία δι' ἣν ἐν Σάμῳ τὴν Δεξικρέοντος Ἀφροδίτην καλοῦσι; πότερον, ὅτι τὰς γυναῖκας αὐτῶν ὑπὸ τρυφῆς καὶ ὕβρεως ἀκόλαστα ποιούσας, Δεξικρέων ἀνὴρ ἀγύρτης καθαρμῷ χρυσάμενος ἀπήλλαξεν; ἢ ὅτι ναύκληρος ὢν ὁ Δεξικρέων ἔπλευσεν εἰς Κύπρον ἐπ' ἐμποείᾳ, καὶ μένοντα γεμίζειν, τὴν Ἀφροδίτην κελεύειν ὕδωρ ἐμβαλόμενον, καὶ μηδὲν ἄλλο πλεῖν τὴν ταχίστην. Πει-

θεὶς δὲ καὶ πολὺ ὕδωρ ἐνθέμενος ἐξέπλευσεν, εἶτα νηνεμίας καὶ γαλήνης ἐν τῷ πελάγει κατασχούσης, διψῶσι τοῖς ἄλλοις ἐμπόροις καὶ ναυκλήροις ὕδωρ πιπράσκων, ἀργύριον πολὺ συνήθροισεν· ἐκ δὲ τούτου κατασκευάσας τὴν θεὸν, ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευσεν. *Cur in* SAMO DEXICREONTIS VENEREM *invocant, an quod Samias mulieres, cum præ luxu & luxuria libidini indulgerent, Dexicreo Circulator, piacularibus quibusdam ritibus adhibitis, Vesania ista solvit? aut verius est, quod dicitur? Dexicreo cùm esset nauclerus Samius mercaturæ faciundæ gratia in Cyprum navigavit. Eum jam navem oneraturum Venus nihil aliud importare, quam aquam jussit, & illico avehi. Paruit Consilio, multaq; imposita aqua solvit. Mox cum altum ventorum silentium & tranquillitas in mari obtinuisset, reliquis mercatoribus & naucleris situ laborantibus, aquam divendens multum corrasit argenti. Itaque Deæ simulacrum à se nominatum dedicavit.*

XXII.
VENERIS CUM ANCHISE CONCUBITUS.

DE Venere Samiorum modo diximus; de Veneris cum Anchise congressu, quem in proposito eorundem, uti ex adjecta Junone patet, intuemur numismate, paucis adhuc dicendum. Idem planè trium figurarum habitus etiam, in Juliorum numismate prostat: Nec hactenus dubium fuit, quin in honorem Cæsaris, ex Julo Veneris Nepote oriundi, Veneris cum Anchise, ut diximus, congressus, iis adumbretur, adeò, ut de re ipsa, tanquam nota,

ta, laborandum non videatur, ſed potiùs diſpicienda ratio, Cur Samii numiſmate eam expreſſerint? An ut & ipſi Cæſaris Gloriæ litarent? Atqui vix id egerint eo typo, qui nihil ad ſe pertinebat? An Trojanorum conſuluerint memoriæ? Sed quid Samo cum Troja? Dicam quod ſentio; Vel hoc numiſma Samo-Thracum eſt, vel Samii Samo-Thraciæ decora, ut ſuam gloriam extollerent, ſimulq; Romanis adularentur, mutuati ſunt. De Samo-Thracibus docet Servius lib. 3. Æn. ad verba, *Penatibus & magnis Diis*, Deos magnos cœlum & terram putari; ac per hos Jovem & Junonem Deos Penates à Samothracia ſublatos, & ab Æneа in Italiam advectos eſſe, Indeque *Samothraces Cognatos Romanorum* dici. En Samothraces Cognati Romanorum! quid mirum ergo, ſi divinam Romanorum originem eo typo celebraverint, qui cognationis Romanos admonere poterat? quique ſimul & Regionis ſuæ ſitum indicaret?

Ἐντεῦθεν γὰρ Ἐφαίνετο πᾶσα μὲν Ἴδη,
Φαίνετο δὲ Πριαμοῖο πόλις καὶ νῆες Ἀχαίων.

Inde Ida videbatur tota & Priameia tecta,
Et Grajûm naves.

Ida tota, in qua Venerem cum Anchiſe concubuiſſe Poëtarum aſſertum eſt, Ovid. in Epiſt.

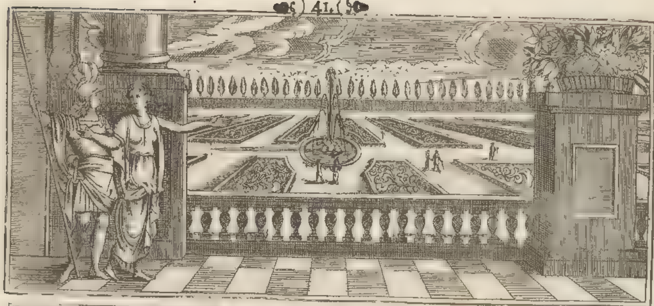
Phryx erat Anchiſes volucrum cui Mater Amorum
Gaudet in Ideis concubuiſſe jugis.

Et quid ſi Trojanorum etiam cum Samothracibus cognatio in mentem veniat? Jaſion & Dardanus fratres, Strabone teſte, Samum Thraciam habitarunt, quorum ille ob peccatum in Cererem, fulmine cum periiſſet Dardanus, ἀπαίρας, ἐκ Σαμοθράκης ἐλθὼν ᾤκησεν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τῆς Ἴδης τὴν πόλιν Δαρδανίαν καλέσας. Καὶ ἐδίδαξε τοὺς Τρῶας τὰ ἐν Σαμοθράκῃ μυστήρια. *Ex Samothracia profectus in vicinia Idæ Dardaniam Urbem ædificavit, Trojanos Samothracum Myſteria docuit.*

Sed ais, in numiſmate non Samothracum, ſed Samiorum nomen occurrere, adeoque numisma horum potius videri? Reſponderi poſſet ex eodem Strabone: Sami nomen etiam Samothraciæ olim

olim datum esse, sed si quis ob Junonis caput, Samique Jonicæ celebritatem, non Samothraciæ numisma tribuat, sed Samo, nec huic refragabimur, modo agnoscat, notissimum Samothraciæ decus, non minore audacia suæ gloriæ Samios attexuisse, quam attexuerunt Vetustatem & ortum, Samothraces à Samiis oriundos mentientes, quos tamen Geographus lib. 10. graphicè refutat.

RIMUM hactenus Viridarii nostri exegimus segmentum, recensendo Numismata qvædam, quorum interpretatio haud adeò videbatur apparere. Nunc ad SECUNDUM transimus, contemplaturi *Gemmas*, numero quidem paucas, sed vel raritate spectabiles, cùm pars *ex Thesauro*, heu quondam! *Palatino* deprompta, hactenùs autem vulgata non sit; vel denuò interpretationis novitate, quæ ab aliis jam vulgatas in Theatrum rursus adducere jubet: Palatinas præmittimus.

I.
PEGASUS,
Hippocrenen in Helicone aperiens.

In Cameo.

PEgasum, Neptuni & Medusæ Filium, inde dictum, HESIODUS ait, quòd ad Oceani fontes natus sit. BOCHARTUS ab Ebraico vel Syriaco פג *Pag*, vel *Paga*, quod *frenum* significat, & סוס *Sus*, quod *equum* sonat, compositum *Pegasus* de-

scendere

ſcendere arbitratur, eò quod ἵππος χαλιναγωγούμενος is fuerit, Frenum Pegaſo Minervam injeciſſe, indeque χαλινῖτιδα dictam, ex PAUSANIA conſtat. An autem inde nomen ipſius Pegaſi deſcendat? haud forſan abs ratione dubitaveris; neq; enim ab eo demùm tempore nomen ſuum accepit, quo freno domitus eſt, neque deinceps frenum patienter tulit. A fonte ἀπὸ τῆς πηγῆς dictum, vel ideo potuis credas, quòd non tantùm ad Oceani fontes natus ſit, ſed & aperto in Helicone fonte, quem ab eo *Hippocrenen* dixêre, ortum ſuum denuò inculcaverit. Res in Gemma noſtra ad oculum patet, nec deſunt Poëtarum teſtimonia. Aratus in Apparentib. verſ. 215. ſeqq.

ἱερὸς ἵππος.

Κεῖνον δὴ καὶ φασι καθ᾽ ὑψηλοῦ Ἑλικῶνος
Καλὸν ὕδωρ ἀγαγεῖν εὐαλδέος ἵππου κρήνης
Οὐ γάρ πω Ἑλικὼν ἄκρος κατελείβετο πηγαῖς,
Ἀλλ᾽ ἵππος μὶν ἔτυψε τὸ δ᾽ ἀθρόον αὐτόθεν ὕδωρ
Ἐξέχυτο πληγῇ προτέρου ποδός. Οἱ δὲ νομῆες
Πρῶτοι κεῖνο ποτὸν διεφήμισαν ἵππου κρήνην.

Sacer equus.

Hunc etiam ajunt in excelſo Helicone
Pulchram aquam produxiſſe largi Equi fontis;
Nec unquam enim Helicon ſummus deſtillarat fontibus,
Verùm Equus ipſum feriit, atque copioſa inde aqua
Effuſa eſt ictu prioris pedis; Paſtores autem
Primi hunc potum appellarunt EQUI FONTEM.

Ictu prioris pedis, inquit, & in eo cum Gemma noſtra non convenit. Latini pedem non determinant. Apud OVIDIUM Metam. 15. Tritonia

Virgineum Helicona petit, quo monte potita
Conſtitit, & doctas ſic eſt affata Sorores:
Fama novi fontis noſtras pervenit ad aures,
Dura Meduſæi quem præpetis ungula rupit.

Cui Urania:

Vera, inquit, *fama eſt, & Pegaſus hujus origo*
Fontis, & ad latices deduxit Pallada ſacros,
Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas, &c.

Adda-

Addamus & HYGINUM in Poët. Aſtron. II. de Equo, *Hunc*, inquit, *Aratus & alii complures Pegaſum Neptuni & Meduſæ Gorgonis filium dixerunt, qui in Helicone Bœotiæ ungula ſaxum feriens, fontem aperuit, qui ex ejus nomine* HIPPOCRENE *eſt dictus*. En Saxum! quod apprimè cum gemma noſtra convenit; forſitan & tempus facti deſideres. PELIGNUS Poëta & hoc ſuppeditat.

Jamq́ indignanti nova frena receperat ore,
Cum levis Aonias ungula fodit aquas.

Quid? an frena receperat? utique nec hæc in Gemma noſtra apparent? Receperat, ſed ore indignanti: imò & rurſus excuſſerat, ſi eos ſequaris, qui inde in cœlum avolaſſe ajunt; inter ſigna enim cœleſtia etiam apud antiquos freno caret, quanquam alii frena eum poſt apertum demum fontem recepiſſe arbitrentur. Sed de his ſuum cuique placeat. An autem fictum animal Pegaſus ſit, an verum, de eo haud forſan abs re quæſieris, cum Plinius author ſit, Pegaſos, Pennatos Equos, & cornibus armatos, in Æthiopia naſci: Imò & alio loco Pegaſos Equino capite inſignes inter aves numeret fabuloſas. Fabuloſum, ut alios taceam, facit & Fulgentius in Myth. lib. I. ubi elegantem rei ſenſum ſuppeditat, *De Sangvine Meduſæ*, inquit, *naſci fertur Pegaſus, in figuram famæ conſtitutus; Virtus enim, dum terrorem amputaverit, famam generat, unde volare dicitur, quia fama eſt volucris. Ideò & Muſis fontem ungula ſua rupiſſe fertur, quod Muſæ ad deſcribendum, famam Heroum aut ſequantur priorum aut indicent antiquorum.* Et iterum Lib. III. *Bellerophon, id eſt bona conſultatio, qualem Equum ſedet niſi Pegaſum? quaſi Pegaſeon, id eſt fontem æternum. Sapientia enim bonæ conſultationis æternus fons eſt. Ideo pennatus, quia univerſam mundi naturam celeri cogitationum Theoria colluſtrat: Ideo & Muſarum fontem ungula ſua rupiſſe fertur; Sapientia enim dat Muſis fontem*, &c.

II.
NYMPHA,
Cornucopiæ floribus replens.

VAria circumfertur de origine cornucopiæ opinio. Quidam Acheloi cornu faciunt, quidam Amaltheæ: quidam Tauri, quidam capræ. Qui Tauri fuiſſe aſſerunt, ab Hercule in pugna de Dejaniræ conjugio, Acheloo detractum arbitrantur; Qui Capræ, Jovis Nutricis ajunt fuiſſe. Non minor incertitudo etiam in reliquis eſt. Quidam ab Hercule fructibus repletum dicunt: quidam à Jove; quidam à Najadibus: alii ab Heſperidibus ſeu Nymphis. Herculis pugnam cum Acheloo Tauro, imò & Herculem cornucopiæ geſtantem, genuinæ Antiquitatis monumenta hodienū exhibent; exhibent & capram Jovis nutricem, & cornucopiæ in caprini formam effigiatum; Sed Jovem id floribus & fructibus replentem hactenus non vidimus, imò nec Nympham, niſi in unica, quam hic proponimus, Theſauri qvondam Palatini gemma, ad quam appoſitè recitaverim terſiſſimos OVIDII verſus Faſt. V. de cornu capræ:

Lac dabat illo Deo, ſed fregit in arbore cornu,
Truncaq; dimidia parte decoris erat,
Suſtulit hoc NYMPHE, *cinxitq; recentibus herbis,*
Et plenum pomis ad Jovis ora tulit.

Sed magis quadrat, quod idem Poëta libro Metam. IX, ſub perſona Acheloi, de Hercule fundit:

Nec ſatis hoc fuerat, rigidum fera dextera cornu,
Dum tenet, infregit, truncaq; à fronte revellit.

NAJA-

NAJADES *hoc pomis & odoro flore repletum*
Sacrarunt, divesq; meo bona copia cornu est.

En poma & flores! illa qualia jam intra cornucopiæ fulgent; hos, quales Nympha elevat, pomis & ſpicis, recentibusque herbis jamjam ſociatura.

Sed hæc Mythicè dicta ſunt. Si mythologicè conſideres, eadem ſententiarum diverſitas proſtat. EUSTATHIUS in Periegeſin Dionyſii, ex interpretatione Chabotii ad Horatium; *Ferunt*, inquit, *Amaltheam fuiſſe vetulam lucro deditam & Mercatricem, quæ multum indiderat monetæ in cornu, & quia homines ditaret ac vitæ multum commodaret, ſic eſt vocata. Quum autem Hercules illud abſtuliſſet pecuniæ plenum, eoq; uſus eſſet, ad voluptates perfruendas, hinc rumor facetus dilatus eſt, cornu Amaltheæ effundere Herculi omne genus bonorum.* NATALIS COMES *ab Ægyptiis*, ait, *eſt relatum, Ammonem Regem Partis Lybicæ, cum viſeret regiones ad montes Ceraunios, reperiſſe Virginem formæ egregia, Amaltheam nomine, cùm qua congreſſus filium genuerit, qui Dionyſius vocatus ſit, Amaltheam autem conſtituiſſe Reginam propinqui loci, cujus figura, cum eſſet cornu bovis ſimilis, dicta ſit cornu Heſperidum. Ob fertilitatem verò regionis, quæ multiplices domeſticorum fructuum arbores produceret, cornu Amaltheæ.* Alii, qui Acheloum fluvium faciunt, qualis revera fuit, ſub cornu fracto, aquas intelligunt ex Acheloo in vicinos agros deductas, quarum liquore irrigata terra uberiorem & florum & fructuum copiam produxerit, adeò ut hinc Poëtico figmento de cornu, Nympharum miniſterio floribus & frugibus repleto, non incongrua occaſio fuerit. Horum opinionem eorum eſſe, qui ex fabulis verum colligunt, Strabo arbitratur Geogr. lib. X. Quicquid ſit, abundantiam rerum cornu hoc ſignificari, abundantiæ typus in nummis evincit: imo & abundantiam verborum ſignificari evincit ſimulacrum Rhetorices, quod Amaltheæ cornu tenere, fructibus omnifariis refertum, LUCIANUS author eſt *in Rhetorum Præceptore*, cui & alibi Κέρας Ἀμαλθείας proverbii loco ponitur. Ita Horatius:

Aurea fruges
Italiæ PLENO *diffudit copia* CORNU.

III.

III.
NEPTUNUS
ΤΡΙΑΙΝΟΚΡΑ'ΤΩΡ & "ΙΠΠΙΟΣ.

Sard *Incis*

NEptunum hic cernimus, ferè qualiter in numiſmate Q. TUBERONIS apud Oiſelium; Eſt tamen differentia in eo, quod apud Oiſelium & currus appareat, & Equi marini frenis coërceantur: ut taceam laciniam veſtis, quæ ventis agitata circũ caput in propoſita gemma volitat: taceam Equorum in medio ſquamas, quæ allato in authore vel ſecus ſe habent, vel omninò abſunt. Neptunum Equis per æquora vectum, non tantum ex VIRGILIO diſcimus. lib. V. Æneidos, ſed etiam ex Poëtarum patre HOMERO Iliad. XIII. verſ. 23.

> Ἔνθ' ἐλθὼν ὑπ' ὄχεσφι τετύσκετο χαλκόποδ' ἵππω
> Ὠκυπέτα, χρυσέοισιν ἐθείρησιν κομόωντε.
> Χρυσὸν δ' αὐτὸς ἔδυνε περὶ χροΐ. γέντο δ' ἱμάσθλην,
> Χρυσείην εὔτυκτον, ἑοῦ δ' ἐπεβήσετο δίφρου
> Βῆ δ' ἐλάαν ἐπὶ κύματ'.

> *Illuc* (Argos) *cum veniſſet, ſub curru junxit æreis pedibus Equos*
> *Celeriter volantes, aureis jubis comantes;*
> *Aurum autem ipſe induit circum corpus. Accepit autem ſcuticam*
> *Auream, eleganter factam, ſuumq; aſcendit currum;*
> *Cœpit autem agitare per undas.*

Quæ verba, ſi ſcuticam & currum excipias, non tantum ad gemmam noſtram quadrant, ſed & edocent equorum celeritatem, au-

reumque

teumq; jubarum fulgorem, imò & auream ipsius Neptuni vestem, ORPHEUS in hymno etiam faciem Neptuni describit, χαριώπα eũ appellans, quasi *gratiosus aspectu* esset, eadem procul dubio ratione, quâ VIRGILIUS ejus caput *placidum* vocat. HOMERUS comarum colorem tangit sub Epitheto Κυανοχαίτε *nigras comas habentis*, quod etiam LUCIANUS asserit. ORPHEUS de Tridente docet:

Χαλκοτόρευτον ἔχων χείρεσι τρίαιναν.

Ferro tornatum tenens manibus tridentem.

Quanquam ARISTOPHANES & hunc aureum fecerit *in Equitibus:*

Δεῦρ' ἔλθ' ἐς χορὸν ὦ χρυσοτρίαινε, &c.

Quicquid sit, à Tridente Neptunum cognomina meritum, & hoc evincit, & quæ apud PINDARUM occurrunt. Ὀρσοτρίαινος *tridente furens* dicitur: dicitur ἀγλαοτρίαινης, *Tridente Illustris*, & in Epigr. Gr. in Isthmo Corinthiaco Τριαινοκράτωρ, *Tridentis potens.* Tridentem ob triplicem aquarum naturam & virtutem liquidam, fœcundam, & potabilem effictum Fulgentius arbitratur: Alii quod Piscatores eò instrumento utantur, vel quod aptum sit instrumentum ad movendam terram, uti LILIUS GYRALDUS arbitratur.

Sed ad Equos redimus. Eos squamis in medio contectos cernimus, quod antiquis in marmoribus vulgare est. Exemplum dabimus infra ex manuscripto Pighiano, ubi & uberior erit de iis dissertandi campus. Equorum bigas cernimus, quales & in numismatibus Crepereji Rochi apud URSINUM; Videtur autem numerus Equorũ promiscuus fuisse, cum quadrigas Neptuno tribuat ORPHEUS *in Hymno:* Τετράορον ἅρμα διώκων,

Quadrigatum currum gubernans.

Imo ex Equo Giganti infestum PAUSANIAS memoret: adeò ut non mirum, si tanquam Equorum domitor, *Equester* & Consus apud Romanos; apud Græcos autem Ἵππιος & Ἱπποκούριος fuerit appellatus; Equos primùm domuisse, artemq; equitandi ab eo traditam, indeque cognomen eum meruisse, DIODORUS SICULUS Author est. FESTUS vel ad Pegasum arbitratur respiciendum, qui ex eo natus

tus ſit, vel ad Equuleum, qui loco ejus Saturno fuerit ſubjectus, vel denique, quòd tridentis ictu percuſſa terra equum excierit. PHURNUTUS velocitatem navigationis in medium adducit, quod naves in mari quaſi Equi viderentur. Sed hæc de Neptuno ſufficiant; ad alia tranſimus.

IV.
SEMELES TEMPLUM,
Et
Numen incognitum.

AT qua ſpe gemmam hanc Lectoris oculo ſubjiciam, cùm tamen altera ejus pars planè nobis incognita ſit? Eadem, qua totam opuſculi compagem: ut ſcilicet, quæ vel neſciero vel perperam dixero, ab aliis docear, ſimulque delicioſæ Antiquitatis cultoribus, ſi non meo, ſaltem alieno calamo ſatisfiat. Sæculum barbarum ſapit hæc gemma. Et inſcriptio & figurarum inconcinnitas rem ſatis evincunt. Pars prior Numen aliquod exhibet, id quod nõ tantùm ex calatho patet, quem cum Serapide communem habet, ſed etiam ex quadruplici capitum compage, quam cum Jano. Quale numen hoc ſit, me ignorare ingenuè fateor, neque enim vel ex inſcriptione, vel ex cætero habitu certi aliquid colligere potui, inſcriptionis exordium ΔΕΙΑΝ ΣΥΡΙΑΝ, Deam Syriam, videbatur prodere, ſed quid hoc ad rem, cum Dea Syria non habitu virili, nec tribus capitibus culta fuerit, ſed eadem cum matre Deorum & Doctiſſimo Seldeno demonſtretur, & in variis adhuc Antiquitatis reliquiis oſtendatur? Forſitan ſubſcriptas literas ΑΠ. de Apamenſibus intelligendas cenſeas, adeoque numen aliquod Apamenſium indigitare. Id per me licebit, modò juxta doceatur, quale illud numen fuerit?

Sed

Sed in re obſcura ſatis erravimus. Averſa clarior eſt. Templum ea exhibet, in cujus vertice Avis. Avis, an Aquila, quales templis imponi ſolitas, ſupra oſtendimus? pronus ſum ut credam, neq; enim aliundè lux affulget. Templi ſtructura, ut dictum, rude ſæculum prodit. Cujus Templũ ſit, inſcriptio oſtendit, ΣΗΜΕΛΗΝ ΤΡΕΜΟΥΣΙΝ ΔΑΙΜΟΝΕΣ, SEMELEN *tremunt Dæmones.* Ex quibus verbis non tantùm conjicere poſſumus, SEMELES hoc eſſe templum, ſed & intelligimus Deæ potentiam.

Semele Cadmi Thebarum Regis, ex Phœnicia oriundi, filia fuit. Quæ ob inſignem formæ præſtantiam à Jove adamata, ſive ſuperbia, ſive diffidentia legitur petiiſſe, ut eo Deus habitu ſecum concumberet, quo cum Junone ſoleret. Paruit Jupiter, licet invitus, quòd humanam imbecillitatem Divinæ majeſtati imparem ſciret, id quod & eventus comprobavit. Semele fulminibus conflagravit. Jupiter exertum ex utero ejus Bacchum ſuſcepit, & ſuo femori indidit, ut Menſes compleret, Matrem autem, Junone delinita, in cœlum transtulit, Deabusque adſcripſit.

Hæc eſt Fabula de Semele, qualiter ferè à Mythographis & Poëtis traditur. Deabus adſcriptam *Nonnus* docet:

Φλογερὴν Σεμέλην μετανάστιον εἰς πόλον ἄστρων
Οὐρανὸν οἶκον ἔχουσαν ἀνήγαγε μητέρα βάκχου
Αἰθερίοις ναέτῃσιν ὁμέστιον, ὥς γένος Ἥρης,
Ὡς τόκον Ἁρμονίης ἐξ Ἄρεος, ἐξ Ἀφροδίτης,
Καὶ καθαρῷ λύσασα νέον δέμας ἄθοπι πυρσῷ
Καὶ βίον ἄφθιτον ἔχεν ὀλύμπιον. Ἀντὶ δὲ κάδμου,
Καὶ χθονίου δαπέδοιο, καὶ Αὐτονόης, καὶ Ἀγαύης
Σύνδρομον Ἄρτεμιν εὗρε καὶ ὡμίλησεν Ἀθήνῃ.
Καὶ πόλον ἔδνον ἔδεκτο, μιῆς ψαύουσα τραπέζης
Ζηνὶ καὶ Ἑρμάωνι, καὶ Ἀρεϊ καὶ κυθερείῃ.

Ardentem Semelen exſulem in polum aſtrorum
Cœlum domum habentem reduxit matrem Bacchi,
Æthereis incolis contubernalem, tanquam genus Junonis:
Ut partum Harmoniæ ex Marte, ex Venere
Et puro ſolvens novum corpus, nigro igne.
Et vitam immortalem habuit cœleſtem, pro vero Cadmo,

 Et

Et immortali solo & Autonoe & Agave
Comitem Dianam invenit, & conversata est cum Minerva
Et Polum nuptiale munus accepit, unam tangens mensam
Cum Jove & Mercurio & Marte & Venere.

Ex his Apotheosis Semeles abundè licet pateat, addimus tamen & Orpheum, cui inter cœtera venustatis & Potentiæ elogia apertè non tamen *Dea* vocatur, sed & *Παμβαλσίλεια omnium Regina*, ex quo testimonio Gemmæ nostræ, qua Dæmones Semeles imperio subjectos audivimus, non exigua lux accedere videtur. Verba hæc sunt:

Κικλήσκω κούρην καδμηΐδα παμβασίλειαν
Ευειδῆ Σεμέλην ερατοπλόκαμον, &c.

Et paulò post:

Νῦν σε θεα λίτομαι κούρη καδμηΐς ἄνασσα.

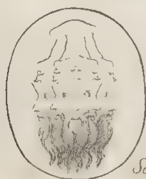
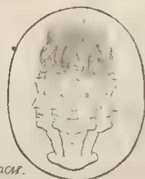
Voco puellam Cadmi. OMNIUM REGINAM
Formosam SEMELEN, *comam amabilem habentem:*

Et paulò post:

Nunc Tibi DEA *supplico puella Cadmia Regina.*

Tibi Dea supplico, an peculiaribus sacris? non dixero, potiùs carmine; Quanquam & solenne sacrum ΣΕΜΕΛΕΙΑ memoret Hesychius, quod Semeles honori peractum Eruditissimus Meursius arbitratur, in nobilissimo tractatu de Festis Græcorum. Verba hæc sunt: ΣΕΜΕΛΗ *incertum quale Festum fuerit.* HESYCHIUS: ΣΕΜΕΛΗ, *τράπεζα παρὰ δὲ Φρυνίχῳ*, Ἑορτή. *Puto Semeles fuisse.*

V.
QUATUOR OCULI
Decem faciebus perfectè delineatis sufficientes.

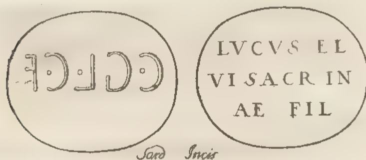

Elegan-

ELegantiſſimam hanc gemmam non ob hiſtoriæ, quæ nulla eſt, raritatem, ſed ob artificii & inventionis præſtantiam, *BENEVOLO LECTORI* communicandam duco. Figuras biformes, immò & quadriformes hactenus Antiquitas obtulit. Bacchum *διμορφον Biformem* appellat ORPHEUS: Idqve inde, quod, ut DIODORUS docet, duo Bacchi fuerint. Caput biforme exhibet Tenediorum nummus ob conjugum, ut alibi dictum, unitatem & concordiam. De Jano res trita eſt, quanquam non item de *quadriformi*, de quo tamen & ipſo modo vidimus, cujusqve templum apud celeberrimum CHOULIUM cernimus. Sacratum à Lutatio Catulo, & à quatuor anni temporibus denominatum & effigiatum, docent & hiſtoria & ratio, quanquam alii alia comminiſcantur; Sed ecce, ſubit & ſtatua Jovis *quatuor vultus habentis*, τετραπρόσωπος, quam Manaſſes Rex Judæorum in templo Domini poni curaſſe SUIDÆ memoratur. Alii *quinqueformem* faciunt, ipſiqve eam Manaſſi tribuunt. Quoſcunqve adferas, non plures tamen effigies erunt, quam oculi. In noſtra autem gemma effigierum numerus numerum oculorum quantum excedit? nec tamen cuiquam oculum dixeris deeſſe. Ingenioſum ſanè inventum! eoqve magis æſtimandum, quo concinnius quinque maribus totidem fœminas juxit artifex. Si viros reſpicias, fœminæ vicem pilei ſupplent, ſi fœminas, virorum barbæ ſupplent vicem ornatus muliebris, quem, ut hodiè, ita & apud antiquos, luxus hominum ingenioſè variavit.

VI.

INSCRIPTIO.

ANceps & obſcurus eſt hujus Inſcriptionis ſenſus, ſive averſam conſideres, ſive adverſam; An tamen certi aliquid elici poſſit,

tentabimus. Adverſa C. G L. C F. exhibet. Cajum aliquem & Caji filium denotari, ex aliis innumeris tam Numiſmatibus, quam Lapdibus conſtat; Quis autem ſub literis G L. intelligi debeat, ambiguum eſt. An *Glitius?* an *Glycerius?* an *Gleſidius?* Omnium horum Inſcriptiones apud GRUTERUM videas, & ultimi hujus cum C. prænomine, quamvis non C. F. ſed *Hermæ.* Averſa LUCUM ELECTUM arguit, idque IN ÆDIBUS FILII; An autem ſub literis VI. SACR. *Via Sacra* lateat, de qua Propertius lib. 2. Eleg. I.

Actiaq; in SACRA *currere roſtra* VIA.

An numen aliquod, cui lucus hic electus & ſacratus fuerit, dubitari poteſt. Si primum ſtatuas, ſenſus erit, *C. Gleſidium C. F. lucum elegiſſe viâ ſacra, in ædibus filii.* Si poſterius, diſquirendum eſt, quale numen ſit, cui lucus ſacratus dicitur. An *Vibilia Dea*, de erroribus viarum liberare ſolita, cujus meminit ARNOBIUS *lib. IV?* An *Vitula* Dea lætitiæ? An *Vitunus* Deus vitæ & nativitatis? an *Virtus?* an *Vintia?* an *Victoria?* Latiſſimus hic eſt conjiciendi campus. De lucis Deo alicui ſacratis, non tantùm gentium hiſtoria, ſed etiam Sacra declarat: Non tantùm Dii magni lucos viſitabant, ſed & Manes & Heroës, qui *Lares vitales* dicebantur, notante SERVIO, habitabant, indeque VIRGILIUS:

Nulli certa Domus, LUCOS *habitamus opacos.*

Et CICERO LIBRO II. de Legib: *Lucos in agris habento. Et Larium ſedem &c.*

Sed ais, Lucos *in agris* Ciceronem ponere, inſcriptionem autem noſtram *in Ædibus?* Reſpondeo, fuiſſe non tantùm in agris, ſed etiam ipſa in urbe. *Lucus in Urbe fuit media lætisſimus umbra* inqvit Virgilius. I. Æn. Ita *Lucus Semeles*, fuit in Regione XI. Lucus Forinarum in XIV. adſtipulante REYNESIO: & idem CICERO *Lucum Veſtæ* à Palatii radice in novam viam devexum, Divin. lib. I. Sed hæc ad Gemmam propoſitam dixiſſe ſufficiat. Si quis certiora docere & poſſit & dignetur, habebo, quod grata mente & agnoſcam & proſequar.

VII.

VII.

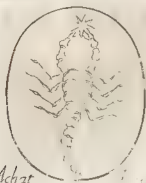
MARIS TERRÆQUE ET REGIMEN ET FELICITAS VIGILANTIAM requirunt.

DUas hîc gemmas proponimus, duplex vigilantiæ ministerium adumbrantes. In primo Gallus temoni insidet, suppositis Cornucopiæ & Delphino. In secundo idem Gallus poculo inter duo cornuacopiæ duosque Delphinos, spicam item & caput papaveris insistens, rostro muris frugibus infesti caudam invadit, perniciosum animal à præda retracturus. Delphinem esse maris Symbolum, Cornucopiæ esse Symbolum terræ in varia fructuū genera effervescentis, nemini opinor dubium est. Idem dixero de spica & de capite papaveris. Idem de temone, Symbolo regiminis: & de gallo, vigilantiæ.

Non rerum expressarum obscuritas Gemmas has commendat, sed concinna compositio, utilitasque virtutis, quam sub Gallo adumbratam regimini terræ marisque, rerumq; conservationi & necessariam discimus & utilem. Ad Gallum vigilantiæ Symbolū in mentem venit PAUSANIAS, qui & Minervæ Galeæ affictum memorat, idque ideò, quod hæc avis omnium sit pugnacissima: Vigilantiam scilicet non inermem, sed armatam intelligimus, qualis Regum solet esse, Maris Terrarumq; Dominorum, quorum ex regimine & vigilantia, circumpositoque Martiali robore, & hostium terror, & subditorum felicitas!

VIII.
SCORPIUS
Signum Cœleſte.

DUo ad hanc gemmam veniunt conſideranda: Scorpius, & Scorpii cum Stella conjunctio. Scorpionum eſſe duplex genus, unum *terreſtre*, pedibus ingrediens, permagnum, Vertebris abundans; alterum verò *aëreum* & volatile, membraneis alis, quales ſunt locuſtis & cicadis & veſpertilionibus, LUCIANUS in *Dipſadibus* ait. Alii tertium genus *marinos* addunt. Qui in gemma viſitur ad terreſtres pertinere videretur, niſi ſtella ad cœleſtem reduceret; Sed eadem utriusq; figura. *Octo pedibus* inſignis eſt, unde in Proverb. *Ὀκτώπȣς* vocatur; *Caudam elevat*, ad ictum parata, eoq; diſtinguitur ab eo genere, quod caudam jacentem trahit, Arabibusq; indè *Gerrara* dicitur, cujusmodi qui venentur, mittere Perſarum Reges à Perſicis Suſis in Mediam iter facturos, ÆLIANUS *lib.* 15. c. 26. refert.

Cauda ex variis internodiis conſtat, uti & *chelæ*. Chelas *βόρεας*, id eſt *πολυφάγȣς* appellat NICANDER *in Theriacis*, *notante* COEL. RHOD. *lib.15.c.7.* De numero internodiorum caudæ anceps quæſtio eſt. PLINIO teſtante, pluribus ſunt *Sena*, quibusdam tamen *Septena*. Alii conſtanter Septena reperiri aſſerunt, adeoque Nicandrum, qui *Ἐννεαδέσμȣς σφονδύλȣς* in Scorpii cauda ponit, non *novem internodia* intellexiſſe ajunt, ſed indefinitè novem pro *multis* poſuiſſe. Aſſentirer effato, niſi appoſitè ad verba Nicandri *novem internodia* hic noſter oſtenderet. An autem Sculptoris id vitium

ſit,

ſit, an revera in quibusdam is numerus inveniatur, eorum deciſioni relinquimus, quibus teterrimos hujus inſecti exercitus penitius luſtrare, vel natura juſſit, vel nimius peregrinandi ardor licentiam præbuit.

Terræ partus eſt, id quod non Philoſophi tantùm, ſed & Mythographi teſtantur. Dum cæleſtis Scorpii Originem promunt, terrâ editum finxêre. Cùm Orion venaretur, & in eo exercitatiſſimum ſe eſſe confideret, dixiſſetque & Dianæ & Latonæ, ſe omnia, quæ ex terra oriuntur, occidere valere, Terram, ajunt, permotam Scorpionem edidiſſe, qui eum interfecerit, ideoque à Jove, factum mirante, inter aſtra collocatus fuerit, ut ſpecies ejus hominibus documento eſſet, ne quis eorum aliqua re ſibi confideret, docente HYGINO.

Ita ad cœleſtem aſcendimus, quem in noſtra gemma ſtella unica evincit, licet omnibus inſignis non ſit. Novendecim ejus numerantur Aſtronomis, quarum binæ in unaquaque gelarum, in fronte tres, tres inter Scapulas, in ventre duæ, quinque in cauda, & in acumine, quo percutere exiſtimatur, duæ; Sed nulla inter gelas, quæ in ſitu cœleſti circuitu longo non curvantur tantùm, ſed & in diverſa abeunt. Adeò, ut hæc ſtella planè aliena ſit; Licet enim *Manilius* canat:

Æquato tum libra die cum tempore noctis
Attrahit ARDENTI *fulgentem Scorpion* ASTRO.

Quod ad gemmam forſan quadrare arbitraberis, notandum tamen ſub voce *Aſtro* non unam ſtellam, ſed totum aſteriſmum intelligi, qui, ut dictum, ex novendecim ſtellis conſtat; niſi fortè unam reliquis ardentiorem loco omnium poſitam contendas, id quod & in aliis uſu venire ſolet. Sed hæc Seges Aſtronomorum eſt, nec quicquam pro Stella Scorpio propria ad gemmam noſtram evincit. De Stellis alienis duplex occurrit opinio. Altera *Solem* in medium adducit, altera *Martem Planetam*. Utraque ſatis probabili nititur fun-

fundamento. Solem sub figura Stellæ antiquis præfigurari solitum, evincit vel unicum numisma spurcissimi Imperatoris Elagabali.

Solem, ut reliqua Zodiaci signa, ita & Scorpium permeare, in vulgus patet, unde & Phœbus, Phaëthontem de periculis admonens, ita inter cœtera fatur:

Per tamen adversi gradieris cornua Tauri
Æmoniosq; arcus violentiq; ora Leonis,
Sævaq; circuitu curvantem brachia longo
SCORPION. Met. lib. 2.

Nec abs re solem in Scorpio cœlaverit antiquorum superstitio; Si enim MANILIO fides, tunc fœcunditatem terris solet immittere, eosque, qui sub eo nati fuerint, Martios efficit. En verba!

SCORPIUS *armata violenta cuspide cauda,*
Qui, sua quum Phœbi currum per sidera ducat,
Rimatur terras, & sulcis semina miscet.
In bellum ardentes animos & martia castra
Efficit, & multò gaudentem sangvine civem.

Martios efficit Martii animalis signum; Mars enim ei dominatur, indeque altera Stellæ inter brachia Scorpii positæ, ratio est. Quidni huc detorqueam ejusdem Manilii effatum?

Pugnax Mavorti Scorpius hæret.

IX.

IX.
CENTAURUS.

CEntaurum, NIZOLIUS imperitè ſcripſit, eſſe monſtrum ex *homine* & *Tauro* connexum, procul dubio ſono vocis deceptus, quòd Taurum ea videatur arguere. Alii tamen, quòd non Taurum, ſed Equum in eo agnoſcant, hiſtoriam nominis rationem adferunt, quòd ſcilicet, bobus œſtro agitatis, cùm Theſſalus quidam Rex ſatellites ſuos ad eos revocandos ire juſſiſſet, illique curſu non ſufficerent, Equos aſcenderint, & eorum velocitate boves ſecuti, eos ſtimulis ad tecta revocarint, eoque habitu viſi, locum & fabulæ dederint & nomini, *ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τοὺς ταύρους* dicti, prout docet SERVIUS *ad Virgilium. Georg.* III. PALÆPHATUS Regem Ixionem facit, Centaurosque non Regis ſatellites, ſed Juvenes ex Nephele Montano pago, qui Equos primi domuerint. TZETZES *chil. VII. n. 99.* hanc Etymologiam rejicit, eò quod, ſi *εἰσακοντίζοντες ταύρους* Centauri dicti ſint, non *Centauri*, ſed *Centotauri* dici debuerint. Ita non abſurdè TZETZES, qui tamen aliam rationem ſubjungit, ſuperiore multò abſurdiorem, de ſtupro Nephelæ ancillæ ab Ixione illato, unde Centauri prodierint; quaſi verò *κεντεῖν* pro re venerea ullus ſcriptorum uſurpaverit? HENRICUS STEPHANUS à *ſtimulando calcaribus Equo* nomen deducit, indeque Hippocentaurum quaſi *Equi ſtimulatorem* arbitratur eſſe dictum, ſed formationis modum non aperit. Si me quæras, vel *κεντοταύρους* cum TZETZE, ſed inde, ob Euphoniam vocis, *Centauros* arbitraberis dictos, vel, quod novum quidem, ſed forſitan verius eſt, *ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τὴν αὔραν*, quòd auram ſive Aerem Centauri ferire & quaſi ſtimulare viderentur, vel celeriter Equitantes, vel ex equis jacula emittentes. Hanc Etymologiam,

H nescio

nescio annon fulcire possit Gemma nostra, in qua Centaurum cernimus, *jaculo* & *clypeo* armatum.

Jaculo & clypeo? Atqui DIODORUS Author est, alios *Piceis* radicitus evulsis, alios grandibus *Petris*, nonnullos succensis *facibus*, aliquos magnis *securibus* contra Herculem in prælium ruisse. Imo & HESIODUS, Diodoro longè antiquior, *Abietes* êis tribuit in pugna adversus Lapithas. Sed OVIDIUM in rem præsentem adducimus, qui licet in eadem pugna contra Lapithas *poculis*, fragilibus *Cadis*, Curvis *Lebetibus*, *Lampadibus*, *ara*, imo & *arboribus* & *Saxis* Centauros usos canat, Pyracmonem securiferum vocet, jaculumque primò solis Lapithis videatur abscribere, tandem tamen êtiam Centauris tribuit, non tantùm Lycoten *Jaculatorem* vocando, sed & Nestorem a Teleboa *jaculo*, quod gesserit, vulneratum memorando. Nestor ipse Met. XII.

Chthonius quoque Teleboasque.
Ense jacent nostro, ramum prior ille bifurcum
Gesserat, hic JACULUM. JACULO *mihi vulnera fecit.*

Et quid si eundem etiam de Clypeo testem vocemus? Ita ille de CENTAURO.

Provolat Emathii spoliis armatus Halesi,
Quem dederat leto membris & corpore Latreus
Maximus. Huic ætas inter juvenemque senemque,
Vis Juvenilis erat. Variabant tempora Cani.
Qui CLYPEO, *gladioque, Macedoniaque sarissa*
Conspicuus, faciemque obversus in agmen utrumque,
Armaque concussit, certumque equitavit in orbem.

Clypeum certe etiam in sequenti Gemma apud ANGELONUM cernimus.

In qua Centaurorum ex Gente fœmina, simul cum Masculo, Liberi Patris currui juncta, *Clypeum* prætendit. Centauros LIBERI consortio

consortio adscriptos, PERILL. SPANHEMIUS luculenter, & ex antiquitatum reliquiis, & ex idoneorum Authorum Testimoniis demonstravit. Consortii causam ebrietatem esse, cui impensè dediti fuerint Centauri, exemplis firmat NOB. TRISTANUS *Tom. II. p. 617.* Ubi & de fœminis plura adfert, præterque Centauros Thessaliæ, etiam Centauros Cypri memorat, cornutos illos, qui non ex Ixione & Nube, sed ex semine Jovis Venerem persequentis prognati fuerint; imo & *Ono-Centauros* ex ÆLIANO, qui non ex hominibus & Equis, sed ex hominibus & asinis compositi fuerint. Sed neutra Observatio ad propositam nostram gemmam quadrat, Pulcherrimus enim in eo *Equus* & *homo*, non Cornutus, sed *Juvenis*, & ferè qualiter Cyllarum OVIDIUS describit, dum canit:

Nec Te pugnantem Tua CYLLARE *forma redemit,*
(Si modo Naturæ formam concedimus illi)
Barba erat incipiens: Barbæ color aureus: aureaq;
Ex humeris medios coma dependebat in armos:
Gratus in Ore Vigor: Cervix, humeriq;, manusque,
Pectoraq; artificum laudatis proxima signis,
Ex qua parte vir est. Neque Equi mendosa sub illo,
Deteriorque Viro facies. Da colla caputque,
Castore dignus eris. Sic tergum sessile, sic sunt
Pectora celsa toris:

Multò aliter CALLISTRATUS: *Ingressus in templum ingens,* inquit, *ac Venerabile, quod pulcherrimam in se formam continebat, vestibulum ante ipsum, primoque in Limine, Centaurum video, non Viro ex Homerica imagine Odyss. Φ. Sed Belluæ Sylvicolæ assimilem. Homo erat usque ad Ilia, descendendo Centaurus, in Equi gressum quatuor Cruribus nexum desinebat. Etenim Equum & hominem natura à dimidio secans, in unum corpus compegerat, partim artibus quibusdam secretis, partim sibi invicem consonantibus fabricatis. Sed enim à forma humana, quantum à Lumbo ad imos pedes subtenditur, detraxit: Equino autem Corpori, ademtam reliquam partem, ab umbilico descendentem, humanæ effigiei contribuit: ita ut Equus Caput desideraret, & cervicales toros, & quicquid in terga descendens latè extenditur;*

 Homo

Homo vero ab umbilico ad Pedum usque plantam ſtabilimentum requirat. Porro, cum tale ſit corpus, videas animum in artificio eminentem, & corpus efferatum, & vultui belluinum quoddam efflorescens, & marmor Pilorum ornamentum pulcherrimè repræſentans, & omnia ad verum ſimulacrum properantia.

Hæc CALLISTRATI *in Statuis* Centaurum nobis proponunt, licet rudiorem, quam in gemma, talem tamen qualis in marmoribus frequens occurrit, qualis & infra Chiron, de quo plura ſuo loco. Memorare placuit, non quod noſtri formam, ſed quod figuræ nexum accuratius exponant.

Sed, inquis, Nomen hactenus & arma, imò & Corporis habitum exegiſti, cùm tamen incertum adhuc ſit, an unquam Centauri fuerint? Et ſi non fuerint, quidni & aperis rationem figmenti? Utrumque agam.

An Centauri fuerint, anceps apud Authores quæſtio eſt. Viſum à ſe alatum in melle Centaurum, PLINIUS *lib. 7. c. 3.* affirmat, additque, CLAUDIUM CÆSAREM ſcripſiſſe: Hippocentaurum in Theſſalia natum, eodem die interiiſſe. Imo & D. HIERONYMUS *in Vita Pauli* tradit, Antonium ad Paulum Eremitam pergentem, conſpexiſſe, ut ipſe loquitur, *hominem equo mixtum*, cui opinio Poetarum *Hippocentauri* nomen indiderit. Hæc Teſtimonia quosdam induxerunt, ut Centauros fuiſſe non negarent.

Ego licet unum aut alterum, vel aberrante natura genetrice, vel occulto Dei Judicio, naſci potuiſſe facile credam, adeoque in tantum, qui contrarium ſentiunt, LUCRETIO, PALÆPHATO, imo & GALENO non accedam; tamen adduci non poſſum, ut integram gentem, genusque, transfuſa à parentibus in Liberos duplici forma, unquam mihi perſvadeam extitiſſe. Iis potius ſubſcribendum duco, qui Theſſalos primos Equorum domitores, inſolito habitu, Vetuſtæ ſimplicitati figmenti occaſionem dediſſe arbitrantur. Theſſalos certè Equeſtri laude celebres fuiſſe, neminem Eruditorum arbitror latere. Imò nec bello erant inertes, quod & ipſum ad Centauros quadrat, vel noſtra gemma aſſertum fulciente. Quid enim aliud jaculum & Clypeus, de quibus ſupra dictum? MANILIUS, dum horoſcopos pertractat, de eo, qui ſub Centauro naſcitur, inter cætera ita canit:

Aut

Aut onerabit Equos armis, aut ducet in arma. Id quod de Theſſalis non minus dixeris. Plura, ut dictum, videbimus inter marmora.

X.
SCENICUS BACCANALIORUM LUSUS.

QUo referrem elegantisſimam hanc GAZÆ quondam PALATINÆ gemmam, ſi verum fateri licet, diu dubius hæſi. Tres figuras in ea cernimus. Una calvo Sileni Capite inſignis eſt, dextra ſertum præfert, ſiniſtram pallio exertam prætendit, prona, & jamjam caſura, niſi ab alia juvenili, quæ retro viſitur, pellemque à tergo dependentem geſtat, retraheretur, & à caſu ſervaretur. Juvenilis hæc, figuratum ſecunda eſt; ſed cave hominem exiſtimes! Larva enim eſt, artificioſo nexu prioris tergo affixa, ut eò formidoloſiore adſpectu ſe obviis oſtenderet. Id facile colligas ex figura tertia, quæ licet nuda ſit, & ipſa tamen pellem ſiniſtra geſtat, elataq; ſupra verticem dextra, inſolito priorum viſu exterrita ſtupeſcit.

Dubitabam primo, annon *Lupercal Ludicrum* hoc ſchemate adumbraretur, quod ex Arcadia allatum, nudi juvenes, Lycæum Pana venerantes, ſimul cum Romulo per Luſum atque Laſciviam celebraſſe, Livio memorantur; *Pelles*, quas exinde Luperci geſtarunt, quibusque obvios verberabant, fœminas præſertim, fœcunditatis remedium id arbitrantes, Opinioni aliquatenus videbantur

 favere.

favere. Videbatur favere *arbor media*, cùm Ludicrum id non in urbe aliqua Romulus celebraverit, ſed in monte, qui ab initio à Pallanteo, urbe Arcadica, *Palatium*, deinde *Palatinus* dictus eſt. Et quidni figurarum etiam habitum, in ſubſidium adducerem? Luſus certè & Laſcivia, quæ LIVIO apertè memorantur, etiam huic locum videbantur facere.

Hæc cum tacite mecum volverem, ſubiere *Bacchanaliorum ritus*, *ſcenicique Luſus*, Baccho dedicati, adeoque ſe inſinuarunt, ut opinione de Lupercali rejecta, *Bacchanalia Silenorum* in gemma crediderim adumbrata; Licet enim nec Thyrſi, nec Hædera, nec Pampinus, ſolita Bacchi, comitumque ejus, inſignia, in ea appareant, Unicum tamen SILENI ſimulacrum, ſive verum id ſit, ſive, quod propius, perſonâ inductum, non videtur permittere, ut aliò reſpicias. Fortè & *ſaturnalia* in mentem venient, quæ hilari feſtivitate, variisque jocis & Luſibus celebrabantur, quibusque & ipſis Silenum quadrare, vel IMPERATORIS Teſtimonio planum videbitur. Sed Silenus non tam Saturno comes fuit, quàm Baccho, indeque à JULIANO Satyræ admiſcetur, non quòd Saturni aſſecla, ſed quod Cavillarum & riſus magiſter eſſet, ideoque de ſcenicis ſilenorum luſibus, Baccho Conſecratis, magis placet, cum perſonas Libero Patri ſacras fuiſſe, facile ex JUVENALI colligas Sat. VI. v. 70. ubi perſonam & Thyrſum conjungit.

Perſonam Thyrſumque tenent. Sed apertius teſtatur CALLIXENUS Rhodius apud ATHENÆUM, Pompam recenſendo, quam Ptolemæus ſoter, in honorem Liberi & inſtruxit & duxit, ubi non tantùm *Silenos*, ſed & *Perſonas* Tragicas, Comicas & Satyricas memorat, & has quidem non tàm prælatas, quàm *circa ſimulacrum Dei appenſas*, adeò ut his præmiſſis planior jam ſit ad figurarum contemplationem tranſitus.

SILENUM perſona refert, calvum illum Liberi patris Pædagogum. SILENUM *Calvum*, pleraque Antiquorum monumenta oſtendunt: *Bacchi Pædagogum* conſenſus Poëtarum, imò & Hiſtoricorum evincit. Illa videas apud PERILL. SPANHEMIUM, *Diſſ.* V. & *in annotationibus ad Julianum pag. 338:* De

De hoc præter ORPHEUM etiam DIODORUS teſtatur. Παιδαγωγὸν καὶ τροφέα, *Pædagogum* Bacchi & *nutritorem* appellans. Nihil proinde mirum, ſi vino victus, & in caſum pronus, incedere videatur. Semper Ebrium facit VIRGILIUS, & apud Eleos *Ebrietatem ei vinum è poculo porrigere*, *PAUSANIAS* memorat, ut taceam alia, quæ paſſim proſtant, graviſſimorum Authorum teſtimonia, quæ licet planum faciant de φιλοινίᾳ, parum tamen de corona, quàm manu præfert, parum de figura juvenili, quæ à tergo lapſurum retrahere videtur. Equidem non dubito, quin figura hæc juvenilis, juvenem aliquem Silenum adumbret, qualiter etiam in numiſmate Alexandri Severi apud ILL. SPANHEMIUM *ad Cæſ. Juliani pag. 393. & in Toreumate pag. 432.* Licet enim PAUSANIAS ſcribat: *Maximos natu Satyrorum Silenos nuncupari*, id tamen ſuperſtite vetuſtatis ſupellectile non firmatur. Potius NONNO accedendum, qui *lib. XXIX. Dionyſ. v. 263.* tres Sileni filios memorat: aut *CATULLO*, qui & ipſe certum Silenorum genus videtur facere, dum *Niſigenos* appellat, PINDARO & PAUSANIÆ, antiquiſſimum in Malea Laconum civitate natum aſſerentibus, non contrarius; quid enim obſtat, quò minus hujus poſteri in urbe Bacchi nutrice nati potuerint eſſe, cum Pater Pædagogus Bacchi fuerit? Sed de his conſtare videtur.

Corona aliquam lucem mutuat ex eodem NONNO, *Libro XIX. v. 161.* Ubi ſilenus Coronam Baccho memoratur texuiſſe. Quanquam enim ea ex hedera & vite fuerit, tamen & lauro Bacchum coronatum HOMERUS tradidit, cui arbori neſcio an vel Arbor Gemmæ noſtræ, vel etiam corona diſſimilis ſit? Arborem forſitan contra opinionem noſtram, qua luſum Scenicum in gemma præfiguratum diximus, militare arbitraberis. Sed ſi conſideres, non perſonas tantùm in Theatrum prodiiſſe, ſed & montes, & flumina, imò integras regiones & Maria per Machinas, uti adhuc hodiè, ità & Vetuſtis temporibus, fuiſſe exhibitas, non miraberis de arbore; JULIUM POLLUCEM conſule, & prolixè doceberis.

Tertia figura neſcio an Faunum aliquem, an Silenum referat. Pellis certe Bacchi aſſeclam prodit. De utroque, ſi ad conſpectum trepidet,

trepidet, nihil mirum, cum ejusmodi personæ ad Terrorem occurrentibus incutiendum induxerint. Hinc APULEJO *Persona Minax* vocatur, & apud JUVENALEM

Personæ pallentis hiatum
in Gremio matris FORMIDAT Rusticus infans. Hæc de Opinione nostra sufficiant. Sufficiant & *Gemmæ ex Thesauro quondam Palatino desumtæ.* Aliæ succedunt, Doctorum solertia publici quidem Juris jam dudum factæ, debita tamen luce hactenus non illustratæ. Apud Angelonum est

XI.
DÆDALUS.

DÆDALUM, decantatum illum Atheniensium Artificem, nemo ignorare potest, modo sacros Castalidum fontes primis saltem degustaverit labellis. Ex Regia Metionidarum gente ortum, *in Atticis* PAUSANIAS memorat. Idem Palamaonis filium facit, *in Boeoticis.* Eupalemi sive Euphemi filium testatur TZETZES *hist. 19. Chil. 1.* PHERECYDES Erechthei, viri Atheniensis, & Iphinoes. Quidquid sit, ab eo *tribus Dædalidarum* Athenis fuit, licet Athenienses eo diutius usi non sint. Cum sororis suæ Perdices filium Attalum, vel Acalum, vel ut alii, Telen discipulum per invidiam, ob rotam figlinam, vel ut alii, ob serram ab eo inventam, de tecto præcipitasset, fugere coactus ad Minoëm abiit, extructoque Labyrintho, quem supra ex Gnossiorum numismate protulimus, gloriam ingentem nactus est. Sed nec hic sedes ei stabilis fuit. Cum Pasiphaes, Taurum ardentis, libidini obsecutus, Vaccam ligneam, cui illa inclusa, votis suis potiri poterat, exco-

excogitasset, & ipse custodiæ datus, Labyrinthum, quem fecerat, carcerem habuit. Ex eo ut se expediret, alas ex cera sibi filioque fabricavit, earumque remigio in Siciliam ad Regem Coccalum avolavit.

Hæc est historia, an fabula? de Dædalo, qualiter ferè ab Authoribus traditur. Addi possent & alia, quæ passim de eo memorantur; A Minerva scilicet Architecturam & universam ædificandi artem eum didicisse: asciam, perpendiculum, terebram, Glutinum & Lithocollum invenisse: Statuis oculos & crura & manus addidisse: Opera ejus rudia quidem & aspectu indecora fuisse, attamen numen veluti quoddam præ se tulisse: Pausaniæ ætate ex iis adhuc Herculem Thebis, Trophonium apud Lebadenses, Britomartim ad Oluntem in Creta, & Minervam, Ariadnæque chorum ex candido lapide, apud Gnossios, & Venerem apud Delios exstitisse. Posset mentio fieri Uxoris, Gortinidis filiæ, ex qua suscepit Scillidem & Dipœnum, ut ait PAUSANIAS in *Corinthiacis*: Naucratis servæ, ex qua Icarum: & Mulieris Cretensis, ex qua Japygum, à quo postea Japygiam dictam STRABO *Lib.6.* Author est. Sed hæc omnia extra propositum sunt, nec ad Gemmam nostram quidquam faciunt. Alam fabricantem intuemur, planè qualiter Ovidio canitur, Met. VIII. fab. III.

Ignotas animum demittit in artes,
Naturamque novat; nam ponit in ordine PENNAS
à minima cœptas, longam breviore sequente,
Ut clivo crevisse putes. Sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit avenis.
Tunc Lino medias, & CERIS alligat imas,
Atque ita compositas parvo curvamine flectit,
Ut veras imitetur aves.

Quibus ex verbis & materia alarum innotescit, quas inde *Ceratas pennas* HORATIUS vocat, prout ipsum *fabrum volantem* JUVENALIS *sat. 1.* quod utique re ipsa accidisse non dixeris, sed fabulam fatearis, vel inde confictam, quod vela navium & antennas invenerit Dædalus, vel quod navibus ipse ex Creta in Siciliam fugerit. Hanc Opinionem latius deducit PALÆPHATUS in

 fabulosis

fabulosis narrationibus, cujus ecce verba! *Dædalum una cum Icaro filio, quandam ob causam in Carcerem à Minoë inclusum fuisse ajunt, qui quidem Dædalus cum* FICTITIAS *sibi* PENNAS FABRE FACIENDO *aptasset, una cum Icaro illinc exiliisse fertur. Scientiam vero hanc Volantes homines faciendi, absque vel machina vel artificio, pennasque præsertim fictitias habentes, calluisse impossibile est. Tale igitur hoc erat, quod ab eis dictum est. Dædalus cum in Carcere esset, ac sese ipsum per fenestram quandam demisisset, scapham mare sulcaturus inscendit, quod simulatque Minos intellexit, qui illum abeuntem insequerentur navigia mittit. Id autem Dædalus atque Icarus agnoscentes, persecutoresque à tergo instare animadvertentes, vento terribili & vehementi cum impetu flante usi,* ADVOLANTES, *hoc est, navigantes circum pelagus vertebantur.*

XII.

DAPHNES METAMORPHOSIS.

DAphne Ladonis fluvii Arcadici, vel ut aliis placet, Penei Thessalici ex Tellure filia, tantæ venustatis fuisse perhibetur, ut Apollinem ejus conspectus ureret: tantæ castitatis, ut Dei amores celeri fuga, imò &, si non interitu, tamen metamorphosi sua sibi evitandos censeret. Cùm amantis vim celeritate se superaturam desperaret, commiseratione matris in Laurum mutata est, in eamque abeuntem nequicquam complexus Apollo, qua Virgine potiri non potuit, eam arborem sibi sacram voluit.

Hæc

Fabulæ ſeries ex Mythographis patet. Gemma ex Angelono propoſita Daphnen exhibet in ramos jam jam excreſcentem. Aſſidet, & flebili amplexu fruſtratos amores lamentatur Phœbus. Phœbum lyra teſtatur, non fatidico pollice tacta, id quod ab hilari ſolebat, ſed humi abjecta, quod à mœrente. Lyra adjuncta eſt, inſtrumentum non ignotum amoris vel conciliandi, vel dulciter tranſigendi.

Per me concordant Carmina nervis,

Inquit, inter alia amoris delinimenta, Phœbus ipſe, Daphnem adhuc inſequens, apud OVIDIUM Poëtam elegantiſſimum, qui ut totam fabulæ ſeriem eleganter expreſſit, ita nec eorum oblitus eſt, quæ ad gemmam hanc ſunt præcipua. Audi de Daphne.

Torpor gravis occupat artus,
Mollia cinguntur tenui præcordia libro,
In frondem crines, in ramos brachia creſcunt.
Pes modo tam velox pigris radicibus hæret.
Ora cacumen habent, remanet nitor unus in illa.

Audi de Phœbo!

Hanc quoque Phœbus amat poſitaque in Stipite dextra
Sentit adhuc trepidare novo ſub cortice pectus.

De Daphne elegans eſt Deſcriptio apud LUCIANUM in veris hiſtoriis, lib. I. Cum portentoſas vites memoraſſet, quarum truncus inferior à terra ramoſus eſſet & craſſus, ſuperior autem Mulieres referret, ab utero fere ſurſum omnia perfecta habentes, ſubjicit: *Talem apud nos Daphnem deſcribunt, quam cùm Apollo jam jam comprehenderet, in arborem verſa eſt.* Appoſite ad Gemmam! Truncus enim etiam in hac à terra ramoſus eſt & craſſus, ſuperior autem mulierem refert, ab utero fere ſurſum omnia perfecta habentem, adeò ut de fabula Daphnes hac in gemma expreſſa dubitari non debeat.

De origine & ſenſu adhuc dicendum. Laurus Græcis ΔΑΦΝΗ dicitur: Inde nomen. Laurus ad Peneum Theſſalicum flumen frequens naſcitur, naſcitur & ad ripas Ladonis in Arcadia, & naſcitur ex terra fluvialibus aquis impregnata: Inde Parentes. Naſcitur

 etiam

etiam Delphis, indeque si THEOCRITUM audis Phœbo dicata est, quanquam alii ad Vaticinia decurrant, quod Sacerdotes non tantùm lauro coronarentur, sed & Vaticinaturi ejus foliis vescerentur, imò quod & vera somnia exspectarentur, ea fronde dormientis vertici suppositâ. Alii in Arboris calore, calorem solis aliquo modo referente, rationem ponunt, cujus intuitu & Lunæ simulacro ramum lauri datum legimus, ut scilicet pateret, calorem una cum lumine illam à sole mutuari. Alii ad usum medicum respiciunt, quod HERODIANO memorante, Lauri odores ad evitandam contagionem valeant, & rami ejus fulmine non tangantur, sed semper vireant. Hæc ex tribus Apollinis officiis desumta sunt. Forsitan adhuc alia adduxeris. Daphnen Tiresiæ filiam apud Delphos carmine usque adeo excellenti vaticinatam, ut Homerus ipse multa in suum poëma transtulerit, memorat DIODORUS. Daphnen Nympham, earum unam, quæ montem incolerent, à Tellure delectam, quæ Delphis, Oraculorum sedi, præsideret, PAUSANIAS Author est. An harum ex nomine, munerisque dignitate, fabulam arbitraberis confictam? Nihil video quod obstare possit; sunt tamen qui totam seriem ad moralia detorquere, & sub Daphnes in arborem semper virentem metamorphosi, Virginum, quæ pudicitiam suam intactam conservassent, malint immortalem contemplari gloriam.

XIII.
BELLEROPHON
PEGASUM DOMANS.

HAnc gemmam ex eodem Angelone eò libentius proponimus, quò apertius contra PAUSANIAM videtur militare. Ita

Ita ille *in Corinthiacis :* Ἀθηνᾶν Θεῶν μάλιστα συγκατεργάσασθαι τά τε ἄλλα Βελλεροφόντῃ φασὶ, καὶ ὡς τὸν πήγασόν οἱ παραδοίη, χειρωσαμένη τε καὶ ἐνθεῖσα αὐτὴ τῷ ἵππῳ χαλινόν. *Minervam ajunt præ Cæteris Diis Bellerophonti, cum aliis in rebus opitulatam, tum verò à ſe domitum, freno jam impoſito, pegaſum dediſſe.* Freno jam impoſito? Atqui in propoſita gemma frenum abeſt, nec Minerva Pegaſum domat, ſed Bellerophon? Nihil dubita. Surgit gemmæ Patronus. STRABO *Lib. 8.* Cum de Pirene, fonte Acrocorinthi, locutus eſſet, ſubjicit: ἐνταῦθα δέ φασι πίνοντα τὸν πήγασον ἁλῶναι ὑπὸ Βελλεροφόντου *Ibi Pegaſum, cum biberet CAPTUM ajunt eſſe à BELLEROPHONTE.* Ita quod PAUSANIAS Minervæ adſcribit, STRABO & GEMMA adſcribunt Bellerophonti. An ſibi contrarii? Si corticem reſpicias, ſunt: ſi medullam, non ſunt. Bellerophontem quidam ab occiſo Bellero denominatum ajunt; ſed verius, quaſi βουληφόροντα *Conſiliarium* dictum probat FULGENTIUS *Lib. III. pr.* inde præcipuè, quod HOMERUS.

ἀγαθὰ φρονέοντα καὶ δαίφρονα Βελλεροφόντην.

Bona Conſulentem & prudentem

appellet. Hunc ſi ſequaris, jam conſtabit, idem eſſe, ſive Minervam dicas frenum Pegaſo impoſuiſſe, ſive ipſum Bellerophontem. Minerva enim aliud non eſt, quam prudentia; & prudentia opus erat equum, alis armatum indignantemque, domanti. Indignantem Pegaſum frena recepiſſe, OVIDIUS Author eſt, verſu quem & ſupra citavimus.

Indignanti frena receperat Ore

Alas ob celeritatem ei datas, vulgò patet; Neque enim, ſi PALÆPHATUM audis, fieri poſſet, ut Equus volitet, etiam ſi omnium avium pennas ſibi junxiſſet. Ita vel ex his intelligis non tam hiſtoriam, quàm fabulam hic exhiberi: Quanquam hiſtoria ſubeſſe poſſit, ſive Bellerophontem Equi alicujus, celeritate quaſi volantis, domitorem ſtatuas, ſive navigii gubernatorem, cujus vela alarum vices impleverint. De navigio ſuggerit idem PALÆPHATUS; De Equo PLINIUS, qui Bellerophontem primum Equo vehi docuiſſe *libro 7.*

cap.56. teſtatur, & HORATIUS, qui Equeſtrem peritiam ut extolleret, Neobulen allocutus.

Eques, inquit, *ipſo melior Bellerophonte*

Accedit Bellerophontis Patria. Ephyra oriundus memoratur, propè *Argos Equis aptum.* HOMERUM audi.

ἐστὶ πόλις ἐφύρη μυχῷ ἄργεος ἱπποβότοιο.
ἔνθα δὲ Σίσυφος ἔσκεν, ὁ κέρδιστος γένετ᾽ ἀνδρῶν
Σίσυφος Αἰολίδης. ὃ δ᾽ ἄρα Γλαῦκον τεκεθ᾽ υἱόν.
Αὐτὰρ Γλαῦκος ἔτικτεν ἀμύμονα Βελλεροφόντην.
Τῷ δε Θεοὶ καλλός τε, καὶ ἠνορέην ἐρατεινὴν.
Ὤπασαν.

Eſt Civitas Ephyra in receſſu Argi Equis apti
Hic autem Siſyphus fuit, qui prudentisſimus exiſtitit Virorum
Siſyphus Æolides. Hic vero Glaucum generavit filium.
Verum Glacus genuit inculpatum Bellerophontem;
Huic autem Dii pulchritudinem & amabilem Virilitatem
Dederunt

Quibus ex verbis ſimul & de genere Bellerophontis conſtat: Conſtat & de pulchritudine & virilitate, quas in gemma mirificè expreſſas cernimus.

XIV.

XIV.
IN FUNDAMENTIS TEMPLI CAPITOLINI CAPUT HUMANUM repertum.

DUplex Onyx *in Dactyliotheca* ABRAHAMI GORLÆI, inter Gemmas ſolutas No. 35. & 36. hominem nudum exhibet, dextra caput humanum præferentem, ſiniſtra ligonem tenentem. Ligonem ſtatuimus, idque moniti numismate Cartejæ *Theſ. El. Brandenburgici*, in quo Vir quidam ſimili inſtrumento terram percutiens & fodiens cernitur. Duorum ſcilicet generum erant ligones, vel lati & quadrati, vel in acumen exeuntes, qualem in propoſito cernimus. Acumen iſtius modi COLUMELLA Ligonis dentem appellavit, & non unum interdum fuiſſe ex hoc SIDONII intelligas.

Flexi dum forte Ligonis
Exercet dentes.

Ex quo ſimul & de forma conſtat, cujus intuitu, STATIO *lib. 3. Theb.* INCURVI LIGONES vocantur, adeo ut de ligone dubium non ſuperſit, niſi forte ſimilem fere figuram *falcis* in medium adducas, quam in ſequenti Ejusdem GORLÆI No. 64. *Gemmarum ſolutarum*, Saturnus præfert.

Sed

Sed longitudine ea differt & forma, licet acumine non minus ac ligo conſpicua ſit, qua ratione & ipſa *dentis* nomen meruit, apud VIRGILIUM, ſed *dentis Saturni*, qui OVIDIO *lib.1.faſt. Falcifer*, & in Ponto *falcitenens Deus* audit: alias, ut quidam rentur, vel *à ſuturando*, propter annonæ erogationem, nomen ſortitus: vel *à ſatu*, quod Stercorationi præſit, & Agriculturæ, quod officii genus in Gemma per ſpicas exprimitur, dilucidatque alias ejusdem GORLÆI *in Dactyliotheca No.117. & 175.*

Onyx incis

In Cujus prima mulier cum ligone & capite papaveris, & à tergo ſpica; in ſecunda rurſus loco capitis papaveris, caput humanum cernitur. Ligo fodiendæ terræ inſtrumentum, non tantùm in effodiendis ædificiorum fundamentis uſurpatur, ſed etiam in agricultura, adeoque facile conſtat, caput papaveris & ſpicam, ad hanc ſolam pertinere, ſpicam autem & caput humanum, non tantum Agriculturam tangere, ſed etiam hiſtoriam effoſſi Capitis humani ſimul adumbrare, quo prodigio futurus Romanorum dominatus, & ex dominatu procedens agriculturæ ſecuritas, annonæque copia Romanis innotuit.

XV.
CLOELIA.

INter Camæos, ab ANGELONE publici juris factos, etiam proposita mulier visitur, Equo ad Cursum incitato vecta; sed nomen, uti nec in reliquis, adscriptum non est. CLOELIAM ea adumbrari, facile opinor persuasero. Nota est Virginis Virtus, & facinus! Notum virtutis præmium! Cùm Porsenna Etruscorum Rex, Romanis gravi obsidione Virgines obsides extorsisset, illa per Tiberim fugiendi reliquis & Author & Dux, adeò Regem perculit, ut Equo bellico donatam dimitteret, Romanique statuâ Æneà redeuntem honorarent. An per flumen tranaverit, an equitaverit, anceps apud Authores assertum est. Secundum VIRGILIUM, *Æn. 8.*

Fluvium Vinclis INNAVIT CLOELIA ruptis

Secundum *JUVENALEM.*

Imperii fines Tiberinum Virgo NATAVIT.

Ita & DIONYSIUS *Halicarn. A Custodibus, precibus contenderunt, ut sibi flumen adire, & se lavare permitterent, quum id impetrassent, eos rogarunt, ut tantisper à flumine recederent, donec se lavissent, & Vestes resumsissent, ne se nudas viderent, quumque id illi fecissent, CLOELIA illas adhortante, primaque incipiente, FLUVIO TRANATO, in urbem sunt reversæ.* Et LIVIUS *lib. 2. cap. 13.* CLOELIA *Virgo, una ex obsidibus, quum Castra Etruscorum forte haud procul ripa Tiberis locata essent, frustrata Custodes, dux Agminis Virginum, inter Tela hostium,* TIBERIM TRANAVIT.

K Multò

Multò aliter FLORUS: *per patrium flumen*, inquit, EQUITABAT: & AURELIUS VICTOR, *Porsenna* CLOELIAM *Virginem nobilem inter obsides accepit, quæ deceptis Custodibus noctu Castris egressa*, EQUUM, *quem fors dederat, arripuit, & Tiberim Trajecit*: His accedit & nostra gemma, in qua Equus posterioribus pedibus flumen premit, adeò ut vel hinc colligas, eum habitum hinc exprimi, quo Tiberim ingressa est; nec forsitan dubium, quin eodem & statua fulserit, quam in Via sacra, quæ in Comitium fert, Clœliæ positam, DIONYSIUS *Halicarnassensis* memorat. De loco audiatur & SENECA *de Consol. Equestri insidens statuæ, in sacra via, celeberrimo loco, Clœlia exprobrat Juvenibus nostris pulvinum ascendentibus, in ea illos urbe sic ingredi, in qua etiam fœminas equo donavimus*: Quibus ex Verbis ALDUS MANUTIUS colligit, Versum hunc apud CIC. *off. lib. 1.* Statuæ insculptum fuisse:

Vos etiam Juvenes animum geritis muliebrem
Illa Virago Viri!

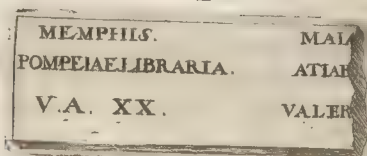

Ertium Viridarii noſtri ſegmentem varia nobis Inſcriptiones objicit, vel cum figuris illuſtres, vel absque figuris memorandas. STEPHANUS WINANDUS PIGHIUS, nobilioris Antiquitatis ſedulus inquiſitor, non hujus tantùm, ſed & ſequentis capitis ſuppeditat divitias. Autographum ejus inter Manuſcripta Bibliothecæ Electoralis Brandenburgicæ aſſervatur, variante pulcherrimæ mercis copia refertiſſimum. Ad GRUTERUM, REYNESIUM, aliosque Authores, hoc in genere non obſcuros, id examinantes, plurima jam vulgata, pauca hactenus inedita, quædam etiam à vulgatis diverſa deprehendimus. Quæ jam vulgata, ſufficientique commentario illuſtrata proſtant, hoc volumine tangere religio nobis eſt. Quæ à vulgatis differunt, confidimus fore delectationi: Quæ nondum edita, emolumento. Utraque proponimus, non ad rationem ordinis, ſed ut quæque ſeſe obtulerunt.

I.

INſcriptio hæc eſt apud CL. SPONIUM *in Miſcell. Eruditæ Antiquitatis pag. 224.* Unica quidem litera diverſa, ſed quæ diver-

diversum planè sensum inducit. Secundum PIGHIUM Memphis Libraria fuit; sed secundum SPONIUM, fuit Pompeja. Si quæras utri credendum, judicium, nisi inspectione lapidis firmetur, difficile dixerim. Sensum integrum & planum dedit PIGHIUS, innuens Memphim, Pompejæ Librariam vixisse annos XX. Sed planum dedit & SPONIUS, si Memphim Pompejæ Librariæ monumentum posuisse intelligas, vixisse autem Pompejam Annos XX. Hæc utcunque fuerint, indicasse sufficiat.

De Voce *Librariæ* major cura. SPONIUS Librarias dictas ait, quæ pondera librabant, *à Libra* scilicet: quod licet veterum authoritate non stabiliverit, & Libraria à Libra adjectivè apud COLUMELLAM legatur, tamen & substantivè, pro ea, quæ pondera librabat, & pensa ancillis dispertiebat, JUVENALIS posuit, Sat. VI. vers. 475.

- - - - *Nocte Maritus*
Aversus jacuit, periit LIBRARIA, *ponunt*
Cosmetæ tunicas.

quo loco vetus SCHOLIASTES *Librariam*, *Lanipendiam* interpretatur, quod scilicet lanas penderet, & pensa, quæ inde, à pendendo scilicet, dicta sunt, ancillis dispertiret.

Forsitan Librariam intelligas, quæ libros vel transcribebat, vel vendebat, idque ideò, quod Librarius eo sensu apud idoneos Authores legatur, priore scilicet apud CICERONEM, LIVIUM & HORATIUM, posteriore apud CATULLUM ad Calvum, Epigr. 14. sed virilia hæc officia fuere, nec sine Veterum authoritate ad fœminas extendenda. Fœmina fuit Memphis, & fuit Libraria, id est Lanipendia fœminæ: Pompejæ scilicet, quæ an Cæsaris uxor fuerit, quam ob suspicionem adulterii cum Clodio repudiavit, an Sexti Pompeji filia, pignus initæ cum Triumviris concordiæ Marcello desponsata, sed non deducta, quæ postea Scribonio nupsit, an alia, anceps & incerta disquisitio foret.

II.

II.

L. CORNELIVS.
L. F. GAL. CINNA.
II VIR.
MVRVM LONG. P. C I I.
EX. D.D. F.C. IQ. P.

Est hæc Inſcriptio apud REYNESIUM Claſſe II. Numero 19. Sed Cornelius ibi non L. ut apud PIGHIUM, ſed CN. Prænomen habet, quæ differentia cauſa eſt, ut hic denuò proponendam cenſeamus. Series ita legitur: L. CORNELIUS Lucii Filius GALLUS CINNA DuumVIR MURUM LONGUM Pedes Centum & duos EX Decreto Decurionum Fieri Curavit Idem Que Probavit.

III.

MANLIAE. IVCVNDAE. NVTRICI

REYNESIUS Claſſe XI. No. 50. Inſcriptionem habet in Hortis Maſſæorum Romæ exſtantem, quæ an cum propoſita eadem ſit, an diverſa, Lectori dijudicandum relinquimus: Ita habet:

MANLIA SEVERA
MANLIÆ SECUNDÆ
NUTRICI.

Hanc noſtra pleniorem eſſe, non diffiteor, adeoqve nomen *Manliæ Severæ* libenti animo agnoſco; An autem loco *Secundæ*, *Jucundæ*, an vice verſa legendum ſit, ipſe lapis diſcernat neceſſe eſt. Differentiam indicare volui, ut veritatis eruendæ occaſio eſſet, nec PIGHII de Nutrice ſileretur ſententia, quam ille his verbis adſcripſit:

Nutrices, inquit, *Libertinæ ſortis erant*: *Puellas Virgines*, in

in ludum Literarium commeantes comitabantur. LIVIUS *Lib. 3. de Virgine puella, quam Appius Xvir servituti addicavit: Virgini venienti in forum (ibi enim in taberna literarum ludi erant, Minister Xviri libidinis manum injecit.* Et paulò post: *Pavida puella stupente, ad clamorem* Nutricis, *fidem Quiritium implorantis fit, concursus.*

IV.

LIVIVS . AVGVSTI .
TABVLARIVS .
ATALIANVS .

INscriptio hæc quod sciam hactenus vulgata non est. CL. SPONIUS in Miscellaneis Tabularios intelligit Notarios sive Scribas Publicos Rationum rerumq; Castrensium: ut apud GRUTERUM *Tabularii Rationis Fisci, Tabularii Rationis Hereditatum, Tabularii Patrimonii Cæsarum.* Ideò autem arbitratur Tabularios dici, quod Tabulis ligneis, eburneis, ferreis, marmoreis consignarentur acta scriptaque, quæ nunc chartæ pergamenoq; inscribuntur; Idem p. 218. Tabularii, ait, qui tabulas publicas & Archiva curabant & custodiebant, unde in Gloss. Lat. Gr. Tabularius Γραμματοφύλαξ, λογιστὴς & λογοποιός. Videri possunt & SIDONIUS *ad Petrejum*, & SENECA *Ep. 89.* & addatur PANCIROLL. *de Magistratibus Municipalibus* c. XXI. Alio planè sensu, quam quo Tabellarius, de quò CICERO *ad Terentiam lib. 14. Ep. 22.* Tabellarium appellans, qui literas perfert, id quod & colligas ex Epistola ad Pætum *l. 9. Ep. 15.* his verbis: *Duabus Tuis Epistolis respondebo: uni, quam triduo ante acceperam à Zeto: alteri, quam attulerat Phileros* TABELLARIUS. Et hinc apud eundem: *Tabellarios mittere & remittere: Tabellarios excutere & scrutari: Tabellarios deprehendere & subministrare,*

V.

V.

DIIS.
MANIBVS.
C. STATILI.
MAXIMI.
MENSORIS.
AEDIFICIORVM.

GRUTERUS pag. 623. No. 7. fere ſimilem inſcriptionem habet, aitque, Arulæ inſcriptam, Romæ in Vinea Carpenſi exſtare. Unica differentia eſt, quem noſter *C. Statilium* vocat, Gruterus *L. Cæcilium* appellat, ſervato utrinque *Maximi* Cognomine, Servato & *Menſoris Ædificiorum* officio. Quem *Menſorem Ædificiorum* vocant lapides, eum ſimpliciter *Menſorem* appellant Authores. Erat ſub Magiſtro Officiorum, Principemque, in aliquam civitatem iturum, præibat, & domos, in quibus quisque hoſpitaturus eſſet, ſigno denotabat: diverſus à Metatore, quod hic integris Caſtris locum deligebat, ille ſingulis hominibus vel in Caſtris vel in Urbe. Plura videri poſſunt in commentariis PANCIROLLI ad Notitiam Imp. Orient. cap. LXV. & GOTHEFREDI ad Cod. Theod. Tom. II. lib. VI. Tit. 34. *de Menſoribus* & lib. VI. Tit. 8. Leg. 4. *de Metatis.*

VI.

FONTI. DIVI
NO. ARAM
L. POSTVMIVS. SA
TVLIVS. EX. VOTO.
D. D. D.

EST Inſcriptio apud GRUTERUM unica litera à noſtra diverſa, qui PIGHIO Satulius eſt, is GRUTERO *Statulius* cognominatur. Quicquid ſit, aram ab eo erectam Fonti, ex hoc monumento diſcimus, & ne cauſa cultus deeſſe videretur, innuit, hoc ſe facere Fonti Divino. Divinis ſcilicet honoribus colebantur fontes, dice-

dicebanturque ea ſacra cognato vocabulo *Fontinalia.* VARRONEM & FESTUM teſtes apponimus. Feſtus ita: *Fontinalia fontium ſacra, unde & Romæ fontinalis porta.* VARRO: *Fontinalia à fonte, quod is dies feria ejus. Ab eo autem tum, & in fontes coronas jaciunt, & puteos coronant.*

VII.

LONGINVS.	C. IVLIVS. CAESARIS. L.
OSTIARIVS.	DEMETRIVS.

Romæ in ædibus Maphæorum

GRUTERUS quidem aliis in inſcriptionibus Longinum & C. Julium Demetrium memorat, ſed illum Oſtiarium, hunc Cæſaris Libertum fuiſſe, non memorat. Utrumque ex Pighiana intelligimus. *Oſtiarii* officum fuiſſe portas cuſtodire & impedire ingredi volentes, ex SUIDA docet CL. SPONIUS. ILL. du CANGE in Gloſſario plura collegit, quæ honorifica tanti viri cum mentione huc transſcriberem, niſi longiora forent. Notare tamen licebit: apud antiquos Romanos ædilitiorum nomen Oſtiarios geſtaſſe: *Oſtiarium Palatii* primum inter Miniſteriales Palatinos, qui majoribus miniſtris ſuberant, fuiſſe: Goterianum *Magnificum Oſtiarium* memorari in Epiſt. Hadriani PP. 92. Codicis Carolini: Francolinum *Oſtiarium Regis* apud Odorannum in Chron. An. 1031. Gerungum *ſummum ſacri Palatii Oſtiarium* apud Frotharium Tullenſem Ep. 2. 4. *Oſtiariorum Magiſtrum* apud Eginhardum Anno 822. Athonem *Oſtiarium Caroli Imperatoris* apud Hincmarum de villa Novilliaco in Appendice ad Flodoardum: Fuiſſe & *primum gradum Ordinis Eccleſiaſtici*, ad eumque pertinuiſſe Claves Eccleſiæ, ut Clauderet, & aperiret Templum Dei, & omnia, quæ ſunt intus extraque, cuſtodiret, fideles reciperet, infideles & excommunicatos rejiceret. Authores prædicta confirmantes videri poſſunt apud Eundem ILL. *Dominum* Du CANGE. Nobis ſufficit notaſſe differentiam inter *Oſtiarium Palatii* & *Eccleſiæ*; Notaſſe & dignitatem, ne aliquis Oſtiarii munus inter vilia & abjecta fors per imprudentiam reponat.

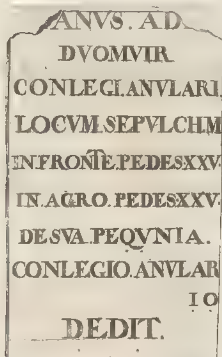
VIII.

VIII.

PARTHAS .	ΙΟΥΛΙΑ ΑΝΘΟΥ
CAESARIS .	ΣΑΜΙΑ ΩΝΟΣΑ
VNCTOR .	ΔΕΛΦΗ ΧΑΙΡΕ .

DUæ hæ inſcriptiones uno ſecundum PIGHIUM continentur lapide. GRUTERUS priorem tantum exhibet, eâ tamen cum differentia, quod non *Partham*, ſed *Pantham* hunc Cæſaris Unctorem appellat. *Unctores* erant qui Unguentis Odoribusque variis balneum ingredientes, aliosque ungebant. Unctor *ſordidus* vocatur Martiali; ſed noſtro elevatioris fortunæ umbram circumfundit appoſitum Cæſaris nomen. Græca inſcriptio per ſe patet. Latinè ſic redderes. *Julia Florens, Soror Milonis, Vale!*

IX.

...ANVS . AD...
DVOMVIR
CONLEGI.ANVLARI
LOCVM.SEPVLCHM
INFRONTE.PEDESXXV
IN.AGRO.PEDESXXV
DE SVA.PEQVNIA.
CONLEGIO.ANVLAR
IO
DEDIT.

CUjus honori propoſitum Marmor erectum fuit, ejus nomen mutilavit injuria temporis, adeo ut temerè acturus ſit, qui ſine veterum authoritate id reſtituere præſumſerit. Duum virum *Collegii Annulariorum* fuiſſe, locumque ſepulchralem col-

legio

legio dediſſe, ex reſiduis clarum eſt. Collegium Annulariorum hactenus inter Antiquitatis reliquias, quod ſciam, non apparuit. Fuiſſe Annulorum artifices, qui Græcis Δακτυλιογλύφοι vocantur, HENR. STEPHANUS ait, allegato in rei fidem CICERONE 4. Acad. *An tibi erit quærendus ANNULARIUS aliquis?*

X.

M. VLPIVS. AVG. LIB. PLOCAMVS
EX. DOMV. AVG. SCASOR.
ET. IVLIA. CHELIDO. CONTVBER.
EIVS. C. IVLIO. RVFO. FIL. PIISSIM.
FECERVNT. ET. SIBI. ET. POSTERISQ.
SVIS. VIXIT. ANN. XVIIII. MEN. V. D. XV.

REYNESIUS claſſe IX. No. 66. ubi hanc inſcriptionem proponit, loco vocis SCASOR, legendum arbitratur STATOR, remittitque Lectorem ad alias inſcriptiones, in quibus Statoris mentio occurrit. Sed SCASOR, & non STATOR, in propoſita legendum eſſe, CODEX THEODOSIANUS perſuadet *Lib. 2. de Excuſat. Artificum*, ubi inter eos, qui ab univerſis muneribus vacare jubentur etiam SCASORES nominantur. GOTHOFREDUS legendum arbitratur *Scanſores*, eò quod GLOSSA: *ſcanſor* καταςρώτης: vel *Stratores*, qui pavimenta ſternebant: vel *Scanſores*, qui circa gradus ſeu ſcalaria occupati eſſent, per quos ſcanditur. Sed fruſtra laborat, ſi non de ſenſu, tamen de voce, cum *ſcaſores* legendum eſſe, noſtrum marmor liquidò evincat.

XI.

XI.

CHARACTERI.
TI.CAESARIS. AVG.
PEDISEQ.PRIMIANO.

DE *Pedisſequis* variæ ſunt apud GRUTERUM inſcriptiones ſed de *Pedıſſequo Primiano* res non adeò trita eſt. Pedisſequi ex ipſa vocabuli notatione ſunt ii, qui Dominos à pedibus ſequuntur. Ita apud PLAUTUM: *Pedisſequus Tibi ſum*, & CICERO ad Atticum: *Mihi videtur una conciuncula, clamore pedisſequorum noſtrorum eſſe peritura*; & pro domo: *Conculcari hunc à Pedisſequis juſſit*.

XII.

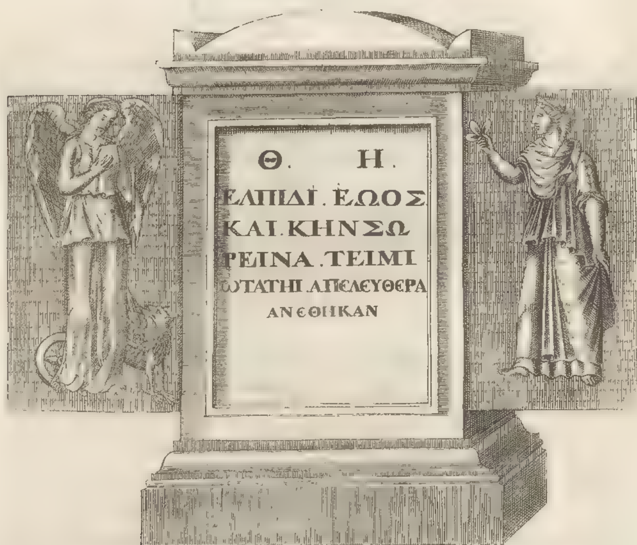
MARII. MAXIM
PRAEF. VRB
PROCOS. V
SVFFRAGAT

MArium Maximum, qui hic nominatur eundem eſſe, cum L. Mario Maximo, cujus infra mentio habebitur, vix dubitari poteſt. Utrinque enim *Præfectus Urbis* dicitur, utrinque *Proconſul.* Ultima Vox SUFFRAGATOREM prodit, ſed nomen ejus injuria temporis abolevit. Suffragatores antiquitus erant, qui ſuffragabantur, ſive ſuffragio ſuo, aliquem in petitione honoris juvabant, Græcis ψηφοφόροι: Ita CICERO pro L. Murena ad Ser. Sulpitium: *Tua Nobilitas, tametſi ſumma eſt, tamen hominibus literatis & hiſtoricis eſt notior, populo vero &* SUFFRAGATORIBUS *obſcurior.* Et PLAUTUS in Caſina Act. 2. ſc. 4. *Ego Te & ſuffragatores ulciscar Tuos.* Poſte-

 rioribns

rioribus temporibus idem ſignificabat, quod vulgo *ſuffraganeus*. *Suffraganei* autem erant Epiſcoporum adjutores. De quibus plura apud Dom. du Cange in Gloſſ. med. Lat.

XIII.

Hanc inſcriptionem & Gruterus & Boissardus exhibuerunt uterque non exigua à Pighio cum differentia. Gruterus, pro ΕΩΟΣ, habet ΕΩΣ: pro ΤΕΙΜΙΩΤΑΤΗ, ΤΕΙΜΙΩΑΡΑΙ: *Rotam*, figurarum alteri à tergo appoſitam, omittit, aitque, *baculum ſupra Gryphum* demitti; Boissardus, loco literarum Θ. Η. ſubſtituit Θ. Κ. loco ΚΗΝΣΩΡΕΙΝΑ legit ΚΗΣΩΡΕΙΝΑ, in voce ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΑ loco Θ. literam Τ. venditat, ſuppreſſoque ſpei ſimulacro, alteri, loco baculi, palmam appingit, omiſſa denuo rota, & aſſurgente coram non Grypho, ſed cane: Quæ omnia in

pro-

proposita secus se habent, adeò ut hæc differentia sufficiens mihi causa sit, ut cramben bis coctam denuò recoquere sustineam.

Quod inscriptionem attinet, procul dubio GRUTERUM errasse fateberis, procul dubio agnosces BOISSARDUM loco Θ.H. literas Θ.K. recte substituere, cum statam & usitatam formulam. ΘΕΟΙΣ ΚΑΤΑΧΘΟΝΙΟΙΣ *Diis manibus*, iis credi debeat expressisse artifex, quam plena literarum serie apud eundem BOISSARDUM parte V. p. 94. & parte VI. pag. 144. legimus.

Sed in his ut BOISSARDUM amplectimur, ita non probamus omissam literam N. in voce ΚΗΣΩΡΕΙΝΑ, pro ΚΗΝΣΩΡΕΙΝΑ. Censorina notissimum nomen est; at Cesorina nullibi, quod sciam, legitur: simili modo in voce ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΑ, non literam Τ. sed Θ. agnoscendum arbitramur, tum genuina vocis Etymologia moti, tum duplici, GRUTERI scilicet, & PIGHII Authoritate.

His ita præmissis de sensu inscriptionis laborandum. Gruterus ΕΛΠΙΔΙ ΕΩΟΣ *spei resurrectionis*, videtur interpretari, an autem Vox ΕΩΣ pro resurrectione ponatur, haud abs re fortasse dubitaveris. Auroram ea sonat, non resurrectionem. Si dicas, resurrectionem mortuorum, venturæ diei æternæ quasi auroram esse, respondeo: in inscriptionibus vocabula propriè esse intelligenda, unde etiam simulacra propriam significationem, ut ΕΛΠΙΔΟΣ *spei*, ita & ΕΩΟΣ *Auroræ* stabiliunt, id quod infra pluribus docebimur.

Hæc dum dico, subit dubium, an voces, ΕΛΠΙΔΙ ΕΩΟΣ, Nomina Appellativa sint, an Propria? Pro propriis militat copula ΚΑΙ. Quæ ut post se nomen proprium habet, ita & ante se videtur requirere. Non refragatur vox ΕΛΠΙΔΙ, quæ non tantùm spem significat, sed & variis in inscriptionibus nomen proprium est. Ita apud GRUT. pag. 788. No. 5. & BOISSARDO Parte IV. pag. 138.

DIS MANIBUS
HELPIDI CONJUGI
HELIUS
B. M. F.
V. A. XXXV.

Ut alias taceam, quæ videri possunt apud Eundem pag. 977. No. 11. pag. 479. No. 4. pag. 613. No. 5. pag. 319. No. 4. pag. 632. No. 8. & apud BOISSARDUM variis in locis: Ne autem adspirationem H. conjecturæ obstare arbitreris, audi iterum GRUTERUM pag. 930. No. 10.

L. STRATONICUS ELPIDI EARINÆ
CONJUGI. &c.

Et denuo pag. 973. No. 1. eadem pagina, qua & Pighianum.

ELPIS AMPELI
CONSERVA.

Ut proinde absurdum non sit, si vocem ΕΛΠΙΔΙ nomen proprium statuamus, & ΕΛΠΙΔΙ ΕΩΟΣ non *spei Auroræ*, aut cum Grutero, *resurrectionis* interpretemur, sed ΕΛΠΙΔΙ ΕΩΟΣ filiæ, adeoque totam Inscriptionem hoc modo vertamus.

D. M.
ELPIDI EOI F.
ET CENSORINÆ
HONORATISSIMÆ
LIBERTA
POSUIT.

Sed, inquis, adjunctæ figuræ, *spes* scilicet & *Aurora* evincunt, non Nomina Propria hæc esse, sed Appellativa? Facilis est responsio: Nomina Propria esse non negant; sed appellativorum sensum simul involvere, id est, quod juxta indigitant. Res in lapidibus insolita non est: Monumentum T. STATILI. VOL. APRI. testem se sistit. In eo *aper mortuus* exprimitur, non ut Apri cognomen nomen proprium negetur, sed ut ambiguitas vocis *Apri* insinuetur: Sistit se testem, Patrem, Matrem, & Liberos lugens, lacrumisque confecta CYPRIS, quæ tanquam altera Cypris sive Venus, venustate haud vulgari inter duas Cyparissus aræ adstat, defunctisque justa solvit. Utrumque videas apud BOISSARDUM. Taceo numismata, ubi Acilii Æsculapium cum salute & valetudine: L. Antonius Pietas, Pietatem: Lucretius Trio, Triones: Manlius Torquatus, Torquem: Poblicius Malleolus, Malleum: Alii alia expressere:

omnes

omnes ad indicandum, vel Nominum vel Cognominum suorum sive originem, sive significationem. In monumento nostro *spem* cernimus & Auroram. De Spei simulacro omnia plana sunt. De simulacro Auroræ res obscurior. Cephalum rapientis meminit PAUSANIAS, *tam in Atticis, quam in Laconicis:* Jovi pro filiis cum Thetide supplicantis, *Eliac priore*; Sed utrinque de habitu tacet. Poetarum Elogia eam aliter describunt, quam in nostro monumento designatur; HOMERUS ei *Auream sedem* tribuit Οδυσ. κ. 541. Et alibi tribuit *equos, Lampum* & *Phaëthonta* Odyss. 23. ψ. 256. Quibus alii *Pegasum* substituunt, quem post Bellerophontis casum à Jove Aurora impetraverit. Equos habet & THEOCRITUS Id. β. ψ. 148.

ἵπποι
Αῶ τὰν ῥοδόπαχυν ἀπ' Ὠκεανοῖο φέροισαι.
Equi
Auroram roseam ab oceano ferentes.

Sed in proposito monumento nec Equus nec Aurea sedes, nec denique Pegasus; *Rota* adest & *Gryphus*, illa procul dubio, quod vias Aurora aperiat, hic ad indicandam arctiorem cum Phœbo necessitatem, cujus secundum ORPHEUM ἀγγελίεια *nuncia* credebatur, quod & VIRGILIUS confirmat, *prævium flammiferi currus* appellans, in Experimentis. Gryphum certè Phœbo sacrum, ex varia Antiquitatis supellectile jam dudum patet, & declarat CLAUDIANUS his versibus:

At si Phœbus adest & frenis GRYPHA *jugalem*
Riphæo tripodas repetens detorsit ab axe.

Ex quibus lucem simul mutuantur quatuor Gryphi apud CL. SPONIUM currui juncti, quas apud Indos solem ipsum denotare ÆLIANUS prodit lib. 4. de Animal cap. 27. Ratio consecrationis in animalium, quibus Gryphus componitur, *Aquilæ* scilicet & *Leonis*, dominatu sita est, quod omnibus dominanti sideri non alia magis conveniant, quam quæ in suo genere dominatum sibi vindicassent.

Sed

Sed ad propositum revertimur, reliquum Auroræ habitum contemplaturi. VINCENTIUS CHARTARIUS in Iconologia Deorum, ubi Auroram currui insistentem, Pegasoque tractam exhibet, addit & aversam numismatis primi sub Plautia Gente, in qua figura alata quatuor inter Equos, quos frenis dirigit, volare videtur. Procul dubio etiam hanc Auroram putavit: Et stabiliri posset opinio non solum, quod, ut supra audivimus, Aurora Solis prævia fuerit, & in aversa Solis caput exhibeatur: sed etiam quod in nostro monumento eadem alata occurrat; Sed dubium movet notissimum Victoriæ simulacrum, id enim non modo alatum fuisse, sed etiam soli egregie videtur quadrare, cum hic *invictus* passim in antiquis monumentis nuncupetur, & apud Celeberrimum SPONIUM, loco supra citato, etiam à Victoria coronetur: Dubium movent Horæ, cum & has *alatas* fuisse vel SENECA teste constet:

Volat ambiguis mobilis ALIS Hora,

OVIDIOQUE canente

Jungere Equos Titan Velocibus imperet Horis.

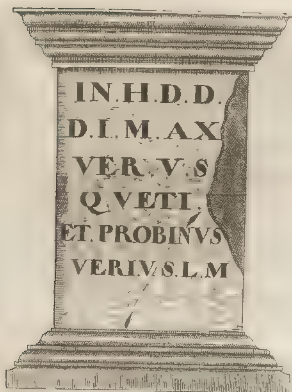
Secundum quod forsitan non erraveris, si horarum aliquam Equos Titani adducturam in Plautii nummo agnoscas. Ego quid sequendum, in medio relinquam. Bacillus in mentem venit, quem Aurora nostra manu non ad Gryphum demitttt, sed juxta alam elevat. Supra diximus BOISSARDUM non bacillum, sed palmam habere, procul dubio, quod non auroræ, sed victoriæ hoc simulacrum crederet; Sed bacillum agnoscit non PIGHIUS tantum, sed etiam GRUTERUS, Et quid si nec bacillus sit, sed *Lampas*, secundum SILIUM ITALICUM. lib. 12.

Atque ubi nox depulsa polo, primaque rubescit
LAMPADE *Neptunus, revocatque AURORA labores.*

Accedit & CHARTARIUS loco supra citato, qui Auroram & ipse cum lampade exhibuit, unde & λαμπαδηφόρον dictam, GYRALDUS testatur.

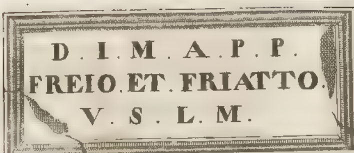
XIV.

XIV.

ARam hanc Tectis, vulgo Teu, in Marchionatu Franci-montano, Diœcesi Leodiensi, inventam, & anno 1557. Mense Augusto exscriptam, PIGHIUS Author est, qui & dextro lateri sertum, semi-coronæ formâ, ex arietis capite dependens; lateri autem sinistro, quædam militum simulacra, vetustate adeò attrita, ut vix agnoscerentur, insculpta fuisse, memorat. De loco ita scribit. *Teu*, inquit, *Tectum sonat lingua Leodiensi; Est autem Tectis nunc pagus, quem sepulcra veterum Romanorum illic inventa, ædificia quoque & Numismata, nec non aliquot saxa, Latinis antiquis literis inscripta, præter ipsum nomen, antiquam appellationem vulgo significans, Civitatem Romanis non ignotam testantur. Quia & Jul. Cæsar* Tectosagorum *populorum Belgicæ, à* Tectis *civitate meminit.* Hæc PIGHIUS. Inscriptionem ita legimus: *In Honorem Deorum Deo Invicto Mithræ Axsius Verus Q. Veti & Probinus Veri filius* (scilicet, posuerunt) *Voto Soluto Libenter Merito.* Quinti Vetii Ingenui meminit inscriptio Gruteriana pag. 567. No. 9. vocaturque Veteranus cohortis III. Prætoriæ ex Provincia Germania Inferiore, quæ utique ad nostrum aliquid lucis aspergere videbuntur, convenientibus non nomine tantùm, sed & loco militiæ, cum loco inventæ aræ: imò & militia ipsa, cum militibus in aræ latere expressis.

XV.

D . I . M . A . P . P .
FREIO . ET . FRIATTO .
V . S . L . M .

EOdem, quo ſuperior, etiam hæc ara inventa eſt loco, eodemque anno & menſe exſcripta. Ita legimus: *Deo Invicto Mithræ Aram poſuerunt FREIO ET FRIATTO voto Soluto Libenter Merito.* Nomina *Freio* & *Friatto* hactenus quod ſciam, non apparuerunt. Forſitan à Dea *Frea* ſive *Fria* deduxeris, quæ veteribus Germanis *Venus* fuit, & à qua hodienum dies Veneris, non Germanis tantum, ſed & Belgis, & Anglis aliisque denominatur.

XVI.

ΔΑΙΜΟΝΙ . ΠΕΡϹΕΙΗ . ΠΟΛΥΜΟΡΦΩ . ΜΕΙϹΟΠΟΝΗΡΩ.
Repertum in Capitolio ad arcem, Sub ſtatua Triformis Deæ.

INſcriptionem hanc, ſub ſtatua Triformis Deæ, in Capitolio ad arcem, repertam, ſe ipſum cum Pyrrho vidiſſe PIGHIUS noſter aſſerit. Sub Statua Triformis Deæ! Id arguit etiam Vocabulum *πολυμόρφῳ.* Quid autem Dæmon *περσεῖα*? quid *μεισοπονήρῳ*? fateor indubiè me nondum ſcire. Conjecturam adfero, an ſatis firmam, Lectoris judicium eſto! STEPHANUS ita habet: *Περσαι πόλις θηλικῶς παρὰ τῷ Εὐφράτῃ καὶ Σαμοσάτοις, τὸ ἐθνικὸν περσαῖος. Perſa urbs fœm. gen. juxta Euphratem & Samoſata. Gentile Perſæus.* An hinc Dæmonem Perſeiam denominatam arbitrabimur? An quod urbs illa ad Euphratem ſita, Euphrates autem celeberrimus Meſopotamiæ fluvius fuit, ſub vocabulo *μεισοπονήρῳ* *Heroem Meſopotamiæ* intelligemus: Nihil video quod propius accedat. Infirmitate tamen ſua conjecturam laborare, haud invitus agnoſco.

XVII.

XVII.

SIMVLACRVM MINERBAE.
ABOLENDO. INCENDIO.
TVMVLTVS. CIVILIS. IGNI.
TECTO. CADENTE. CONFRACTVM
ANICIVS. ACILIVS. AGINATIVS.
FAVSTVS. VC. ET. INL. PRAEF. VRBI
VIC. SAC. IVD. IN. MELIVS.
INTEGRO. PROVISO. PRO.
BEATITVDINE. TEMPORIS. RESTITVIT

In vinea Pontif.

GRUTERUS pag. 1064. ſuperius tantùm hujus marmoris fragmentum habet. PIGHIUS habet & poſterius, utrumque in Vinea Pontificis ſpectandum. An Anicius Acilius Aginatius Fauſtus, idem ſit cum Anicio Fauſto, Boethii ætate Conſule, dubitari poteſt. Quicquid ſit; Virum Conſularem & INLUSTREM, Præfectumque urbi viceque ſacra judicem fuiſſe, ſimulacrumque Minervæ, abolendo incendio Tumultus civilis, igni tecto cadente confractum, reſtituiſſe: & reſtituiſſe integro proviſo, & pro beatitudine temporis, ſi non aliunde, certe ex marmore docemur. B. pro V. in voce Minerbæ novi nihil eſt: Ita in nummis Beneri pro Veneri, ut taceam exempla apud GRUTERUM frequentisſima. Ignis tumultus Civilis, incendium abolendum nuncupatur, ut ejus enormitas pateat, eodem modo, quo LUCANUS bella Civilia, *plus quam bella* vocavit. De Conſulari dignitate & Præfectura urbis res trita eſt. *Vice ſacra judicans* ſæpius occurrit apud GRUTERUM, idemque ſonat, ac *Vice Imperatoris*, id quod ex alia Gruteri Inſcriptione pag. 168. No. 4. clarum eſt: VICE M. AUREL IMP. SACRA BETICAM GUBERNANS &c.

Beatitudo temporis in Magnentii nummo *Publica* dicitur, ita & *beata tranquillitas*, in nummo Conſtantini M. & *Beatisſimi Cæſares*, apud eundem GRUTERUM.

XVIII.

MARTI . SERGOMONI . SACRVM .
. Q . ADCINNIVS .
VRBICI . FIL . MARTINVS .
SACERDOS . ROMAE . ET . AVG .
MVNATIO . PANSA . COS .
II VIR . IN . CIVITATE . SEQVANORVM .
III PROVINCIAE . GALLIAE . HONORE . S .
SVIS . DECREVERVNT .

EST etiam hæc inſcriptio apud GRUTERUM; ſed *Marti Segomoni* habet, cum noſter *SERGOMONI* legat, ut taceam lineam ſecundam, ubi GRUTERUS *Annua* legit, cum PIGHIO Q. ADCINNIUS appareat. Taceo II. *virum* quem GRUTERUS omiſit & numerum III. loco cujus literam E. poſuit. Sed punctis à Vertice linearum adjectis inſcriptionem mutilam haud obſcurè ſignificat, proindeque fragmentum aſſerit, Lugduni in turre S. Petri Monialium ſpectandum. Locus etiam in PIGHIANO adſcriptus eſt, & fragmentum evincit verbum *decreverunt*, niſi loco MUNATIO PANSA *Munatius Panſa* legendum ſit, quo poſito ſenſus planus foret: ſcilicet ut marmor Marti Sergomoni ſacrum eſſe, Quintumque Adcinnium, Urbici filium, Martinum, Sacerdotem Romæ & Auguſti, & Munatium Panſam Conſulem Duum virumque in Civitate Sequanorum Tertiæ Provinciæ Galliæ, honores ſuis decreviſſe intelligamus.

XIX.

pag. 93
EX PRAE
CEPTO
I. O. M. D
PER
ACACI
VM
NOTARI
VM
ET
OLYMPI
VM
PATREM
ANTONII. MARIANI. PATER. ET. FILIVS
SIMVLACRVM. APOLLINIS
STATVERVNT.

XIX.
ACACIUS NOTARIUS.

MArmoream hanc Apollinis, cum basi & Inscriptione, statuam, Romæ in Hortis Card. Cæsii olim exstantem, describit, ut solet, Celeberrimus GRUTERUS; Quod ille describit, nos cœlo expressum sistimus, non mutilum, sed, fide PIGHII nostri, integrum. Acacium Notarium legimus. Notarium GRUTERUS omisit. Ita ex GRUTERO quidem, statuam hanc ab *Antoniis Marianis, Patre & filio, erectam*, & ab *Acacio & Olympio Patre* dedicatam discimus; *idque ex præcepto Jovis Optimi Maximi;* Sed ex PIGHIO etiam discimus, *Acacium* hunc vel *Notarium* fuisse officio, vel *Notarii* cognomen gestasse.

Notarios fuisse officio eos, qui per notas quàm celerrimè scribebant, adeò, ut linguam loquentium non assequerentur, sed præverterent, ex variis Authorum descriptionibus patet. AUSONIUS Ep. 137. *Puerum Notarum præpetum* vocat; *Notarium velocem* vocat MARTIALIS l.10. 62. qui & alibi:

Nondum lingua, suum dextra peregit opus.

HENRICUS STEPHANUS, in Thes. Linguæ Latinæ; Notarium Græcè γραμματέα & Σημειογράφον vertit; sed differebant γραμματεὺς & Σημειογράφος, non officio tantùm, sed etiam dignitate. Γραμματεὺς scribam denotat, sive qui literis scribit, Notarius aut Σημειογράφος, eum, qui signis. Scribæ apud Romanos, secundùm quosdam, ad dignitates non assurgebant, quanquam aliter apud Græcos, id quod ex CORNELIO NEPOTE probant *in Vita Eumenis*, ubi scribarum munus apud Græcos multo honorificentius fuisse, quàm apud Romanos scribit; Græcos enim admisisse eos tantùm, qui honesto loco nati, & exploratæ industriæ essent, Romanos autem eos Mercenariorum loco habuisse: addunt etiam PLUTARCHUM in *Catone*, ubi Cato Scribas, ad altiora adspirantes, in ordinem redegisse legitur: Notarios autem, pergunt, à Cicerone Originem habuisse, teste PLUTARCHO in *Vitis Illustribus:* Imò secundum DIONEM CASSIUM, ad Mœcenatem inventum referri: Certè usum eo Ciceronem, ipso teste *Lib. 15. ad Atticum* constare: De dignitate testari Antiquitatis reliquias:

 Clau-

Claudianum Poëtam apud GRUTERUM *Tribunum* & *Notarium* vocari, qualiter & Petronius Maximus apud Eundem pag. 449. No. 7. Hæc & similia pro Notariis adferuntur, quod quidem refellere animus non eſt; an autem ſupra Scribas eos evehant, dubitari adhuc poſſet. Scribas certè ordinem obtinuiſſe Equeſtri proximum, diſtinctosque per decurias, TORRENTIUS *ad Suetonii Claudium* ait, ubi *capite 1.* Druſi corpus per Municipiorum Coloniarumq; Primores, ſuſcipientibus obviis SCRIBARUM DECURIIS, ad Urbem devectum, memoratur.

XX.

DE priore hujus Inſcriptionis, ſanè quam brevisſimæ, vocabulo duplex poteſt eſſe ſenſus. Alter figuris quadrat, alter Inſcriptionum genio, imò & ipſis literarum apud Antiquos figuris, propior eſt. De utroque dicendum libero Lectoris arbitrio, utri ſubſcribere dignetur. Vel ΑΥΣΟΝ legere potes, vel ΛΥΣΟΝ; Si ΛΥΣΟΝ, idem erit ac *Solve*, *Animam* ſcilicet *à Corpore*. Θεοὶ λύσιοι apud Pollucem lib.V. cap.26. Quos in Saxo Auguſtodun. apud GRUTERUM pag. MCLIX. No.12. tanquam Manium Cuſtodes, Curatoresque, accipit REYNESIUS CL.1. No. 23. Plutonem hos inter fuiſſe, Veterum Theologia abundè teſtatur. NICANDRI interpretes,

pretes, εὔβελον, εὐβέλιον & εὐβελέα cognominatum ajunt, quod mortalibus consulere credatur, finemque curis ac laboribus, cæterisque morbis afferre, mortis enim vitæque dator Gentilibus erat. Parca apud CLAUDIANUM.

O Maxime noctis
Arbiter, umbrarumque potens, cui nostra laborant
Stamina, qui finem cunctis & semina præbes,
Nascendique vices aliena morte rependis,
Qui vitam letumque regis; nam quicquid ubique
Gignit materies, hoc te donante creatur,
Debiturque Tibi certis ambagibus Ævi.

ALBRICUS *de Imaginibus Deorum* Plutonem Deum animarum, juste decendentium: simulacrumque ejus, hominem terribilem, in solio Sulphureo sedentem, dextraque manu sceptrum tenentem, & sinistra animam constringentem, antiquis asserit fuisse. Ejus ex Mente dubitares, an proposito in marmore Proserpinam, annon potius animam sub umbras Pluto duceret? Aut quod forsitan propius est, annon Proserpinæ raptus occulto sensu mortem hominum denotet? Et is, qui lapidem posuit, Plutonem invocaverit, ut se solveret, aut tanquam juste decedentem susciperet, eodem modo, quo apud GRUTERUM pag. DCCLXIX. No. 4. Conjux ad Chrestam uxorem Εὐψύχει, κἀμὲ μένει τὸ θανεῖν, *bono animo esto, & duc me etiam ad mortem.* Quæ formula miseriarum cumulo fessis insolita non est, ideoque precatio apud SOPHOCLEM:

Κακῶς ὄλοιο μηδὲ σ᾽ γόων ποτώ
Τῶν νῦν ἀπαλλάξειαν οἱ κάτω θεοὶ

Perdare pessime, e malis præsentibus
Nunquam Dii te liberent opto inferi.

Ubi non Plutoni tantum, sed in genere Diis inferis ea liberandi potestas tribuitur: quanquam illi, tanquam inferorum Regi, hoc præcipue conveniat, qui inter cætera potestatis insignia, si PAUSANIAM audis, etiam *clavem* gestavit: secundum quosdam, quod non daretur reditus ejus regiam ingressis; Sed si rationem ex hactenus deductis

deductis attendas, etiam quod per mortem, ſquallidum animæ carcerem recluderet, animasque inde educeret, ac ſimul à miſeriis liberaret. Quicquid ſit, figura Proſerpinæ raptum exprimit. Proſerpinæ, de qua ORPHEUS *in hymno.*

> Ζωὴ καὶ Θάνατος μόνη θνητοῖς πολυμόχθοις
> Φερσεφόνεια φέρεις γὰρ ἀεὶ καὶ πάντα φονεύεις.

Quibus in verbis Proſerpinæ tribuitur, quod hactenus Plutoni, ſed id mirum non eſt, cum, ut modo diximus, de Diis inferis in genere id affirmetur. Proſerpinam Pluto in Quadrigis memoratur rapuiſſe. Equorum nomina ſunt apud CLAUDIANUM:

> ORPHNÆUS *crudele micans* ÆTHONQUE *ſagitta*
> *Ocyor*, & *Stygii crudelis gloria* NYCTEUS
> *Armenti*, *Ditisque nota ſignatus* ALASTOR.

Sed de priore inſcriptionis noſtræ ſenſu hæc ſufficiant. Alterum licet obſcuriorem, tamen veriorem arbitramur. Fulcit eam exigua literæ A. interjecta Virgula, quæ eam in Λ. mutat, id quod ex lapide apud BOISSARDUM Parte VI. pag. 54. abundè patet, adeò ut inſcriptionem noſtram jam non λυσων ſed ΛΥΣΟΝ legere debeamus, quod procul dubio nomen proprium ejus eſt, cui marmor poſitum, quemque ex communi formula ευψυχεῖν *bono animo eſſe* aut *Valere* jubet is, qui marmoris author eſt. Ἔυψυχι GRUTERUS *Concorditer* vertit, ſed REYNESIUS pro *Vale*, *bono animo eſto*, aut ſimili, Romanis Quadratariis ſolenniter poſitum, latius docet adductis exemplis, ΕΡΩΤΙ ἜΥΨΥΧΙ *Erotion Vale* & ΕΥΨΥΧΕΙ ΤΕΚΝΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ *bono animo eſto fili. Nemo immortalis eſt.*

XXI.

XXI.

GRUTERUS ad hoc marmor pag. 34. No. 6. ſequentia habet: *Romæ*, inquit, *ſub Ara Cœli, in ea Capitolii parte, quæ Aquilonem ſpectat, templum ſubterraneum eſt, ubi Mithræ ſimulacrum perelegans eſt & magnificum. Stant utrinque viri duo, ſupra quos ſtellæ ſingulæ, oriens ſcilicet & Occidens. In collo Tauri* NAMA SEBESIO, *lingua Perſica, ut opinor. In ventre autem hæc:* DEO SOLI INVICTO MITHRÆ, *in infimo ſolo - - NAR - - NE - - CS.* Ex quibus, præter locum marmoris, & jam mens GRUTERI de *Nama Sebeſio* eluceſcet. Non item inſcriptio baſis, nec figurarum ſufficiens notitia. PIGHIUS in utraque ſuccurrit. Marmoris delineationem ſuppeditat, & Inſcriptionem. C. C. AUFIDII JANUARIUS in ea legitur, quod nomen procul dubio eum denotat, cujus auſpiciis marmor dicatum fuit. Aufidii & Hiſtoricis & Poëtis celebrantur. Celebrantur & ſuperſtite nobilioris Antiquitatis copia. *C. Aufidius* eſt in inſcriptione Lugdunenſi, apud GRUTERUM pag. 721. No. 5. qui an *C. Aufidii Januarii*, cujus Marmor meminit, Pater fuerit, dubitari

N

dubitari poteſt. Quicquid ſit: *Mithram* veneratur, & ne neſcius eſſes, quis ſub eo lateret, adjecit *Deum ſolem:* DEO SOLI INVICTO MITHRÆ. Solem *Mithram* vocabant Perſæ, eodem modo, quo Ægyptii *Oſirim*, id quod ex STATIO palam eſt:

Seu Te roſeum Titana vocari
Gentis Achæmeniæ ritu, ſeu præſtat Oſyrim
Frugiferum, ſeu Perſei ſub rupibus antri
Indignata ſequi torquentem cornua MITHRAM.

Mithræ habitum deſcribit LUCIANUS in Concilio Deorum: *Mithras ille Medus, qui indumento Perſico amictus, ac Tiara redimitus eſt.* Hæc cum ita ſint, facile patet, varias Solis Actiones hoc ſchemate præfigurari, duasq; figuras, à latere ſtantes, eundem Mithram repræſentare: alteram orientem, alteram occidentem, appoſite ad mentem GRUTERI, id quod in alio PIGHII noſtri, quod & ipſum infra ſiſtimus, indubiè patet; Duæ enim illæ figuræ facem, altera elevat, altera deprimit: eodem habitu inſignes, quo Mithram LUCIANUS deſcripſit. De figura Taurum proſternente, & cultro fodiente, varia Opinio circumfertur. Communior &, me judice, verior Taurum terræ Symbolum ſtatuit, Mithramq;, Taurum fodientem, Symbolum Solis, radio ſuo in terræ viſcera penetrantis, eoque fertilitatem adjuvantis. Id videntur adumbrare ſpicæ, in ſequenti marmore ex Tauri cauda exſurgentes: Id Scorpius ad membrum genitale, quod ex iis conſtat, quæ inter gemmas de Scorpio diximus: Eodem & ſerpens & Leo; Serpens enim Terrigena & Cereris aſſecla fertur, & Leo Matri Deorum ſacer eſt, quæ & ipſa pro terra ponitur. Forſitan Leonem & Canem ad Solis vehementiam retuleris, eò quod in Leone ferveat, & Caniculæ vis notiſſima ſit. Id Opinioni noſtræ non refragatur. Sunt tamen, qui aliam foveant. Audiatur LUTATIUS Statii interpres: *Mithræ ſimulacrum*, inquit, *fingebatur reluctantis tauri cornua retentare, quo ſignificabatur, Lunam ab eo lumen accipere, cum cœperit ab ejus radiis ſegregari.* Ita & LEONHARDUS AUGUSTINI, cum ſuperiora notâſſet, ſub Mithra taurum fodiente, ſolem in Tauri ſigno intelligit, menſe ſcil Aprili, quo gravidam terram aperire, & calore ſuo ſemina rerum protrudere ſolet. Idem Scorpium juxta genitalia, ad ſolem in Scorpio refert, menſe ſcil. Octobri, quo

ſemina

ſemina amiſſo vigore propter frigus concluduntur; ad colligendam in viſceribus terræ fœcunditatem: quod inſinuet & Cancer, cum Sol in eo ſigno deficere incipiat. Hæc licet à noſtra opinione diverſa, ſatis tamen probabilia agnoſcimus, qualia & ſunt, quæ à PIGHIO dantur. Ita ille ad marmor Borgeſianum

Deſignatio picturæ hieroglyphicæ,
OFFICIUM BONI COLONI
Exprimentis, ex antiqua marmorea tabula; quæ Romæ aſſervatur, in ædibus Octaviani Zini, prope theatrum Pompeji & Campum Floræ.

(A) Sol oriens. (B) Natura rerum Solis comes. (C) Tria Solis tempora. (D) Luna occidens. (E) Natura rerum velox, Lunæ celeri adjuncta. (F) Quatuor Lunæ tempora, nova, ſemiplena, plena, & iterum ſemiplena. (G) Dies facem extollens. (H) Nox facem dejiciens.

 (I) Cor-

(I) Corvus diligentiam notans. (K) Terræ Colonus, optimus & diligens Agricola. (L) Bos ſive taurus, terram deſignans. (M) Gladius tauro infixus, laborem arationis, foſſionis oſtendens. (N) Sanguis, terræ fructus innuens. (O) Canis, amoris & fidei Cignū. (P) Serpens, providentiæ Icon. (Q) Leo, quo robur ſignificatur. (R) Cancer, qui creationem. (S) Scorpius, qui generationem demonſtrat. (T) Spicæ, terræ fructus indicantes. (V) Arbor nocturna, cū Scorpione generationis. (X) Arbor diurna cum bovis capite, labores notans. Adducit hanc picturam D. Joachimus Camerarius I. F. Medicus Norimbergenſis in libello de re ruſtica excuſ. Norib. 1577. in quarto. Hæc PIGHIUS.

XXII.

C . CAVARIVS . SEX . F . TERRI
APVLVS . IIII VIR . I . D . PONTIFEX . PR
PATRONVS . . MVNIC
CORNELIAE . P . F . INSTAR . MATRIS . NO
AQVAM . SALVTAREM . IMPENSA . SVA

AQuæ variis, inter vetuſtatis reliquias, cognominibus diſtinguuntur: Apud GRUTERUM eſt *aqua Auguſta*, eſt *Cærulia* eſt *Claudia*, eſt *Curtia*, eſt *Martia*, eſt *Trajana*, eſt *Virgo*: Apud REYNESIUM ſunt *Aquæ Urbis Romæ*, eſt *Aqua Anienis*, Aqua *Appia*, Aqua *Tepula*; Sed Aquam *ſalutarem* quis hactenus exhibuit? Equidem apud REYNESIUM Claſſe VII. No. 3. neceſſe eſſe dicitur, aliquam partem aquæ ex Caſtellis effluere, quod hoc pertineat ad Urbis *ſalubritatem*; Sed *ſalutaris* elogium, quod propoſito fragmento, aquæ tribuitur, non hoc tantum innuere, ſed & ipſam aquæ Virtutem videtur celebrare, quod ſcilicet ſalutem reſtituat, id quod hodiè in Thermis, aquisque mineralibus uſu venit. Talem aquam C. CAVARIUS SEXTI Filius TERRItorio APULUS, IV. VIR Juris Dicendi, PONTIFEX

&

& Prætor, PATRONUSQUE & Municeps, CORNELIÆ Publii Filiæ INSTAR MATRIS NOminandæ, SUA IMPENSA, dicitur, an aperuisse an munivisse?

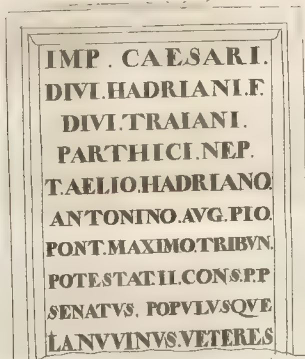
XXIII.

CORNELIAE.
SALONINAE.
SANCTISSIMAE.
AVG.CONIVGI.
D.N.GALLIENI.
INVICTI.AVG.
FERENTINATES.
NOVANI.DEVOTI.NVMI
NI.MAIESTATIQ.EIVS.

PLures Inscriptiones, variis à Civitatibus Saloninæ Aug. dicatæ, sunt apud GRUTERUM; Sed à *Ferentinatibus* posita, hactenus non apparuit. PIGHIO eam debemus, cui & reliquas omnes. Ferentinates à Ferentino, nobili Hernicorum oppido, dictos ex LIVIO Constat Lib. VIII. Ubi hæc: *Hernicorum tribus populis, Alatrinati, Verulano, Ferentinati, quia maluerunt, quam civitatem, suæ legis redditæ.* Ab initio Ferentinum, oppidum Volscorum erat, ideoque apud eundem LIVIUM Lib. 4. *Adversus Volscos, populantes Hernicorum fines, Legiones ductæ à Furio Cos. Quum hostem ibi non invenissent, Ferentinum, quo magna multitudo Volscorũ se contulerat, cepere. Minus prædæ, quam speraverat, fuit, quod Volsci, postquam spes tuendi exigua erat, sublatis rebus, noctu oppidum reliquerunt. Postero die propè desertum capitur. Hernicis ipse ager dono datus.* Et postea Volsci queruntur: *Nec ipsos modo Romanos sua divisa habere, sed Ferentinum etiam de se captum Hernicis donasse.* Erat adhuc aliud Ferentinum, Etruriæ scilicet, apud Ptolemæum aliosque, corruptè nunc *Fiorentino* dictum. Quod probè à Fe-

rentino Hernicorum diſtingui debet; Sed de his conſtat: Non item ratio, cur Ferentinates *Novani* dicantur. Eſt apud GRUTERUM pag. 1115. No. 6. Inſcriptio, in qua etiam Fabraterni *Novani* audiunt. Alibi iidem etiam vocantur *Novi*, Et in Inſcriptione ſequente Lanuvini *Veteres*. An ex priorum ſynonymia, & ex poſterioris oppoſitione, conjicere liceat, Novanos eos eſſe, qui noviter in civitatem, vel per Coloniam adducti, vel aliunde aſſumti erant!

XXIV.

DE *Novanis* modo dictum. Propoſitum marmor etiam *Veteres* objicit. GRUTERUS alterum tantùm fragmentum exhibet. PIGHIUS exhibet utrumque; an integrum? dubitari poteſt. GRUTERUS enim poſt lineam quartum interſerit NERVÆ PRONEP. & lineâ octava habet Coſ. II. Quicquid ſit, Senatûs Populique Lanuvini Veterum, erga Antoninum Pium Pietatis, egregium hic cernimus monumentum. Et memorabile eſt, quod Julius Capitolinus ait: *Lanuvina Templa Antonium Pium reſtituiſſe.*

XXV.

CALLISTENES.CHRESTVS.
CAESAR.ATRIE.ARCEL.
CONDISCIPVLI

EX voce *Condiſcipuli* intelligimus, duos fuiſſe, qui hoc marmore celebrantur, CALLISTHENEM ſcilicet & CHRESTUM. Ex linea ſecunda diſcimus, eos fuiſſe *Atrienſes* Cæſaris *Arcellarios*. Atrienſes dicuntur ab Atrio, quod ſcilicet in eo opus facerent, ut RHOE ATRIENSIS DE BASILICA apud REYNES. Claſſe XI. n. 39. cujus miniſterium arbitratur, *Baſilicam ſcopis mundare, purgamenta everere, ſpongiis detergere gradus, nitidas oſtendere columnas, & prorſus facere id, quod Æſchinem cum Patre ſuo Drometo cavillatur* DEMOSTHENES, Λόγῳ περὶ τοῦ στεφάνου. Sed *Calliſthenes* & *Chreſtus* paulò altioris fortunæ fuere. *Atrienſes* dicuntur non ſimpliciter, ſed *Atrienſes Arcellarii*, & quidem *Cæſaris*. An Cæſar pro Julio Cæſare, an pro alio, ſub quo vixerint, ſumi debeat, incerta diſquiſitio eſt. Quicquid ſit, officium Arcellariorum tali Domino aliquantiſper elevatur. *Arcellarios* ab *Arcellis* dictos arbitror, uti *Arcarios* ab *Arcis*, quas cuſtodiebant. *Arcarii* apud GRUTERUM mentio eſt pag. 103. n. 10. eſt & *Arcarii Servi* pag. 463. n. 2.

XXVI.

XXVI.

L. NAEVIVS. L. F. SVRDINVS.
PR
INTER. CIVIS. ET. PEREGRINOS

LUcium Nævium Surdinum, qui hic memoratur, filium fuiſſe *L. Nævii Surdini*, cujus mentio exſtat in Fragmento Faſtorum Municipaliũ, è vico S. Pauli, propè Nolam apud GRUTERUM pag. 1087. n. 1. evincere videntur adſcriptæ literæ L. F. Prætoris inter Cives & Peregrinos, mentio eſt in lege de Pœnis eorum, qui aquæductus violaverint, apud REYNESIUM Claſſ. 7. num. 10. Verba ita habent: Tum is *Prætor*, qui *inter Cives & Peregrinos* jus dicit, mulctatum pignoribus cogito. &c.

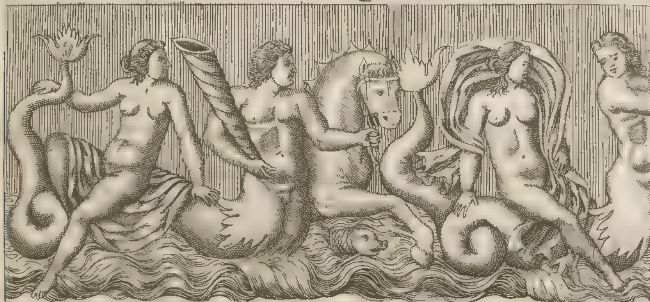
XXVII.

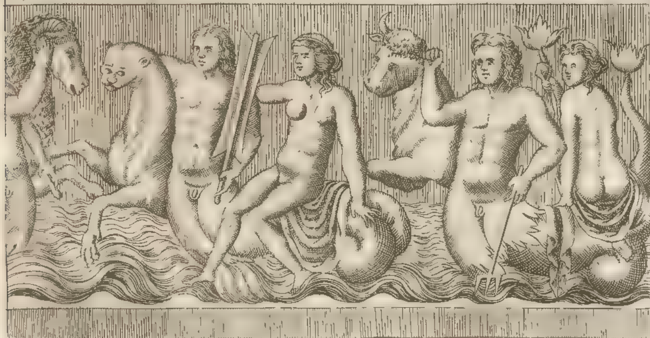
K.
ΦΑVCΤΟC. ΗΡΑ
ЄΙΝΗ ΤЄΚΝω ΖΗ
CΑΝΤΙ. Μ̄. ΙΗ̄. ΗΜЄΡ
Ā. Ψ Є. ΜΝЄΙΑC. ΧΑ
ΡΙΝ. ЄΠΟΙΗCЄΝ.

QUod nondum Vulgatum hoc marmor, ideo videtur proponendum. Nihil continet, quod Græcè Gnaris non ſtatim appareat; Latinè ita vertimus: Fauſtus Erainæ filiæ, quæ vixit menſes XVI. diem unum, horas V. memoriæ gratia fecit. An fauſtus hic ſit ille, qui apud GRUTERUM pag. 409. n. 5. VI. Vir & Auguſtalis inter primos Auguſtales, à Decurionibus, Auguſtalis factus, Viriæ maximæ, uxori, & Urſo, Lupo, Leoniq; Libertis futuris, monumentum poſuit, an alius? dubitari poteſt.

XXVIII.

XXVIII.

HOc marmor hactenus, quod ſciam, Vulgatum non eſt. *Alledia Marcia* id poſuerunt *Alledius Trofimianus & Ælia Marina.* Ælia Marina eſt in Inſcriptione apud GRUTERUM pag. 806. n. 3.

MARIO CRIS
PINO CONJUGI
KARISSIMO. QUI
VIX. ANN. XXXVIII. MES.
VIII. DIES XII. AELIA
MARINA CONJUNX
CUM QUO VIXIT ANN. I.
MENSIB. VII. DIEB. XVI.
BENE MERE
NTI FECIT.

Ex hac Inſcriptione intelligimus, Æliam Marinam Alledio non Virginem nupſiſſe, ſed Viduam, poſtquam ſc. Mario Criſpino annum unum, menſes ſeptem, & dies ſedecim cohabitaſſet. Intelligimus pietatem in Maritum priorem, uti in propoſito in filiam, quam ex Marito altero Alledio Trofimiano ſuſceperat. An Alledii iidem fuerint cum Allidiis, dubitari poteſt. Si ſtatuas, duo ſunt apud GRUTERUM. M. Allidius Comminianus, pag. 667. num. 2. & M. Allidius Fortunatus, pag. 189. Eſt & Allidia C. L. Nebris, pag. 476. n. 8. & Allidia Sedata, pag. 667. n. 2. Si non ſtatuas, attamen T. Alledium Severum non negabis, qui TACITO lib. 12. c. 7. memorante, Eques Romanus, Agrippinæ impulſus gratiâ, fratris filiam, exemplo Claudii, ſibi in matrimonium junxit.

XXIX.

GRUTERUS, qui hoc marmor deſcripſit p. 304. n. 9. numerum dierum à propoſito diverſum poſuit, XXIIII. legens, ubi in noſtro

noſtro XIIII. Idem figurarum alteram fortunam ſtatuit, alteram Genium; Cum tamen ex inſcriptione pateat, hanc *Somnum*, illam ex *Fatis* eſſe. De Fatis docebimur Capite ſequenti. Hic inſcriptio nobis curæ eſt. *M. Gavius Charinus* marmor poſuit: Poſuit *L. Cæcilio Feroci Filio*, & *Oreſtillæ filiæ*. Q. Cæcilius Ferox fuit *Kalator Sacerdotii Titialium & Flavialium*, idemque *Studioſus Eloquentiæ, & vixit annis XV. menſe uno, diebus XIIII.* Studium Eloquentiæ cum annis convenit. De Kalatore res obſcurior eſt. *Calatores*, inquit FESTUS, *dicebantur Servi*, ἀπὸ τοῦ καλεῖν, *quod eſt* VOCARE: *quia ſemper vocari poſſent ob neceſſitatem Servitutis*. Ego ἀπὸ τοῦ καλεῖν *Calatores* dictos facilè admiſerim, cùm etiam veſtigium originis Græcæ in litera K. appareat; an autem paſſivè, quod ſervi ſemper vocari poſſent, de eo valdè dubitaverim. *Calare* pro *Vocare* etiam Antiqui dixerunt, ſed *activè*, quod indè colligas, quod ubicunque paſſivè loquendum erat, paſſiva forma uſi ſunt. Ita *Calata Comitia*, de quibus GELLIUS lib. 15. c. 27: *In libro Lælii Felicis ad Q. Mucium primo ſcriptum eſt, Labeonem ſcribere, CALATA COMITIA eſſe, quæ pro Collegio Pontificum habentur, aut Regis aut Flaminum inaugurandorum cauſa, eorum autem alia eſſe Curiata, alia Centuriata. Curiata per Lictorem Curiatum* CALARI, *id eſt* CONVOCARI. Hæc cum ita ſint, Calatores in genere eos putamus, qui alios vocarent, id quod & Alii ſtatuunt, allegata Gloſſa, ubi *Calator* κλήτωρ. Aliter autem ſecundum eoſdem, Calatores, Ἐκβιβαστὴ ἱερέων. ἐκβιβαστὴς pro *Viatore, apparitore*, qui vocat in jus: & denuò Gloſs. Calatores δοῦλοι δημόσιοι πρόπολοι, & Gloſſa Iſidori: *Calator Miniſter Sacrorum*, Voce generis ad ſpeciem translata. Quo ſenſu & in Inſcriptionibus, *Calator Fratrum Arvalium, Calator VIIVIR. Epulonum, Kalator Flaminum*, apud GRUTERUM: & in propoſita *Kalator Sacerdotii Titialium Flavialium*.

XXX.

L. COELIO. BASS.
IVRIS. STVDIOSO.
AGATHO. . VS.
LIBERTVS. *in via Cassia*

STudiosum *Eloquentiæ* Superiore Inscriptione vidimus. GRUTERUS etiam *Astrologiæ Studiosum* memorat; sed *Studiosus Juris* hactenus in marmoribus, quod sciam, non comparuit. PIGHIUS eum exhibet in marmore proposito, quod *Agathonicus Libertus L. Cœlio Basso erexit.*

XXXI.

In s. Nicolao, in Campo Martio

L. ATIEDIVS. L. L. DORVS.
SCR. LIBR. AED. PL.
L. ATIEDIVS. HELIVS. FILIVS.

DE Librariis supra diximus, allegato simul & HORATIO apud quem *Scriba Librarius* legitur. Scribam Librarium, qui juxta fuerit Ædilis plebis, propositum marmor exhibet. L. Atiedius *Lucii Libertus* Dorus utroque munere se jactat. Jactat honorem Patris etiam Filius L. Atiedius Helius, qui sive solus, sive cum Patre monumentum videtur erexisse.

XXXII.

XXXII.

Q. HERIO. Q. F. OCTAVIO. IVSTO.
PATRONO. MVNICIPI. I. L. AM. DIVI. TRAIANI.
AEDI. II. VIRO. II. VIRO. II. Q. Q. II. OB. MERITA. EIVS.
ATINATES. DEC. AVG. ARKANI. VI. VIRO. PLEBS. VTRI.
VSQVE. SEXVS. EX. REDITV. PECVNIAE. LEGATAE
SIBI
L. D. D. D.

DE literis lineæ I. L. AM. dubius sum, an separatim efferendæ, an conjunctim FLAMINI legendum sit. *Flamen Divi Aug.* Divi *Claudii*, Divi *Trajani*, *Hadriani*, aliorumque Imperatorum apud GRUTERUM memorantur. Quid vox ARKANI denotet non assequor, nisi ARKARIO legendum sit. Atinates lapidem posuerunt: Atinates erant incolæ Atinæ, Civitatis antiquæ Volscorum. Atina, VIRGILIO lib. VII. *Potens* vocatur. MARTIALI lib. X. Ep. 92. *Prisca:* SILIUS in colle sitam hoc versu videtur innuere:

nec monte nivoso
Descendens Atina aberat.

Incolas bello claros Vates Mantuanus testatur, cui duplici loco Atinas *acer* vocatur ut lib. XII.

Soli pro portis Messapus & ACER ATINAS
Sustentant aciem.

Fuisse Municipium Romanum ex lapide, qui ibi repertus sit, constare, ait PHIL. CLUVERIUS, quod in eo MUNICIPI vocabulum occurrat. An de nostro lapide loquatur, compertum non est. Id autem monendum, licet vocabulum *Municipi* in nostro occurrat,

 inde

inde tamen indubiè non evinci, Atinam fuiſſe Municipium Romanum; dupliciter enim vox ea explicari poteſt, vel Q. Herium Patronum fuiſſe Municipii, vel fuiſſe Municipem ſive Romanorum ſive Atinatium. Municipia quidem erant Urbes jure Civitatis Romanæ donatæ. Sed Municipes erant, non tantum, qui in municipio, ut eſt apud FESTUM, liberi nati ſunt, ſed etiam, qui Romam venientes munerum participes fiebant: Imò in genere, qui munera civilia capiebant, ſecundum PAULUM *in Lege* Munus De *Verborum & rerum ſignificatione;* aut ut ULPIANUS *lib.1. ad Municipales*, ſui cujuscunque Civitatis Cives. Secundum hæc quid obſtat, quo minus in marmore noſtro Q. Herium non tam Patronum Municipii, quam Patronum & Municipem dici arbitremur, & eo quidem ſenſu, quo Romæ Munerum particeps eo vocabulo intelligitur. Patronos Civitatum, imò & Provinciarum Romæ fuiſſe, nemo neſcit, & quidni & is poterit fuiſſe, qui fuit particeps Munerum? Sed de his conſtare videtur. Reliqua per ſe patent. Inſcriptio ita legenda. Q. HERIO, Quinti Filio, OCTAVIO JUSTO PATRONO MUNICIPI, FLAMINI DIVI TRAIANI, ÆDILI, Duum VIRO iterum, QuinQuennalitio iterum, OB MERITA EJUS ATINATES DECURIONI, AUGURI, ARKARIO, SEVIRO PLEBS UTRIUSQUE SEXUS, EX REDITU PECUNIÆ LEGATÆ SIBI. Locus Datus Decreto Decurionum.

XXXIII.

XXXIII.

M. TILLIO. M. F.
TERENTIANO. RVFO. G. LEG.
XX. VAL. VICT. EX. C C C.
COH. IIII. PR. P. V. PRINCIPI.
CASTROR. EQ. P.
EXOR. ET. DONIS.
DONATO. AB. IMPP. SEVERO.
ET. ANTONINO. AVGG.
HASTA. PVRA. CORONA. AV.
REA. G. COH. XII. VRB. ET. I. VIC.
EVOC. AVGG. DIVOR. M. ANTONINI
ET. COMODI. PATRONO.
MVNICIPI. LIBERTI. L. D. D. D.

QUanquam apud GRUTERUM pag. 1101. No. 5. hæc Inſcriptio habeatur & quidem *ex Codice* PIGHIANO, ut ait, deſumpta, tamen proponendam arbitramur, ob aliqualem inter utrumque differentiam. Loco G. quod linea ſecunda Legioni præponitur, apud GRUTERUM eſt ſignum 7. idemque iteratur linea decima. Loco G. COH. IV. Linea quarta, eſt COH. III. & loco PR. ſimplex litera P. ex quibus utique patet, PIGHIUM à GRUTERO non ſatis diligenter inſpectum fuiſſe. Inſcriptionem ita legimus: *Marco* TILLIO *Marci Filio* TERENTIANO *RUFO Geminæ LEGionis Vigeſimæ VALentis VICTricis EX Centenario, COHortis quartæ PROtectori, Præſtantisſimo Viro, PRINCIPI CASTRORum, EQuo Publico EXORNato & DONIS DONATO AB IMPeratoribus SEVERO ET ANTONINO AUGuſtis HASTA PURA CORONA AUREA Geminæ COHortis Duodecimæ URBicæ ET InVICTæ EVOCato AUGuſtorum DIVORum*

Marci

Marci ANTONINI ET COMMODI, PATRONO MUNICIPI LIBERTI. *Locus Datus Decreto Decurionum.* De vocabulo *Extercenario* per literas EX. C.C.C. expresso, forsan dubitaveris. Sed est apud GRUTERUM pag. 387. No. 8. C. CESTIO C. STELLÆ &c. *EXTErcenario.* Tercenarius REYNESIO teste, fuit, qui Trecentos homines ducebat, uti Ducenarius, *Vegetio* docente, qui ducentos. Quanquam de Equitibus Ducenariis ex Suetonii Augusto, & Pertinace Capitoloni clarum sit, ita dictos à modo Stipendii. Quicquid sit, Extercenario dicitur, uti *Ex-Evocato*, *Ex Præfecto*, *Ex Consule*, quod scilicet Tercenarii officio defunctus esset, qui eo nomine afficeretur. Legionem XX. Geminam seu Gemellam fuisse, constat ex eodem GRUTERO pag. 417. No. 5. Inscriptione sub iisdem *Severo* & *Antonino* erecta, ubi *Q. Hedius*, inter Cætera *Tercenarius Leg. XX. G. PROV. &c.* dicitur.

XXXIV.

METHYSTVS
MAEC.
MINISTR.

MInistrator, & Ministrator Cæsaris, item Imperatoris Domitiani, memorantur apud GRUTERUM; in proposito MITHYSTUS, si recte auguror, vel MÆCii vel MÆCilii MINISTRATOR dicitur. Ministratores vocari, qui potum Dominis suis ministrabant, docet CL. SPONIUS, ex PETRONIO & SENECA. Petronii Verba adscribimus: *Vinum Dominicum Ministratoris gratia est.* Sed non eos tantùm, qui potum ministrabant, hoc nomine venire, sed in genere, qui ministrabant, patet ex SUETONIO *in Vitellio* his verbis: *Alterum femur subdebile, impulsu olim quadrigæ, quum Auriganti Cajo MINISTRATOREM exhiberet.* Ita & CICERO 2. de Oratore: *Te Sulpiti objurgabam, quod MINISTRATOREM peteres, non adversarium.*

XXXV.

XXXV.

EVMELVS.
CAES. MINISTR.
ET. PHARESIA.
CATELLAE.

DE Miniſtratore modo diximus. Propoſita inſcriptio memorat Miniſtrum, non privati alicujus, ſed *Cæſaris*. *Eumelo* nomen eſt, quod quin Græciæ Originem debeat, vix dubitari poterit; ſive *bonum cantorem*, ſive *membris valentem* interpreteris. Eumelus inter Trojanos memoratur VIRG. *Æn.5.*

Nuncius Anchiſæ ad tumulum, cuneosque Theatri;
Incenſas præfert naves EUMELUS.

Memoratur & PAUSANIÆ Eumelus Corinthius, Patriæ Hiſtoriæ Author; Sed nihil ad propoſitum, cùm hic ſub Imperatoribus Romanis vixerit, monumentumque erexerit non ſolus, ſed cum PHARESIA & quidem CATELLÆ. De *Phareſia* non magis conſtat, quam de *Eumelo*. An *Catella* nomen fœminæ ſit, an verò diminutivum à *catulo*, incertum eſt. Illud generis noſtri nobilitas videtur ſuadere, ſed hoc perverſæ rationis ſuadet libido. Quæ infra ſe ſunt, homines perditè interdum amare, experientia teſte conſtat: Et quid ſi de Eumelo noſtro, & Phareſia, idem dixerimus, quod MARTIALIS lib. VII. Ep. 80. de Publio.

Publius exiguæ ſi flagrat amore CATELLÆ.

Quid ſi idem, quod CATULLUS de Lesbiæ ſuæ paſſere?

Lugete ô Veneres, Cupidinesque,
Et quantum eſt hominum venuſtiorum!
Paſſer mortuus eſt meæ puellæ,
Quem plus illa oculis ſuis amabat &c.

XXXVI.

ΚΑΛΛΙΤϾΚΝΟΝ
ϾϾΜΝΗΝ ΟΔϾ
ΤΥΜΒΟϹ ϾΧϾΙϹϾ.
ΑΦΡΟΔΕΙΤΗ.

APhroditen hujus Marmoris eandem esse, cujus apud GRUTERUM pag. 756. No. 6. mentio exstat, vix videtur dubium. Literarum formæ conveniunt, conveniunt & voces, & res. Eam adscribimus, ut judicium planius sit.

Θ. Κ.
ΤΥΜΒΟΝ ΜΗ ΠΑΡΙ
ΔΗϹ ΠΑΡΟΔΕΙΤΑ ΤΗϹ
ΑΦΡΟΔΕΙΤΗϹ ΤΟΥΤΟΝ
ΕΜΟΙ ΑΙΝΕΙΑΤΕ ΤΕΚΝΩ
ΕΠΟΙΗϹΕΝ Ο ΧΡΗϹΤΟϹ
ΣΥΜΒΙΟϹ ΕΡΜΑΓΟΡΑϹ
ΜΝΗΜΟϹΥΝΗϹ ΕΝΕΚΕΝ
ΧΑΙΡΕΤΕ
ΖΗϹΑϹΗ ΕΤΗ. ΛΕ
ΖΗϹΑΝΤΙ ΕΤΗ. Δ
ΗΜΕΡΑϹ ΙΒ.

Latine ità reddideris: *Tumulum ne negligas, O Viator, Aphrodites. Hunc mihi, & Æneæ filio, fecit Optimus Contubernalis Hermagoras, memoriæ causa. Valete! postquam Vixissem* (scilicet Aphrodite) *annos XXXV. postquam vixisset* (filius) *annos 4. dies 12.*

Diximus convenire literarum formas: Id ex litera C. quæ utrinque usurpatur, facile adstruxeris. Diximus convenire & voces: Utrinque enim ΤΥΜΒΟϹ & ΤΕΚΝΟΝ habetur, ut de nomine Aphrodites taceam. Quod Res attinet: utrinque Aphrodite, quam nomine præfert, *Venerem* æmulatur: Illic filiam *pulchram* & *venerandam* appellando: hic filium *Æneam* nominando, ac si vera Venus fuisset, stirpemque ex liberis, Romanæ gloriæ æmulam, exspectasset.

XXXVII.

XXXVII.

O.C.F. STEL.. SEVERO.
VIRO.I.D.Q.Q. II..PRAEF.
RVM.BIS.EQVO.PVBLICO:
CVI.CVM.OB.ABSTINENTIAM.
SINGVLAREM.EIVS.DECVRIONES
CONSENTIENTIBVS.AVGVSTALIBVS.
ET.PLEBE.STATVAS.AERE.CONLATO.
OBTVLISSENT.REMISSA.CONLATIONIS.
INPENSA.IPSE.PONI.IVSSIT.
OB.QVARVM.DEDICATIONEM.HEREDES.
EX.TESTAMENTO.EIVS.DECVRIONEBVS.
SING.✠.IIII.AVGVSTALICIS.✠.III.PLEBEI.
INTRA.MVRVM.HABITANTIBVS.✠.II.
LIBERIS.OMNIVM.EORVM.DIMIDIVM.DEDERVNT.
L. D. D. D.

Celleni prope Viterbium.

PRincipium hujus Inſcriptiones, quod injuria Temporis detraxit, forſitan ita ſuppleveris: *C. JULIO Caji Filio STELLÆ SEVERO VI. VIRO Juris Dicundi QuinQuennalitio ſecundum*, *PRÆFECTO FABRUM BIS EQUO PUBLICO &c.* Ex Julia familia hunc Stellam fuiſſe, inde auguror, quod C. JULIUS SEVERUS apud GRUTERUM memoratur, quanquam & in aliis idem cognomen occurrat. Notandum, qui linea ſexta AUGUSTALES vocantur, quod vocabulum apud GRUTERUM frequentisſimum eſt, eos linea duodecima vocari AUGUSTALICOS, quod tamen nomen in Autographo punctis ſubductum eſt.

XXXVIII.

L. MARIO. MAXIMO
PERPETVO. AVRELIANO
C. V. PRAEF. VRBIS.
PROCONSVLI. PROVINC.
ASIAE. ITERVM
PROCONSVLI. PROVINC.
AFRICAE.
M. IVLIVS. CERIALIS
MATERNVS. EX. CIVITATE
FORO. IVLIENSIVM.
PATRONO. OPTIMO.

SALMASIUS ad Lampridii verba: *Dati ſunt & Sodales, qui Alexandrini appellati ſunt &c.* Legit *Alexandriani*, additque, ita dici Sodales *Marcianos*, *Antoninianos*, *Aurelianianos &c.* GRUTERUS inter alios multos, etiam *Aurelianum* memorat, & in noſtro eſt *Aurelianus perpetuus.* Erant Sodales Auguſtorum vel Auguſtarum, à quibus denominabantur, ſacerdotes, qui inter cæteros, poſt conſecrationem, honores, non minus decernebantur, ac *Flamines* & *Salii.* Lineam tertiam *Clariſſimo Viro PRÆFecto Urbis* legimus. M. Julii Cerialis ſed Sp. F. meminit GRUTERUS pag. 878. No. 13.

Uartum Segmentum Toreumata quædam in medium producit. Sunt autem Toreumata, Tabulæ marmoreæ, Anaglyptico Opere exsculptæ: quam artem primum invenisse *Phidiam*, consumasse *Polycletum*, PLINIUS Author est lib. 34. cap. 8. Magnificæ sunt, cum aliæ hujus generis reliquiæ, tunc utraque Columma Laudatissimorum imperatorum, Trajani & Antonini Pii, quas hodienum, magna contemplantium cum admiratione ostentat prisca illa Gentium Dominatrix Roma. Magnifica, quæ in Arcubus Severi & Constantini visuntur: Digna ubique materies, quæ non tantum, aut Romæ degentibus, aut advenis affulgeat; Sed & radiis suis orbem terrarum pervadat. Jam dudum ita judicarunt, quicunque vel eruditione, vel arte excelluere, judiciique illius palmas meruere PETRUS SANCTES BARTOLUS & J. P. BELLORIUS, quorum Ille Artificioso cœlo expressit, hic docto calamo illustravit, non columnas tantùm, sed & ea, quæ sub elogio ADMIRANDORUM orbi literato innotuerunt: Non minutis, ut in re Nummaria, linearum ductibus contemplantium oculos fatigantia, sed figuris, si non ubique integris, attamen majusculis fulgida: Non minus ac Galeria Justinianea, quod opus non Toreumata tantùm, sed & imagines exhibet, ut raritate, ita & magnificentia celeberrimum. Sed hæc & alia, quæ passim prostant, dignis laudibus evehere, nec virium mearum est, nec instituti ratio permittit. PIGHIUS sese offert, qui ut superioris, ita & hujus Capitis materiem suppeditat. Hujus Gloriæ obstetrices manus porrigimus. Procedit.

I.
JASON
Tauros Æripedes
Æetæ imperio
Sub jugum mittens.

JAſonis Expeditio Colchica Græcis Latiniſque, & Poëtis & Mythographis, luculenter deſcripta eſt. Deſcripti ſunt & Labores & Caſus, quoscunque Jaſon, Medea vel auxiliante peregit, vel adverſante ſubiit. Illius Seriem ex ORPHEO, APPOLLONIO RHODIO, VALERIO FLACCO, aliisque, Benevolus Lector facilè petierit. Poſteriores propoſito, & ſequentibus aliquot Nobilioris Antiquitatis ex monumentis, delibare animus eſt. Jaſonem cernimus, qualiter ut aureo vellere, quod juſſu Peliæ intenderat, potiretur, Tauros Æripedes, Æetæ Colchorum Regis ex imperio, domuiſſe

muisse, jugoque adamantino revinxisse memoratur. *Tauros duos* eosque *ignivomos* faciunt Poëtæ. APOLLODORUS & *feros & miræ magnitudinis, Vulcanique munere Æete concessos*, ait. Ipse Æetes apud APOLLONIUM 3. ♈. 409. *in campo Areio* sive Martio *eos oberravisse*, memorat. Jasonem *ex horrendis latebris* eos excivisse, idem APOLLODORUS testatur. Latebras unica Arbore Artifex noster expressit, procul dubio, ut campum simul adumbraret: In tauris magnitudo evidens est. Feritas in dextro, quem primum domuisse memoratur, jam deferbuit; in altero, quanquam languido nisu, adhuc reluctatur: Quæ causa & videri potest absentiæ flammarum, quas in neutro observamus. Sed hæc de tauris. Ad Jasonem se confert Oratio. Hunc cernimus, qualem ORPHEUS ♈. 805. depinxit, & *forma præstantem* & *procero Corpore*; Cernimus *nudum*, qualem APOLLONIUS, qui & *Pharmacis unctū*, indeque ineffabili robore commemorat auctum. Robur exerit utrumque taurum domando, quem actum his versibus Poëta expressit.

Καὶ ῥ' ὅγε δεξιτεροῖο βοὸς κέρας ἄκρον ἐρύσσας
Εἷλκεν ἐπικρατέως παντὶ σθένει ὄφρα πελάσσῃ
Ζεύγλῃ χαλκείῃ. τὸν δ' ἐν χθονὶ κάββαλεν ὀκλὰξ
Ῥίμφα ποδὶ κρούσας πόδα χάλκεον. ὣς δὲ καὶ ἄλλον
Σφῆλε γνὺξ ἐπιόντα μιῇ βεβολημένον ὁρμῇ
Εὐρὺ δ' ἀποπροβαλὼν χαμάδις σάκος ἔνθα καὶ ἔνθα,
Τῇ καὶ τῇ βεβαιὼς ἄμφω ἔχε πεπτηῶτας
Γούνασιν ἐν προτέροισι διὰ φλογὸς εἶθαρ ἐλυσθεὶς
Θαύμασε δ' Αἰήτης σθένος ἀνέρος &c.

Ac ille dextri bovis cornu summum apprehendens,
Depreßit fortiter, cunctis viribus, donec admoveret
Jugo Æreo, eumque in terram stravit geniculatim,
Celeriter pede premens pedem æreum. Ubi verò alterum
Labefactavit geniculatim invadentem, uno percussum ictu,
Vastum abjiciens humi scutum, huc atque illuc,
Hac & illa parte, ambos continuit, collapsos
In genua anteriora, per flammam ex tunc liberatus.
Admiratus autem Æetes robur viri.

Ex his non tantùm Jasonem, utrumq; taurum cornibus apprehensum domuisse, sed & *abjectis armis* eos domuisse discimus. *Scutum* ait

ait Poëta, *humi abjecit:* Imo, canente eodem, jam ante etiam sepoſuerat & *haſtam* & *Caßidem*.

> Χρίμψε δ᾽ ἔπειτα κιών. παρὰ δ᾽ ὄβριμον ἔγχος ἔπηξεν
> Ὀρθὸν ἐπ᾽ οὐριάχῳ, κυνέην δ᾽ ἀποκάτθετ᾽ ἐρείσας.
>
> *Appropinquavit autem deinde eundo, juxtaq; gravem* haſtam *infixit,*
> *Erectam infima parte haſtæ, ac* Galeam *depoſuit tollens.*

Adeo, ut mirum non ſit, in lapide noſtro non nudum tantum videri, ſed & armis carentem. Non mirum, videri Æeten, fortitudinem Jaſonis ſtupeſcentem; cum nudus is, & ſine armis effectui tradat, quæ vel armato gloriæ data fuiſſent.

JASON
Sopito à Medea Dracone Vigili Vellus Aureum aufferens.

DOmuerat Jaſon Æripedes Tauros. Aratro adamantino Novale Martium proſciderat, ſatiſque ex Galea Draconis dentibus, enatam

enatam inde clypeatam ſegetem virorum confecerat. Promiſſis tamen Æetes non ſtetit, imò quod filiæ veneficiis rem patratam arbitraretur, inſidiis potius & Jaſonem & Argonautas removere ſtatuit. Medea, conſilio ſubolfacto, amore & metu percita, Jaſonem ad auferendum vellus aureum ea adhuc nocte incitat, pollicita Draconem Pharmacis ſopituram, facilemque velleris potiundi, artibus ſuis ſe patefacturam tramitem. Pollicita eſt, & ſi fabulam audis, promiſſa etiam præſtitit.

Propoſitum lapidem intuere! Vellus inter duas Arbores expanſum vides: Vides ſerpentem, profundo ſopore languidum: Vides odores ſoporiferos, ex ſubjecto Vaſe, verſus ſerpentem exſurgentes: Vides Medeam aſſiſtentem, ipſumque Jaſonem vellus aufferentem. Jaſon Caput galea tectus eſt, ſiniſtra clypeum gerit, à latere dependet gladius. Hæc ejus arma fuiſſe ex ſuperioribus patet. Unicum eſt, quod mihi incongruum videtur. *Barbatus* hic viſitur, qui tamen in ſequentibus *imberbis* eſt, qualem & ætas ferebat, unde OVIDIO *Æſonius juvenis* audit. *Formoſus* dicitur paſſim, & ob formam Medeæ fertur adamatus: imò & APOLLONIUS, cum arma eum induiſſe memoraſſet ſubjicit.

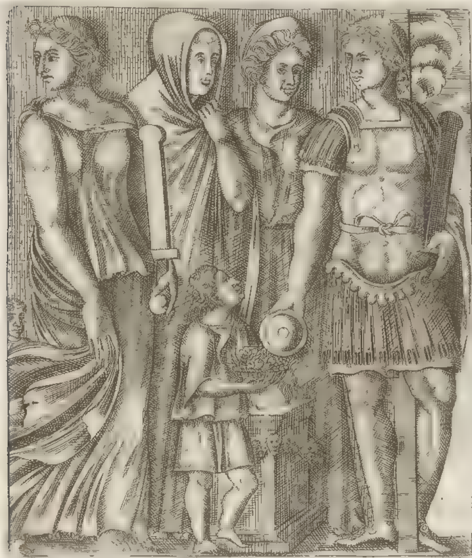
ἀλλὰ μὲν Ἄρει
Εἴκελος, ἀλλὰ δέπυ χρυσάορι Ἀπόλλωνι.

Alia vero Marti
Similis, alia vero aureo Apollini.

Adeo ut dubitem, annon barba hic delineantis vitium ſit! De Dracone à Medea ſopito, direptoque aureo vellere, ejusdem Poëtæ teſtimonium adjicimus, ſed cum longius ſit, Calamo Romano, ne nimia Græcorum farrago Lectori faſtidium pariat; Ita ille Lib. 4.

Ille jam
Incantamentis sopitus, prælongam extendebatur in
spinam
Serpentinæ spiræ explicatus innumeris orbibus.
Veluti, quando debili volutata mari
Unda, nigra, muta, tranquillaque fit. Attamen
Alte horrendum caput tentavit attolens,
Ambos sævis amplecti mandibulis
Hæc autem ipsum Juniperi recens secto ramo
Intingens, ex potione efficacia Pharmaca Carminibus
Rorabat in Oculos, circumque plurimus odor
Pharmaci somnum creavit, mandibulumque ipso in loco
Demisit innixus, immensaque multum retro
Volumina densam per sylvam extensa sunt.
Tunc demum ille aureum à quercu diripuit vellus
Virgine jubente, hæc vero continuè stans
Pharmaco demulsit monstri caput, donec eam
Ipse suam ad navim reverti Jason
Jussit, reliquitque umbrosum Martis nemus.

JASON
Relicta Medea
Ob Nuptias cum Creontis filia contractas Sacrificans.

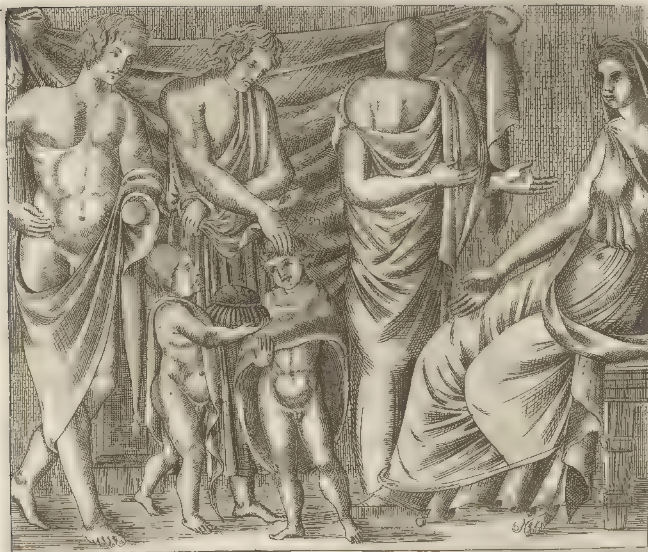

UT Jasonem hic statuas, cogit omnium, & quas supra dedimus, & quæ proximè adhuc sequentur, figurarum cohærentia. Eas hic, operis modulo consulentes, disjunximus, sed in PIGHII Manuscripto conjuncta esse, Lectori omninò est dicendum. Sacrificantem cernimus. Sacrificium patet ex *ara* & *puero ministrante*, *pateraque*, ex qua dona sua ignibus sacris Jason infundit. Quænam dona hæc sint, meritò quæsiveris, cum Iliacis temporibus Thure nondum supplicari suevisse, ex PLINIO constet, & ARNOBIUS lib. 7. adversus Gentes λιβανοθυσίαν, ut rem novam, perstringat. Sed ex Eodem PLINIO responderi potest,

cum Unguenta Iliacis temporibus non fuiſſe, nec Thure ſupplicatum dixiſſet, *Cedri tantùm*, inquit, *& Citri, ſuorum fructuum, in ſacris fumo convolutum, nidorem verius, quam odorem noverant, jam roſæ ſucco reperto.* Quibus ex verbis forſitan & fructus & frutices, quos puer ab altero latere miniſtrat, Cedri & Citri, imò & roſarum eſſe, eorumque loco poſterioribus temporibus Camillum acerram Thuris præferre ſolitum, facile tibi perſuadeas. Non ſufficit ſacrificium agnoſcere, niſi & ſcias, quale illud ſit? Varias ob cauſas Veteribus ſacrificatum, latius deduci poſſet; ſed cum ratio inſtituti prolixitatem excludat, paucis dicimus, Sacrificium *Nuptiale* videri: Id non tantum ex adſtantibus fœminis colligentes, ſed etiam ex membro proxime ſequente, in quo Nova Nupta ſedens, munus Medeæ ab offerentibus puerulis recipit. Nuptiale Sacrificium eſt, non ob nuptias cum Medea; Has enim ſine ullo ſacrorum ſtrepitu in Phæacia peregerat, cum inſequentibus Colchis, Alcinoum Virginem reddendam judicaturum comperiſſet; Sed ob nuptias cum Glauce, ſive Creuſa, filia Creontis, Corinthiorum Regis, quam relicta Medea, ſive vi coactus, ſive felicitatis futuræ deſiderio, duxiſſe legitur. Plena de ea ſunt Tragicorum Theatra, in monumento noſtro, tres pueros cernimus & tres fœminas. Tres Pueros, an Jaſonis ex Medea filios? tot enim, imò ſecundum alios *quatuor* fuiſſe, ad ultimum demonſtratum dabitur. Tres fœminas, an Reginam ſponſæ matrem, Sponſam ipſam, tandemque Nutricem? Sponſam velum denotare poterit, ſive peplum, quo nuptæ ſe ſe obnubere ſolebant, Regiam matrem demonſtrare poterunt & ſtolam levantes pueruli, & gladii inſigne, quod in his & Jaſon habet, & ſupra etiam Æetes prætulit: Qua ratione ad Medeæ opera ideò reſpicientem matrem arbitraberis, ut vigilem exprimat, pro filiæ felicitate & ſalute, ſollicitudinem. Forſitan hanc non Regiam matrem, ſed ipſam Medeam arbitraberis, quæ eodem cum marito ſuo inſigni utatur, ſuorumque filiorum miniſterio ſuperbiat, imo &, ad opera ſua reſpiciens, ingrato beneficia ſua quaſi exprobrare videatur. Liberrimus eſt divinandi campus!

JASO-

JASONIS FILII
Medeæ Matris
Munera
Novæ Jaſonis Conjugi
offerentes.

TAbulam, ab hac & duabus ſequentibus in pauciſſimis abeuntem, non de Jaſone & Medea, ſed de Proſerpina & Cerere interpretatur Celeberrimus PETRUS BELLORIUS *in notis ad Admiranda Romanarum Antiquitatum.* Favet ei & *pomum* prædivitis Arboris, & *Parca* blanditiis dolores levans, & *Mercurius* ſomnifer cum papaveribus adſtans: favet *Ceres* ob filiæ raptum Bacchans, & *Arethuſa* raptorem prodens, & *urna* ad Arethuſæ pedes, imò & ipſa, quæ

Orbe pererrato, curru Dea fertilis auras
Exit in æthereas, magnumque adit ægra tonantem.

 An

An aliud marmor ſecutus fuerit BELLORIUS, forſitan dubitaveris; Licet enim in noſtro, quem ille *Mercurium* interpretatur, nullo omnino pileo inſignis ſit: Licet Nova Nupta nullum pomum teneat: licet inter mulierem Bacchantem & Draconibus vectam, non unam, quam ille *Arethuſam* interpretatur, ſed duas fœminas videamus: Licet etiam ſub illa fœmina non urna, ſed columnæ fragmentum ſit, reliqua tamen utrinque ſimillima ſunt. Et quid in raptu Proſerpinæ *ſenex* ille *diadematus*, qui anxia juxta aures dextra, furentem fœminam ſequitur & plangit? Anceps judicium eſt. BELLORII inter ipſos Romanarum Antiquitatum Theſauros verſantis, Sculptorisque, procul dubio in his deliciis oculatiſſimi, fides rem ad Proſerpinam trahit. Fides PIGHII, & ipſius rerum harum intelligentiſſimi, cujus hîc Autographum ſequimur, trahit ad Medeam. Sed BELLORII Gloriam intactam ſuſpicimus, & PIGHII fidem obſequiosè colimus: Diverſa marmora ſtatuentes, id quod utriusque ſitus in aprico ponit. BELLORIUS ſuum ſcribit exſtare *in Hortis Mediceis*, PIGHIUS ſuum in *foro Romano*, *Coſmi & Damiani ante Templum.* Sic PIGHII Veſtigia nos legere meminimus, ubi Iaſonis fata nos vocant.

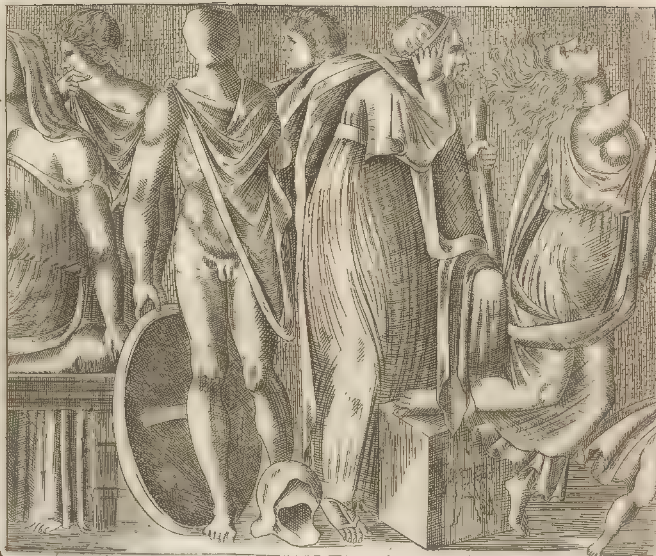
Ex Euripide conſtat, Medeam, cùm non minus filiis ejus, ac ipſi exilium indixiſſet Creon, obtenta unius diei mora, ſub ſpecie parandæ filiis ſuis manendi veniæ, per hos ipſos infecta veneficiis ſuis, novæ nuptæ miſiſſe munera, Peplum & Coronam. Conſtat ipſum Jaſonem Conjugi novæ, ut ea acciperet, perſuaſiſſe. In propoſito ſegmento res ad oculum patet. Sedet nova nupta, & quidem, ut eam noscas, capite velato. Sedenti adſtat, non ut in BELLORII marmore, Parca, ſed Jaſon, cujus faciem injuria temporis ſubtraxit. Adſtat & novæ nuptæ, ut munera accipiat, perſuadet, id quod ex manus utriusque geſtu facilè colligas. Perſuaſa nova nupta, dextram extendit verſus pueros munera ferentes. Munera mirantur vel famuli vel propinqui, qui attentius ea inſpiciunt, imò & manu ſublata contemplantur. Sed ne absque baſi rem dicidi arbitreris, ſubjicimus & Euripidis verba, Quo Authore, ex interpretatione CANTERI, Medeam ita compellat Nuncius:

Poſtquam

Poſtquam gemina ſoboles tuorum Liberorum venit
Cum Patre, & ingreſſa eſt nuptiales ædes,
Gaviſi ſumus, qui tuis laborabamus malis
Famuli: per aures vero ſtatim ibat multas ſermo,
Te & Tuum Maritum diremiſſe priorem diſcordiam.
Oſculabatur autem alius quidem manum, alius vero fla-
vum caput
Puerorum: Ego vero & ipſe præ lætitia
Simul tuos filios comitabar in conclave mulierum,
Domina vero, quam nunc pro te admiramur,
Priusquam vidiſſet par tuorum Liberorum,
Habebat promtum oculum in Jaſonem:
Deinde vero texit oculos,
Et retro avertit candidas genas,
Abominans ingreſſum puerorum: ſed maritus Tuus
Abſtulit iram & bilem puellæ,
Hæc dicens: Ne ſis inimica amicis.
Deſiſte ab ira, & huc iterum converte caput,
Exiſtimans amicos eoſdem, quos maritus tuus.
Accipe verò Munera, & roga patrem,
Ut remittat exilium his meis literis in meam gratiam.
Hæc verò ut aſpexit ornatum, non continuit ſe,
Sed promiſit viro omnia. Et priusquam ex ædibus
Procul abirent Pater & Liberi tui
Acceptam variam veſtem induit,
Ponens auream coronam ſupra cincinnos.

Medeæ

Medeæ
Vindicta.

TRes in ſegmento perſonæ ſunt, Vir nudus cum clypeo, quem *Jaſonem* interpretamur. Senex diadematus, qui *Creontem* refert, Corinthiorum Regem: & fœmina furens, quæ *Glaucen* ſive *Creuſam*, Creontis filiam. Ut ad vindictam Medeæ hæc referenda videantur, non tantum connexio hiſtoriæ evincit, non tantum ſenex Diadematus, cui in fabula Cereris locus non eſt, ſed & rudera Palatii, à Medea everſi, quæ in hoc ſegmento ſunt, & iis afficta Jaſonis, Tauros Æripedes domantis, quæ adhuc cernimus, veſtigia. Miſerandum novæ nuptæ, Patrisque interitum deſcribit EURIPIDES. Ad Jaſonem cum clypeo adſtantem ritè retuleris teſtimonium SENECÆ, qui Jaſonem, audito novæ nuptæ caſu armigeros in ultionem convocaſſe ſcribit. Utriusque verba ſubjicimus. Ita nuncius apud Euripidem:

χροιὰν

Χροιὰν ἀλλάξασα, λεχρία πάλιν
χωρεῖ τρέμουσα κῶλα, καὶ μόλις φθάνει
Θρόνοισιν ἐμπεσοῦσα μὴ χαμαὶ πεσεῖν
Et paulo post: Σείουσα χαίτην κρᾶτά τ' ἄλλοτ' ἄλλοσε,
Et iterum: πατὴρ δ' ὁ τλήμων συμφορᾶς ἀγνωσίᾳ,
Ἄφνω προσελθὼν δῶμα, προσπιτνεῖ νεκρῷ
Ὤιμωξε δ' εὐθύς. &c.

Mutato colore, obliqua retro
Cedit, tremens membris, & vix antevertit
Solio illapsa, ne caderet in terram.
Et paulo post: *Concutiens crines & caput huc & illuc.*
Et iterum: *Sed infelix Pater ignoratione mali*
Statim ingressus domum, irruit in eam jam mortuam,
Et statim cœpit ejulare. &c.

Quibus verbis, licet Poëta in quibusdam à marmore nostro abeat, miserandum tamen, & furentis filiæ, & dolentis patris, oportune describit spectaculum. Jasoni assistit SENECA, apud quem ipse:

Quicunque Regum cladibus fidus doles.
Concurre, ut ipsam sceleris Authorem horridi
Capiamus. Huc! huc! fortis armigeri cohors
Conferte tela!

MEDEÆ FUGA.

MEdeam bigis Draconum, à Sole acceptis, Athenas profugisse, constans Authorum commentum est. Audi ipsam apud SENECAM.

Sic fugere soleo. Patuit in cœlum Via.
Squammosa gemini colla serpentes jugo
Summissa præbent.

Et APOLLODORO teste, *fine libri 1.* sumtum à Sole alatorum Draconum currum conscendit Medea, in eoque profugit Athenas.

De *Liberis*, & adstantibus in marmore *fœminis*, illinc dubia, hinc incerta quæstio oritur. De his, an *Nutrix Medeæ* & *Chorus* quas ipsa, tanquam fœminas sibi faventes, apud Poëtas frequenter, ad discessum usque alloquitur: De illis, an duo tantum fuerint, an plures? An à Medea occisi, an inter vivos relicti? Quod Liberos attinet

attinet, jam Antiquitus res dubia fuit: Quidam duos tantùm referunt, *Mermerum* & *Pheretem*. Hellanicus etiam *Philoxenum* addit. Cinæthon Lacædemonius *Medum* & *Eriopin* filiam nominat, uti ex Pausania constat. Alii *Dydymiam*, *Alcymenum Thersandrum* & *Thessalum* in medium adducunt. Marmor nostrum quatuor agnoscit, quorum primus juxta currum jacet, secundum Medea pede arreptum, sinistroque humero injectum secum avehit, duos reliquos autem vivos adhuc relinquere videtur, ad mentem eorum, qui relictos quidem à Medea, sed postea à Corinthiis, Lapidibus obrutos memorant, uti apud eundem Pausaniam videre est. Apollodorus relictos supplices, ait, ante Acreæ Junonis templum, sed hic inter rudera Regii Palatii cernuntur; illud enim, cui infantes assistunt, Columnæ fragmentum est, non urna, qualis in Bellorii marmore.

II.
PELEI ET THETIDIS NUPTIÆ.

PElei & Thetidis hìc adumbrari Nuptias, non tantum ex Deorum præsentia intelligitur, sed vel potissimum ex cohærentia cum Tabula sequente, in qua *Judicium Paridis* exhibetur, tanquam

tanquam actus, Nuptias has immediate ſubſecutus. Peleus Æaci ex Ægina filius, Prioribus nuptiis Antigonem Eurytionis filiam, poſterioribus autem Thetin memoratur habuiſſe. Amaverat Thetin Jupiter, ſed quod majorem Patre ex ea naſciturum ex Themide didiciſſet, non tantum ejus complexibus abſtinuit, ſed & voluit, ut mortalis ea Viri conjugio cederet. Si fabulæ fides, Thetis in varias ſe formas vertere ſolebat. Conſilio igitur Chironis eam comprehendendi ac detinendi rationem edoctus Peleus, quieſcentem corripuit, nihilque factis, nunc ignis, nunc aquæ, nunc ferarum, quos aſſumebat, vultibus, non prius bracchium dimiſit, quam priſtinam Deæ formam reſtitutam animadverteret. Ita nuptiæ in Pelio monte celebrabantur, easque præſentia ſua honorarunt & Dii. Diſcordia, quod invitata non fuiſſet, contemtum ultura, malum aureum cum lemmate, *Detur pulcherrimæ!* Cœleſti conſeſſui projecit, eoque lecto, inter Junonem, Minervam & Venerem de forma contentio orta eſt, quam Paris deinceps, ut in ſequenti dicetur, judicio ſuo legitur diremiſſe. Hæc eſt brevis totius fabulæ narratio, qualiter ferè à Mythographis traditur. Ad Ejus ſeriem marmor propoſitum exigamus! Locus ad amuſſim reſpondet. Montem eſſe nemo non videt. Montem Pelium eſſe, patet non tantum ex fabulæ contextu, ſed etiam ex medio *antro*, quod *Chironis* erat. Ita ORPHEUS in Argonauticis ☆. 375. ubi Peleus ad Heroës de Pelio monte.

Ὦ φίλοι, ἀθρεῖτε σκοπιῆς πραύχοντα κολωνὸν
Μέσσῳ ἐνὶ πρηῶνι κατάσκιον ἔνθάδε χείρων
Ναίει ἐνὶ σπήλυγγι δικαιότατος κενταύρων.

Cernitis excelſo collem ſub vertice, Amici,
In medio umbroſum ſpatio. Juſtiſſimus illic
Centaurorum habitat, ſpelunca in margine Chiron.

Quibus ex verbis ſimul palam eſt, eum, qui ex antro hoc, capite & bracchiis emicat, ipſum Chironem eſſe. Antra Chironis amœna, non minus ac ipſos Deos, nuptialem lætitiam permulſiſſe, QUINTUS SMYRNÆUS Author eſt, in eo à marmore noſtro diverſus, quod & Nymphas, & Gratias, & Muſas Lætitiæ miniſtras fecerit,

fecerit, quæ tamen hic non apparent. Dii ex insignibus noscuntur. Jovem fulmen demonstrat, Mercurium galerus, Dianam Luna falcata, Palladem Cassis, Venerem protervitas, Martem clypeus, Solem quadrigæ. Reliquos injuria temporis incertos fecit, vix tamen dubium est, quin mulier ad dextram sedens Thetis ipsa sit, & adjacens Vir ipse Peleus, prout & Junonem vel juxta jovem, vel quod verius arbitror, inter Palladem & Venerem quæsieris, jam tum de formæ Palma certantem. Dianam & Phœbum nuptiis his non interfuisse, scribit CATULLUS Carm. 65. Sed Juno apud *Quintum Smyrnæum* lib. 3. ỷ. 96. necem Achillis Phœbo exprobrans, eum in nuptiis cecinisse dicit:

Phœbe, quare scelus istud hoc die patrasti?
Connubii illius oblitus, quod ipsi nos Dii
Semideo Peleo conciliavimus; unaque in medio
Epulantium cantabas, quo pacto Argenteis pedibus Thetin
Peleus Uxorem duceret, cum vastum maris gurgitem deseruisset
Et Te Citharam feriente, densa agmina occurrebant,
Bestiæ volucresque, & profundis scopulis montes,
Nec non & fluvii, & omnis opaca veniebat sylva.

Sed quod hic Phœbo tribuit Juno, id apud Authorem eundem, Nestor tribuit Musis, in eo utrinque concordante Testimonio, quod bestiæ cantu delectatæ dicantur, apposite ad bovem nostro in marmore, ad latus Thetidis, quiescentem; Quamquam, ne quid dissimulem, nec Phœbus nuptiis his videatur vel adesse, vel abesse: Quadrigis vehitur, id quod in Cœlo solet, quadrigæ tamen non sunt omissæ, ut intelligas, nuptiis eum favisse. STAPHYLUS *de rebus Thessaliæ* scribit, Chironem sapientia, & rerum cœlestium peritia insignem, Peleo gloriam conciliaturum, cum filiam Actoris Myrmidonis ei collocaret, divulgasse, Peleum Thetidem, Jove nuptias conciliante, ducturum, Deosque cum imbre & tempestate affuturos: Observasse verò tempus, quo ingentes pluviæ, ventorumque turbines existerent, eoque Philomelam elocando, famam de Thetide Peleo collocata, Deorumque præsentia, firmasse. Hæc si ità sint, jam constat, cur Phœbum nuptiis his abfuisse CATULLUS cecinerit.

 Alia

Alia ſubit difficultas. Duos Equites cernimus. An hos Dioſcuros putabimus? an Equos eos, quos Neptunum Peleo donaſſe apud APOLLODORUM legimus, *Balium* ſcilicet & *Xanthum*? Sed opinio de Dioſcuris prævalet, cum dimidiatus adhuc in altero pileus appareat. De Equis eſt locus Pindari Pyth. I. Ubi Tyndaridas *λευκοπώλυς albis Equis inſidentes* nominat, qualiter & innumeris in Romanorum numiſmatibus hodienum viſuntur.

Ad Diſcordiam tranſimus, quæ propoſito in ſegmento alata, & cum Palma viſitur, qualiter alias Victoria ſolet, cum tamen Authoribus Furiæ inſtar depingi ſoleat. PETRONIUS:

Sciſſo Discordia Crine
Extulit ad Superos ſtygium caput. Hujus in ore
Concretus ſanguis, contuſaque lumina flebant:
Stabant ærati ſcabra rubigine dentes:
Tabo lingua fluens, obseſſa Draconibus ora,
Atque intertorto laceratam pectore veſtem
Sanguineam Tremula quatiebat lampada dextra.

Dextram & caput Eridi propoſitæ injuria temporis abſtulit, ideoque de iis judicare nobis integrum non eſt. Veſtis licet in pectore lacerata non ſit, eſt tamen ad femur ſciſſa, ſecundum MARONEM in Octavo Æneid.

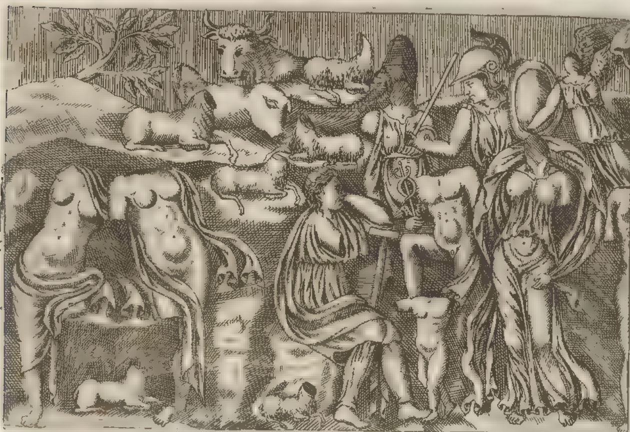
Et ſciſſa gaudens vadit diſcordia palla.

QUINTUS SMYRNÆUS Lib. 10. ℣. 60. ei arma tribuit ex adamante, tabo fœdata, ſed nulli, ait, apparere, quod cruentam nubem humeris circumdatam ferat. Sed hæc deſcriptio marmori noſtro non quadrat. HOMERUS Lib. XI. ℣. II. Deam appellat, qualiter & à Mythographis dicitur. Ad alas ſuccurrit HESIODUS, qui *in Scuto Herculis* Eridem ſive Discordiam *volâſſe* canit.

Ἐπὶ δὲ πλοσυεgίο μετώπυ
Δεινὴ ἔεις πεπότητο.

JUDI-

JUDICIUM PARIDIS.

AD Paridem, Regis Priami filium, in Gargaro, Idæ montis vertice, pecora paſcentem, judicium de pulchritudinis prærogativa, à Jove relatum, Mercuriumque juſſum, & pomum perferre, & Deas deducere, ex Authoribus conſtat. In propoſito marmore, Paris habitu Phrygio ſedet, eique adſtant non Deæ tantum & Mercurius, ſed & cupido; imo & ſequitur à Dearum tergo Diſcordia. Mercurii Sermonem exprimit Lucianus: *Jupiter jubet Te, PARI, ſiquidem formoſus es, & rerum amatoriarum doctus, ſententiam ferre inter Deas, quanam illarum ſit formoſisſima. Certaminis autem præmium, ea quæ vicerit, pomum accipiat!* ApudEundem & Paris reſpondet: *Utra capella ſit altera formoſior, & Juvenca alia Juvenca, forſitan ex arte judicare poſſum:* Quibus ex verbis, pecorum, montis in vertice, & circa antrum quieſcentium, ratio plana eſt. Circa antrum, in quo Deæ nudæ viſuntur; Neque enim Paridi ſatis erat veſtitas vidiſſe: *γυμνὰς ἰδεῖν ϐέλομαι*, inquit; *Nudas videre volo*, id quod & jubente Mercurio factum memoratur. Sed nihil in his incognitum, neque enim vel de Paridis Juventute & formoſitate, neque de Dearum cultu quæſiêris, cum illius prædictus AUTHOR luculentus teſtis ſit, hujus autem ratio,

MYTHO-

MYTHOLOGIS jam dudum reddita proſtet. De promiſſis Dearum Veneriſque Victoria, ipſius Paridis Verba ſubjicimus: ita ille apud OVIDIUM in Epiſtolis.

Regna Jovis conjux, virtutem filia jactat.
Ipſe potens dubito, fortis an eſſe velim?
Dulce Venus riſit, nec te, PARI, munera tangant,
Utraque ſuſpenſi plena timoris, ait.
Nos dabimus quod ames, & pulchræ filia LEDÆ
Ibit in amplexus pulchrior ipſa tuos.
Dixit, & ex æquo donis formaque probata,
Victorem cœlo rettulit illa pedem.

III.
INCUNABULA PYTHAGORÆ.

ELegantisſimum hoc, cum Tabula ſequente, Venerandæ Antiquitatis monumentum, INCUNABULA PYTHAGORÆ, ipſe PIGHIUS inſcripſit. Eum titulum, celeberrimi viri effato parcentes, mutandum non cenſuimus, quanquam appariturum ſit, non tam incunabula, quàm infantiam & pueritiam, imò & vitæ Virilis non contemnendum eo exhiberi documentum. Infantiam cernimus in ſegmento priore, quod hic pro-

proponimus. Sex in eo ſunt mulieres; dimidiam enim, quæ perſonam ſcenicam à tergo extendit, ad inferius referimus. Prima fœmina ſedet, eique ſecunda velata infantem adducit, vaſi cuidam pedes immerſum. Infans vaſi pedibus immerſus perſuadet, Natalitiam quandam ſolennitatem hic præfigurari: neque enim ad Expoſitionem reſpexeris, licet eam in fictilibus fieri ſolitam, ex ARISTOPHANE pateat. Potius Vaſculum hoc ad Lavacrum referas, quod infantibus adhiberi ſolitum, ex PLAUTO conſtat, cui addi poteſt & Cel. RAPH. FABRETTUS in notis ad Tabellam Iliadis, ubi ſimilem puerum cum vaſe exhibet; & Doct. CASP. BARTHOLINUS *de puerp. Vet.* Forſitan etiam reſpicias ad Luſtrationem, quæ apud Græcos vel die *decima* fiebat, unde & Δεκάτη vocabantur ſacrificia tunc fieri ſolita, vel die *ſeptima*. De decima teſtatur *SUIDAS*, aliique: De ſeptima ARISTOTELES. HARPOCRATION utramque conjungit. Τοῖς ἀποτεχθεῖσι παιδίοις, inquit, τὰς ἑβδομάδας καὶ τὰς δεκάδας ἦγον, καὶ τάγε ὀνόματα ἐτίθεντο αὐτοῖς οἱ μὲν ἑβδόμῃ, ὡς καὶ ὁ ῥήτωρ, οἱ δὲ τῇ δεκάτῃ. Quibus ex verbis ſimul intelligimus eo die nomen infanti impoſitum, id quod non minus & Romanis in uſu erat, quanquam hi non diem *ſeptimum*, aut *decimum*, ut Græci, obſervabant; ſed, ſi puella foret, *octavum*, ſi puer, *nonum*, uti ex *FESTO* planum eſt, & firmatur Authoritate PLUTARCHI in Quæſt. Rom. & MACROBII 1. Sat. c. 16.

Sed Romanos pauliſper ſeponimus, ad ritus Græcorum rem exigendam, memores. Apud hos non confundenda *Amphidromia*, quæ die quinto fiebant, curſim ferendo partum circa aram, id quod pluribus adſtruit MEURSIUS *de feſtis Græcorum.* Prævia hæc erant Luſtrationi, quam in monumento noſtro ſi admittas, conſequens eſt, ut ſub muliere infantem tenente *Patritam* intelligas, cujus PLAUTUS meminit, *in Milite*:

Tum PATRITAM clementer non poteſt quin munerem.

Ubi alii *Piatricem* legendum contendunt: Conſequens eſt, ut eam, quæ machinæ inſidet, Matrem ipſam ſtatuas, lecto niſi fallor, inſidentem. Sed fortius pro Die Luſtrico ſurgit argumentum ex tribus fœminis adſtantibus, quarum una ſtylum & volumen, altera volumen, tertia ſceptrum, & à tergo rotam habet. Sceptrum

S una

una ex Fatis præfert in Numismate *Maximiani Herculei*, quod in Eruditisſimis ad Juliani Cæſares notis PERILL. SPANHEMIUS exhibet: Imò præter ſceptrum eodem modo Fata etiam Altheæ adſtantia delineat noſter PIGHIUS alibi, quod ideò etiam tangi meretur, quia inter *Admiranda* aliter, & quidem loco ſceptri, voluminum & ſtyli, ſtipites tenent, eos in ignem, ut videntur, conjecturæ, quod celeberrimo BELLORIO cauſa dubitandi fuit, Fata agnoſceret, an Furias? Sed habitus & inſignia omnem dubitationem tollunt. Furiarum alius planè inter Antiquitatis reliquias proſtat. Numismata apud Eundem PERILL. SPANHEMIUM in laudato Opere, facibus, ſerpentibus & ſtimulis armatas exhibent, qualiter & veteribus deſcribuntur, uti ex CICERONE lib. de Legibus, & VIRGILIO patet. Multò aliter Fata; Hæc enim ut imperium in res humanas oſtendant, ſceptrum præferunt: Ut decreta ſua certa ſignificent, volumina geſtant: Ut vigentem innuant divini conſilii in humanis efficaciam, adjacentem habent rotam. Imperium exerunt in homines, non tantùm mortis tempore, prout in Meleagro videmus; ſed etiam tempore nativitatis, prout in Pythagora. Id die luſtrico potisſimum fieri, vel ideò credendum, quod tunc omina captare mos erat, vel ex nomine, vel ex Horoscopo, aliisve, quæ ad eum diem contigerant; Ea enim omnia vocabant *Fata*, & in Tabulis deſcribebant, id quod ex CHRYSOSTOMO liquet in Epiſt. ad Galatas. Imò & Fatis Deabus arbitrabantur notari, quo pertinent illa AUSONII de Æmilio Magno Arborio

Me Tibi, me Patribus clarum decus eſſe, profeſſus
Dictaſti FATIS verba notanda meis.

Quæ appoſitè quadrant ad Fata hoc in monumento expreſſa, quibus, ut diximus, non Rota tantum & ſceptrum datum eſt, ad indicandum imperium in totum vitæ humanæ decurſum, ſed etiam Tabulæ, & Volumina, & ſtylus, quæ ſolita apud Antiquos Scribentium fuerunt inſtrumenta. Sed hæc de primo ſegmento ſufficiant! Ad ſecundum tranſimus.

In

In hoc plura veniunt accuratiore contemplatione dignissima. Puerum videmus, cum volumine, Magistro adstantem: videmus Mercurium, & duas Musas, puerum comitantes: videmus juvenem bigis cum Aquila vectum, cujus equos fœmina humi suspicit, servus frenis apprehensos dirigit.

Omnia hæc indubitata sunt Argumenta, non aliûs hîc historiam adumbrari, quàm Pythagoræ. Νέος καὶ φιλομαθὴς, *juvenis & discendi studiosus* vocatur DIOGENI LAERTIO, quo teste & Magister ejus fuit Pherecydes Syrus, id quod etiam ex ÆLIANO discas, *Var. Hist. lib. 5. c. 2.* Indeque dubium non est, quin Pherecydis hîc simulacrum exhibeatur, quo doctore in Lesbo Pythagoras rudimenta posuit. Equidem præter hunc etiam Hermodamantem habuit, eodem DIOGENE teste; imò & in Ægypto Sapientes, docente LUCIANO *in Auctione Vitarum*, inter quos Sonchidem memorat CLEMENS ALEXANDRINUS; sed omnes hos post Pherecydis mortem, cum vel ex Lesbo in Samum regressus fuisset, vel inde in Ægyptum transiisset. De Pherecyde ejusq; studiis, penitius videndum, cum ex hujus fontibus Pythagoras pleramque postea Italicæ Philosophiæ videatur hausisse dogmata.

Fuit Pherecydes ex Insula Syro, teste APULEJO *in Floridis.* Vixit Olymp. 29. sive sub Tullio Hostilio, dixitque primus, animos hominum esse sempiternos, uti docet CICERO *Tusc. Quæst.* imò DIOGENE LAERTIO ex Theopompo asserente, primus itidem scripsit de Natura & Diis, constabatque ejus Theogonia Libris X. continebatque Deorum Ortum & successum, uti est apud SUIDAM. TZETZES eum Crœsi temporibus vixisse statuit, primumque invenisse Ecclipses & Periodos Lunæ. Divinandi arte instructum

LAERTIUS pluribus exemplis firmat, proindeque haud mirum, si Pythagoras, cùm ab hoc Magistro animorum sempiternitatem didicisset, postea μετεμψύχωσιν excogitaverit: cum de Diis audysset, Deos sibi comites, imò se ipsum Deum finxerit: cum ecclipses & periodos Lunæ accepisset, Astrologicas scientias deinceps coluerit, & Veneris Planetæ, in ortu Luciferi, in occasu Vesperi appellati, naturam, primus deprehenderit, id quod & numisma, supra capite primo No. 5. allatum, testatur. Non autem solam Astronomiam exercuit, imò & Arithmeticam & Geometriam, & Musicam & prodigiorum scientiam, & præstigiorum artem professus est, de quibus omnibus Mercurius apud LUCIANUM *in Vitarum Auctione* Mercatori interroganti, quid potissimum sciat Pythagoras? Respondet: Ἀριθμητικὴν, Ἀστρονομίαν τερατείαν, γεωμετρίαν, μουσικὴν, γοητείαν, μάντιν ἄκρον βλέπεις.

Possem hic latius excurrere: Possem Μετεμψύχωσιν, nixamque ea animantium & fabarum in cibos prohibitionem deducere: Possem ordinem institutionis Pythagoricæ; Sed cum horũ in marmore nostro mentio non fiat, nec calamo addenda putamus: Idque eo minus, quo fœcundiorem adhuc materiam ipsa Antiquitatis suppeditat.

Musæ se sistunt & Mercurius. Mercurius? An quod animarum quæstor esset? qualem, DIOGENE LAERTIO teste, ipse Pythagoras appellabat. Verba adjicimus, ut simul & appellationis ratio elucescat: Τὸν δὲ ἑρμῆν ταμίαν εἶναι τῶν ψυχῶν, dicebat, καὶ διὰ τοῦτο πομπέα λέγεσθαι, καὶ πυλαῖον, καὶ χθόνιον, ἐπειδήπερ οὗτος εἰσπέμπει ἀπὸ τῶν Σωμάτων τὰς ψυχὰς ἀπό τε γῆς, καὶ ἐκ θαλάσσης. Sed alia adhuc ratio in ipsa Pythagoræ Μετεμψυχώσει latet; Mercurium enim Patrem fuisse Æthalidis, primi, in quo Pythagoræ anima habitaverat, filioque memoriam omnium, animæque transmigrationem concessisse, ipse de se Pythagoras prædicabat. DIOGENEM LAERTIUM & hic testem adducimus, ex quo & discas, Pythagoram Quintũ ab Æthalide fuisse, migrante anima ab Æthalide in Euphorbum, ab hoc in Hermotimum, ab Hermotimo in Pyrrhum, à Pyrrho in Pythagoram, quanquam A. GELLIUS seriem aliter suggerat. De Transmigratione ex Pythagora in Aspasiam Milesiam meretricem, & ex hac in Craten Cynicum, inde in Regem, Pauperem, Satrapem, Equum, Graculum, Ranam, aliaque innumerabilia, & postremo in Gallum, videri potest LUCIANUS. Huc nihil facit. Ad Musas transimus.

Musas

Muſas propoſito in monumento prodit Larva Scenica, quæ in antiquis monumentis, quibusdam Muſarum tribui ſolet. Ita in numismatibus Pomponiæ, Gentis Euterpe & Thalia, quod URSINUS ideò factum arbitratur, quod illa Tragœdiam, hæc comœdiam invenerit, ſecundum Epigramma Græcum.

Κωμικὸν εὗρε θάλεια βίον τε καὶ ἤθεα κεδνά
Ἐυτέρπη τραγικοῖο χορȣ̃ πολυηχέα φώνην.

Comica vita Thalia Tibi eſt moresque reperti
Euterpeque Chori Tragici reſonabile carmen.

Suffragantur & aliæ Antiquariæ ſupellectilis reliquiæ, quarum plures in ſchedis Pighii noſtri cernimus.

Sed de Muſis uitique conſtat, quid autem eæ ad Pythagoram? id paucis videtur exquirendum. Pythagoram Muſis bovem immolaſſe, cum aliquid in Geometria inveniſſet, vulgaris opinio fuit, quod tamen non credit CICERO, *de Nat. Deorum lib. 3.* idque ideò potiſſimum, quòd non veriſimile ſit, eum bovem immolaſſe, qui à ſanguine animalium abſtinendum ſanxiſſet. In delubrum Muſarum Eum confugiſſe, cum Milonis domus incenſa eſſet, ibique, cum 40. dies perſtitiſſet absque cibo, defeciſſe, teſte LAERTIO, Dicæarchus Author eſt; Sed quid hoc ad Muſas Juveni adſtantes? Ex PHILOSTRATO rationem adducimus, qui non tantùm Apollinem manifeſtè, ſed etiam Palladem, & quod rei caput eſt, Muſas, non manifeſtè ſecum loqui conſueviſſe, alios inſuper Deos, quorum nec facies nec nomina adhuc hominibus nota eſſent, Pythagorā tradit narraſſe, adeo, ut mirū non ſit, quod ex PHAVORINO LAERTIUS tradit, Domū Pythagoræ Metapontinis Cereris delubrum, Vicumq; *Muſis* ſacratum audiſſe. Ad Pythagoræ ſimulacrum revertimur. Barbatum proponit URSINUS, idq; ex Numismate Samion, ubi ſenis effigies eſt, ad OVIDII effatum, cui *Samius Senex* audit; At in noſtro monumento nulla barba, nullum ſenis veſtigium apparet. Ante Magiſtrum effigies puerilis viſitur: In curru autem vel juvenilis, vel prima virilitate conſpicua; utrinque qualiter DIOGENI LAERTIO dicitur *σεμνοπρεπέστατος*, *venuſtiſſima forma.* Venuſtas ſane apud LUCIANUM Mycillo ſcommatis anſa fuit. Ita enim ad Gallum: *Σὲ ȣ̃ν φασὶ καὶ πυθαγόραν ὄντα τὴν ὥραν λαμπρὸν πολλάκις Ἀσπασίαν γενέσθαι τῷ τυράννῳ. Ajunt Te etiam Tum, quum Pythagoras eſſes, VENUSTA FORMA DECORUM ſæpius Aſpaſiam fuiſſe Tyranno.*

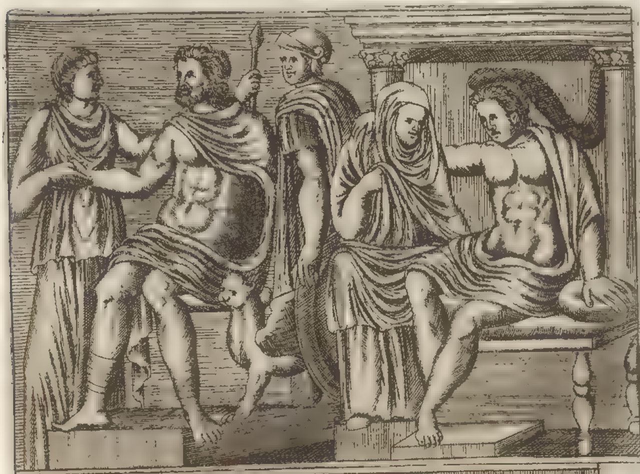
 Ho-

Honeſtiore elogio, Mercatori, apud eundem LUCIANUM, *in auctione vitarum*, eum empturo, *forma non illiberali*, τὸ μὲν εἶδ@ οὐκ ἀγεννής dicitur, uti & Jupiter ipſe κομήτην, *comatum* appellat.

Sed quid Aquila ad Pythagoram? Hæc firmiſſimum Teſtimonium perhibet, non alii marmor noſtrum eſſe addicendum. ÆLIANUM audi! Τὸν ἀετὸν τὸν λευκὸν κατέψησεν ὑπομείναντα αὐτὸν, inquit lib. IV. c. 17. AQUILAM ALBAM, *quæ volatu ſe ei* (Pythagoræ) *ſubmiſerat, contrectavit.* Hæc quam appoſitè marmor fulciant, juxta & explicent, nemo non videt. De veſtitu docet LAERTIUS: *Stola illi candida ſemper ac munda, ſtromataq; item, candida ex lana.* ÆLIANUS de veſte alba ſuffragatur, ſed addit coronam auream, & Anaxyridas. PHILOSTRATUS Veſtitum ex morticina materia eum renuiſſe Author eſt. In lapide noſtro ſtola ad oculum patet: Patet & velum divinitatis, circa caput volitans, quale in numiſmate Fauſtinæ matris Æternitas ventilat. Quid hoc indigitari credas, ſi non divinitatem, quam ſibi etiam vivus arrogabat: aſſerens, ſi PHILOSTRATUM audis, *Se interfuiſſe aliquando Concilio Deorum, atq; ab iis didiciſſe, quæ illis grata, quæ contra haberentur, imò accepiſſe & ea, quæ de rerum natura proferre conſueſſet.* LUCIANI Gallus animam Pythagoræ initio ab Apolline profectam meminit; indeq; apud eundẽ Menippus eum allocutus: *Salve Euphorbe,* inquit, *ſive* APOLLO, *ſive deniq; quodcunq; voles.* Et Mercator alibi, *Femur eſt illi aureum.* DEUS, *non mortalis videtur eſſe.* Taceo ἱερὸν λόγον *Sacrum Sermonem*, quem ab Ægyptiis accepit; taceo πολλὰ Θεῖα καὶ ἀπόῤῥητα, *Divina & Arcana multa*, quæ ſecundum PHILOSTRATUM ab eo dicebantur. Taceo *tripodem Pythagoricum* teſte Cœl. Rhod. l. 19. c. 7. ideo dictum, quod nihilo ſecius, quam Apollo effari conſueviſſet; Sed quod Θεόπεσι@ *Divinus* LUCIANO non uno in loco cognominetur, & PLATO eum, ut *Divinum*, miretur & ſuſpiciat; imò quod ex domo ejus Templum fecerint Metapontini, ipſumq; pro DEO coluerint, ut JUSTINUS l. 20. c. 4. memorat, id prætereundũ non eſt; luculentum enim creditæ divinitatis, quam velum adumbrat, Pythagoræ inde ſurgit teſtimonium, ſimul cum ratione Bigarum figurarumq; reliquarum, quarum altera fœmina ſub bigis jacens viſitur, altera virilis Equos frenis arreptos tenet. Fœminam Tellurem interpretamur, quam Divinitatis Vehiculo Pythagoras ſupergreſſus fingitur: figuram virilem Zamolxim Pythagoræ diſcipulum & ſervum, qui & ipſe Divinitatis famam & cultum, ſi non apud Græcos, tamen apud Barbaros obtinuit.

CEPHA-

IV.
CEPHALUS ET PROCRIS.

CEphali & Procridis fabulam hic exhiberi, facile intelliget, cui rei ſeries innotuit. Procris erat Pandionis, vel ſecundum alios Erechthei

Erechthei Athenienſium Regis filia, & Cephali Dejonis vel Dejonei, vel, ut alii volunt, Mercurii & Herſes filii uxor. Inter hos cum pactum intercederet, ne cum aliis quibuscunque rem haberent, Cephalus quidem ab Aurora adamatus, imò & raptus eſt; Sed ut pacto ſtaret, amanti concubitum negavit. Aurora repulſæ impatiens, Cephalum quidem domum remiſit, ſed ut Procridem ei in ſuſpicionem adduceret, multis cum muneribus, & mutatâ figurâ, ut uxor, hâc decepta, & illis ſeducta, fidem prior falleret, faciliorque deinceps Cephali voluntas eſſet. Reſpondit Eventus Conſilio. Procris munerum cupidine amorem proditura coarguitur, & pudore ſuffuſa, in Cretam abit, ubi vel à Minoë vel à Diana & jaculo donata eſt, & cane Lelape; His muneribus regreſſa Cephali pudicitiam ignota & ipſa expugnavit, & ita marito reconciliata eſt. Gliscebat tamen occultus Zelotypiæ fervor. Igitur cum Cephalus matutino tempore venatum exiret, verita Procris, ne cum Nympha aliqua ille concumberet, clam eum inſecuta, inter virgulta delituit, donec Cephalus Venatibus laſſus, ex conſuetudine Auram invocaret, ut ſibi vires reficeret: Tunc iniquiore Cordis æſtu ſe movens Procris, à marito feram exiſtimante, eodem jaculo, quod ei dederat, percuſſa eſt. Lethale erat vulnus, poſt extractum tamen telum infelicem maritum, moribundæque adſtantem Procris oravit, ne Auram ducere vellet, ex eaque petitione error ex nomine *Auræ* ortus apparuit. Hæc fabulæ ſeries eſt, prout fere ab Authoribus traditur. Videri de ea poſſunt Ovidii lib. 9. Metamorph. circa finem, Hyginus fab. 189. & alii.

Si propoſitum monumentum conferas, primo Cephalum videbis in ſolio ſedentem, cum adſtante à tergo milite, à latere autem ipſam Procridem, cui fidem videtur jurare. Sequitur Cephalus peregrina forma Procridem in Thalamum recipiens. Forſitan illic non Cephalum, ſed Minoëm præfiguratum, & hîc non Cephalum Procridi, ſed Procridem Cephalo inſidiantem arbitraberis, eo quod ipſa velata, adeoque ignota Thalamum aſcendat. Id per me licebit, quanquam & juxta conſiderandus ſit imberbis Cephalus, adeoque forma mutatus, cum in ſequentibus ubique barbatus ſit. Velamenta Procridis, non tam Cephali ignorantiam arguunt, quam Procridis pudorem, cum antiquitus meretrices velamentis ſe ſe operuiſſe vel exemplo ex Sacris conſtet. Sed hæc utique liquent. In ſequentibus

Cephalus

Cephalus cum jaculo, & cane Lelape, & Equo, venatum proficiſcitur. Cum Equo & cane? Atqui apud OVIDIUM ipſe:

Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
Ire canes, nec lina ſequi nodoſa ſolebant.
Tutus eram jaculo.

Sed diverſa ſunt de Cephalo commenta. Artifex aut communem venantium morem, aut alium Mythologum ſecutus, utrumque expreſſit, in ſequentibus NASONI propior.

Aura in nubibus ſedet, quam anhela voce implorans Cephalus, credulam Procridis Zelotypiam impulit. Procris inter Virgulta ſedens, & jam jam moritura, manum verſus maritum attollit, tanquam illum imploraret, ne Auram, ſe mortua, conjugem duceret. Cephalus ipſe, vultu in mœſtitiam compoſito, jaculum quidem ex conjugis pectore extractum, receptumque ſiniſtra tenet, dextra autem & ipſe elevata caſum conjugis deplorat, erroremque detegit. En pulcherrimum totius fabulæ nexum! Eoque modo artificis genio effictum, quo & ab Authoribus deſcriptum in ſuperioribus diximus.

V.
CLEOBIS ET BITON.
Matrem ad Junonis Templum trahentes.

Historia, quæ hoc & ſequentibus duobus elegantiſſimi marmoris in ſegmentis exhibetur, apud HERODOTUM exſtat, apud quem lib.1. cap.31. interprete VALLA, quum Solon à Crœſo interrogáretur, quemnam ſecundum à Tello beatum vidiſſet? reſpondit: Cleobin & Bitonem; *quippe genus Argivum fuiſſe, & victum ſuppeditaſſe Corporis, adhæc robur tantum, ut & in certaminibus ambo Victores exſtiterint:* Additque de his iſta memorari: *Quum dies feſtus apud Argivos eſſet, oporteretque omninò matrem eorum ad templum ferri bobus junctis, hique boves ex agro eis ad horam praſtò non eſſent, tunc juvenes excluſi*

exclusi tempore jugum subeuntes, plaustrum pertraxerunt, quo mater vehebatur, & quinque ac quadraginta per stadia trahentes, ad templum pervenerunt. Quibus cum hæc fecissent, & ab omni cœtu conspecti fuissent, optimus obtigit vitæ exitus, & per hæc Deus judicavit, satius homini esse mori, quàm vivere. Nam cum circumstantes Argivi laudibus tollerent, Viri quidem consilium filiorum, fœminæ vero Matrem eorum, quod talibus filiis prædita esset: Mater gaudio perfusa, cùm Liberorum facto, tum fama, ante simulacrum stans, precata est eam, ut Cleobi & Bitoni filiis suis daret id, quod optimum esset homini contingere; Post hanc precationem ubi sacrificarunt, epulati sunt, quiescentesque in ipso delubro, non sunt amplius excitati, sed hoc vitæ exitu perfuncti. Quorum effigies, tanquam Virorum, qui optimi exstitissent, Argivi factas apud Delphos collocarunt.

Hæc est historia, ut dictum, qualiter apud HERODOTUM eam Solon enarrat. Si marmor conferas, ipsam matrem in plaustro cernis, cernis eam capite velato, quod sacrificantibus moris fuit, & in sacerdote Junonis etiam Deæ memoriam renovat, quæ & ipsa interdum velata occurrit. Mater in Plaustro vehitur, idque bobus junctis, qualiter ad Templum Junonis solebat; Sed bobus adstant Filii, quod hi, bobus absentibus, eorum vices subiissent: Adstant nudi, idque secundum CICERONEM *Tuscul. quæst. lib. I. cap. 47.* Ubi *veste posita Corpora Oleo eos perunxisse, & ita ad jugum accessisse*, memorat. Illud fortasse incongruum putaveris, quod nimis juveniliter sculpti sint, cum tamen, HERODOTO teste, Corporis robur tantum fuerit, ut in certaminibus ambo Victores exstiterint, & Argivi eorum effigies tanquam Virorum apud Delphos dedicaverint: Adde, quod & PLUTARCHUS eos Viros appellavit; Sed notandum, appellationem *virorum* juventutem non tollere. Quos HERODOTUS & PLUTARCHUS *Viros* appellant, eos CICERO *juvenes* & *adolescentes:* & si robur in medium adducas, illud sanè luce clarius elucescit in succulenta illa, qua fulgent, musculorum crassitie, artuumque vegeta stabilitate.

MATER
Junonem adorans Filiis mortem impetrat.

PIetatem Fratrum vidimus. Hic cernimus pietatem matris, pietatisque præmium. Mater ante templum faces extollit, procul dubio, quod pro vita & felicitate filiorum oraret, & quod oraret Deam vitæ potentem. Vita veteribus ſub facis ardentis ſchemate præfigurabatur, uti mors ſub face extincta, id quod marmora ad oculum teſtantur. Forſitan quod Ilithyia, quæ eadem cum junone fuit, in numismatibus facem præferat, vel etiam, quod inter ſublunaria Diis nihil magis conveniat, quam ignis; Sed Ilithyia facem præfert, quod vitam largiatur, & Deos precantes, quid adhibeant potius, quam Symbola Divinæ Naturæ affinia? Nihil hic de ſacro Dianæ, in Nemore Aricinæ, de quo OVIDIUS *in Faſtis.*

Sæpe potens voti frontem redimita coronis
Fœmina, lucentes portat ab Urbe faces.

De

De quibus videri possunt & PROPERTIUS & STATIUS. Nihil de facibus, novæ Nuptæ præferri solitis, de quibus & FESTUS & PLUTARCHUS *in Quæstionibus Romanis.* Nihil de Festis Promethei, Minervæ & Vulcani apud Athenienses, in quibus faces ferri solebant; Sola pietas, vitæque felicioris votum propositas accendisse videtur, ideò duas, quod de duobus filiis precatio ad Junonem, vitæ felicitatisque præsidem, tenderet. Quo successu? Alio plane, quam speraverat Mater, id precata, quod Dii judicassent optimum; Sed an mortem? Ita Dii judicarunt, procul dubio contra matris intentionem, quod vivos beari maluisset. Sed aliter res cecidit: Epulati cum matre adolescentes, somno se dederunt, & in tantâ gloriâ vitam cum morte, citra ullum dolorem vel cruciatum, reperti sunt commutasse.

FILII ÆTERNITATIS
Participes
à Junone excipiuntur.

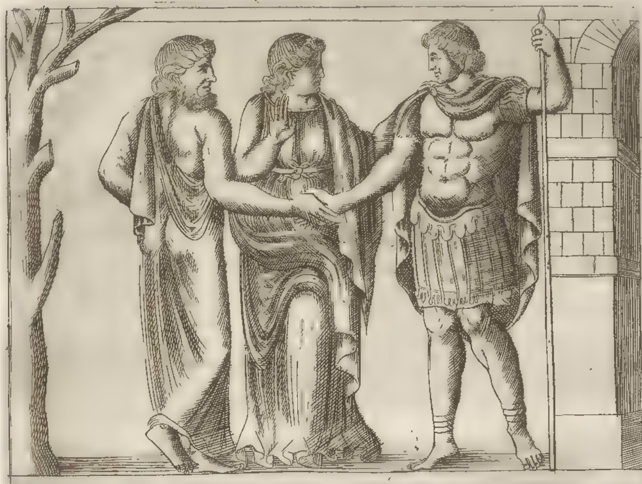
VItam beatam filiis suis precata erat mater, sed loco vitæ eorum mortem obtinuit: ut Authores arbitrantur, quod Dea

 judice

judice mors vita præſtaret, imò quod mors vitæ beatæ non finis, ſed initium eſſet. Vita noſtra quid eſt, ſi non ærumnarum concatenata ſeries, & quid homini conducibilius, quam iis ſolvi? Hæc ita ſi nulla ſpes poſt mortem ſupereſſet. Sed ſupereſſe, & quidem felicitatis perfectisſimæ, etiam Ethnicis indubium fuit. Adſpice marmor noſtrum! Juvenes, quos modo humi jacentes & mortuos vidimus, eos hic cernimus vel bigarum frena apprehendere, quibus Æternitas vehitur, vel coram Junone, an Matre? flexis genibus beatisſimæ vitæ dulcedinem agnoſcere. Æternitatem prodit velum circum Caput in circulum volitans, & quaſi in ſe reductum, nullo apparente, nec Principio, nec fine. Eo enim Symbolo uti jam ſupra diximus, etiam in Romanis numismatibus Æternitas præfigurari ſolet, ex quibus etiam, bigis vectam, intelligimus, exemplo exſtante apud OISELIUM Tab. 104. ex nummo Fauſtinæ matris. Illud in propoſito novum eſt, quod non Æternitatis curru vehantur juvenes, ſed quod frena Equorum apprehendant, prout & ſupra Zamolxis, quaſi non tam Æternitati traditi, quam Æternitatis curſum dirigentes. Felicitas creditur terrena, ſi rerum in decurſu temporis nobis adverſantium acerbitatem, prudentia vel evitare, vel emollire poſſumus. Quidni igitur felicitas æterna, quod Æternitatis decurſus, quaſi ab arbitrio beatorum dependeat?

VI.

VI.
ROMULI ET TATII FOEDUS, CONCORDIAM CONCILIANTE HERSILIA.

HErsiliam, Tatium, & Romulum tribus his figuris designari, STEPHANI WINANDI PIGHII conjectura est, nec immeritò; Licet enim Romulus in Numismatibus prolixa barba conspicuus, in proposito monumento autem imberbis sit, differentia tamen tanta non est, ut non diversitate temporum & ætatis excusari & possit & debeat. Reconciliatio cum Sabinis accidit Anno M. 2205. ab V. C. septimo, Triginta annis antequam Turbine abriperetur; At Effigies in nummis ad eam formam delineata est, qua post derelictam vitæ stationem Proculo apparuit, seque in cœlis Quirinum appellari, significavit

Adeò

Adeò ut planum ſit, in numiſmate ſenem, ſub reconciliationem autem cum Tatio, adhuc Juvenem, adeoque imberbem fuiſſe, qualis in propoſito monumento viſitur. De Tatio diverſa ratio: Barbatus is eſt, non minus ac in numiſmate; Sed barbatum fuiſſe etiam tempore reconciliationis cum Romulo, brevitas imperii perſuadet. Quinque annos cum Romulo cum imperaſſet, Laurenti trucidatus eſt.

Sed, inquis, Togatus is eſt, cum tamen bellica veſte indutum oporteret, non minus ac Romulum? Hoc & hiſtoriæ, & Romanæ gloriæ videtur datum. Cum poſt Romuli preces denuo concurrerent hoſtiles acies, *Res Romana*, inquit LIVIUS, *ſuperior fuit.* Superior fuit Res Romana; quid igitur mirum, quod Sabinorum Ducem habitu pacifico, & proinde pacem petentis, cernamus? quid mirum, quod cernamus Romulum bellico, & pacis leges quaſi dictantis? Facilius Victi ad pacem inclinant, quam Victores, & hinc eſt, quod Herſilia non ad Tatium, ſed ad Romulum convertatur, manibusque elevatis eum demulceat.

Herſilia, Sabina quidem, ſed ex raptu Romuli uxor fuit, adeoque hîc omnium raptarum loco videtur concordiam ſuadere, prout LIVIO teſte, Duces ad fœdus faciendum prodiere, adeoque exercituum loco fidem ſanxere.

Quintum

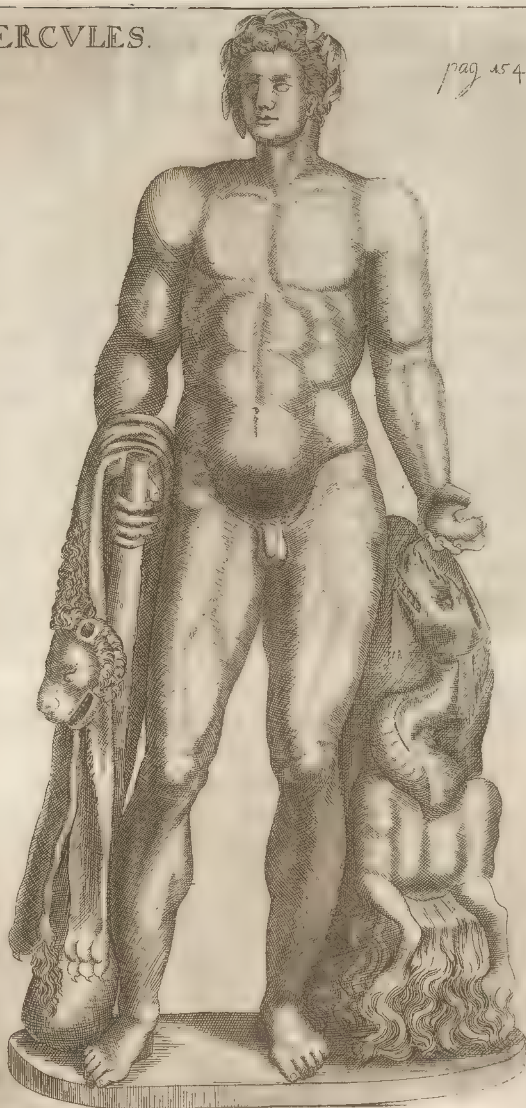
Uintum Viridarii noſtri ſegmentum, & hoc in Opuſculo Ultimum, STATUAS QUASDAM exponit, non ex earum numero, quæ ſub *Romanarum* Titulo proſtant; Sed vel hactenus non vulgatas, vel vulgatas quidem, ſufficienti autem Commentario non illuſtratas. Paucisſimæ erunt, fateor, ſed nobilitas multitudinem ſupplebit. Et Artificium in cenſum venit, & Raritas. Numiſmatum & Gemmarum Cœlatores in parvo ludunt, & facilè eſt, Artis nævos in exiguis linearum ductibus abſcondere, quanquam negari non debeat, pleroſque etiam in his exactam diligentiam poſuiſſe. Toreumata mediæ ut plurimum magnitudinis ſunt, mediæ certè dignitatis, cum figuras non integras exhibeant, ſed dimidiatas tantum, dimidia earum parte rudi ſub marmore, cui affixæ, vel ex quo elevatæ ſunt, deliteſcente. Solis Statuis nobilior Gloria fulget, omni ex latere artificii excellentiam oſtentant. Hodienum miramur Opera Lyſippi & Praxitelis; Hodienum fama Meneſtrati & Myronis volitat, ſtupeſcente cum reverentiæ ſenſu vel ideò excipienda, quod non ſibi, ſed arti videantur laboraſſe. Phidias Diis, quàm hominibus efficiendis melior fertur; At Polycletus in hominum formis, ad veritatem exprimendis, excellebat. Quid dicendum? Nonne vel Naturæ luſum, vel Studii aſſiduitatem & Diis & Hominibus conſuluiſſe? ut ad poſteros, eorum notitia eo clariore radio penetraret, artisque ſimul incrementum, ad ſummum perfectionis culmen deduceretur. Sed de his alibi! Nunc ad propoſitum.

HERCULES CUM CETO.

HErculis, non minus ac reliquorum Deorum, crebra inter Antiquitatis reliquias exstat mentio. Sed Eum cum Ceto, quis hactenus exhibuit? Statuam unum pomum manu gestantis, Romæ in foro Boario, haud procul ab altari, inventam, Celeberrimus CHOULIUS memorat. An eadem fuerit cum nostra, dubitari potest, cùm & ipsa hæc unum pomum dextra præferat. Quicquid sit, Herculem prodit Clava & Leonis pellis, indubitata Heroici pectoris insignia, quorum alterum Leoni Nemæo detractum, Cassidis & Clypei instar Hercules prætulisse, alterum ab oleastro recisum, armorum vice memoratur vibrasse. De Clava constat, constat de Leonis pelle loco Cassidis usurpata. De clypeo res rarior; Eam tamen videas & ipsam in numismate Phæstiωn apud GOLZIUM, in quo non minus, ac in aliis plerisque, ne dicam omnibus, Hercules nudus, clavaque & pelle armatus visitur, cujus rei rationem DIODORUS SICULUS suppeditat, id ideò factum asserens, quod Antiquitus arma & Vestes nondum cognitæ essent: quanquam alii hieroglyphicè rem explicent, sub Clava Leonisque pelle & nuditate robur & virtutem intelligentes, eo quod verisimile non sit, Herculem nudum orbem terrarum obiisse, Virtus autem firmissimum mortalibus monumentum sit, nullaque divitiarum peribolia in transversum agatur, sed nudo homine contenta vigeat.

Ad pomum, quod Hercules noster dextra præfert, non tantùm in mentem veniunt poma Aurea Hesperidum, quæ interfecto Dracone Vigili ad Eurystheum retulisse memoratur, sed etiam sacra ipsius, apud Melitenses & Bæotos, Pomis celebrata, unde & Μήλων cognomen ejus fuit. De Melitensibus audi HESYCHIUM: Μήλων Ἡρακλῆς. ὀνομασθῆναι φασὶ τὸν θεὸν οὕτως, διὰ τὸ μὴ ἱερεῖα θύειν αὐτῷ τοὺς Μελιτεῖς, ἀλλὰ τὸν καρπὸν τὰ μῆλα. De Bœotiis JULIUM POLLUCEM lib. I. c. I. Sect. XXVII. *Μῆλα θύουσι περὶ Βοιωτίαν Ἡρακλεῖ. λέγω δὲ οὐ τὰ πρόβατα, τῇ ποιητικῇ φωνῇ, ἀλλὰ τὰ ἀκρόδρυα, ἐκ τοιᾶσδέ αἰτίας. Ἐνειστήκει μὲν γὰρ ἡ πανήγυρις τοῦ θεοῦ, καὶ κατήπειγε τοῦ θύειν ὁ καιρός. Τὸ δὲ ἱερεῖον ἄρα, κριὸς ἦν. Καὶ οἱ μὲν ἄγοντες, ἄκοντες ἐβράδυνον, ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς οὐκ ἦν διαβατὸς, μέγας*

ἄφνω

HERCVLES.
pag. 154

ἄφνω ῥύεις. οἱ δ' ἀμφὶ τὸ ἱερεῖον παῖδες ὁμοῦ παίζοντες, ἀπεπλήρουν τῆς ἱερουργίας τὸν νόμον. λαβόντες γὰρ μῆλον ὡραῖον, κάρφη μὲν ὑπέθεσαν αὐτῷ τέτταρα, δῆθεν τοὺς πόδας. δύο δ' ἐπέθεσαν ἅμα. τὰ δ' ἦν τὰ κέρατα. καὶ κατὰ τοὺς ποιητὰς ἀποθύειν ἔφασαν τὸ μῆλον, ὡς πρόβατον: ἡσθῆναί τε λέγεται τῇ θυσίᾳ τὸν Ἡρακλέα, καὶ μέχρι τοῦδε παραμένειν τῆς ἱερουργίας τὸν νόμον. καὶ καλεῖται, παρὰ τοῖς Θηβαίοις, ἢ τοῖς Βοιωτοῖς, μήλων ὁ Ἡρακλῆς, ὄνομα ἐκ τοῦ τρόπου τῆς θυσίας λαβών. *Circa Bœotiam*, inquit interprete RUDOLPHO GUALTERO, *Μῆλα Herculi ſacrificant; Non verò, ut Poëta per* μηλα oves, *ſed* fructus *dico arboreas, hac nimirum de cauſa. Stata quadam erat Publica Dei ſolennitas, & ſacrificandi inſtabat tempus, victima autem aries erat, quem qui adducebant, inviti cunctabantur; Aſopum enim fluvium, repentinis auctum inundationibus tranſire non poterant. Juvenes verò, qui feſto ſacrisque intererant, per luſum ſacrificii ritum complevere; maturum enim MALUM arripientes, quatuor, qui pedum loco erant, bacilla ſubdiderunt, duo vero veluti cornua appoſuere, & ſecundum Poëtas malum hoc, tanquam ovem obtuliſſe dicuntur, nec Herculi ingratam fuiſſe victimam, & propterea huc usque hunc ſacrificii ritum permanſiſſe. Et Thebanis porro Bœotisque MALORUM HERCULES, nomen hoc ex ſacrificii ritu ſortitus, appellatur.*

Hæc ex POLLUCE, quibus utique pomum, quod dextra Hercules noſter præfert, abunde illuſtratur. De corona dicendum. Populea ea videtur, ad mentem Poëtæ in 8. Æneid. quo canente.

Herculea POPULUS *umbra*
Velavitque comas, foliisque innexa pependit.

Et paulò poſt:

Tum Salii ad cantus incenſa Altaria circum
POPULEIS *adſunt evincti tempora ramis.*

De quibus omninò videri meretur MACROBIUS lib. 3. Saturn. & quis neſcit tritum illud:

POPULUS *Alcidæ gratiſſima?*

Cauſam ex PAUSANIA diſcas *El. priore*, ubi populum albam in Theſprotide ad Acherontem Hercules reperiſſe, & in Græciam intuliſſe, memoratur, unde poſtea & mos manſerit, Eleis Patrius, ut ad uſum

Olympicorum sacrorum ligna ex sola populo alba; neque ex alia arbore cæderentur, id quod & ipse Hercules egerat. Sed propius ad rem facit SERVIUS *ad dicti Poëtæ verba*: Populus Alcidæ gratissima, inquit, *quia EA VELATUS ab Inferis rediit, quam* HOMERUS Ἀχερωΐδα *dicit ab Acheronte ad superos translata. Qua corona usus, duplici colore foliorum, geminos labores superorum inferorumque testatus est. De hac sanè arbore fabula talis est:* LEUCE, *Oceani filia, inter Nymphas pulcherrima fuit. Hanc Pluton adamavit, & ad inferos rapuit, quæ postquam apud eum, completo vitæ suæ tempore, mortua est, Pluton tam in amoris, quam in memoriæ solatium, in Elysiis piorum campis, Leucen nasci arborem jussit; ex qua, sicut dictum est, Hercules se, revertens ab Inferis* coronavit.

Ad Cetum properamus, qui juxta Herculem lento conamine caput elevat. Hunc fortasse ob colli tenuitatem, non tam Cetum quam Draconem arbitraberis. Sed Cetum evincunt, non tam fluctibus immersi pedes, quàm figura ejus, cujus in ventre Jonas per triduum delituit. Videri is potest in ROMA SUBTERRANEA ARINGHI, ex antiquis Christianorum Sarcophagis delineatus, ubi eadem planè colli tenuitas, iidem pedes, idemque caput visuntur. Et quid si idem utrinque Cetus? SEXTUS EMPIRICUS *adversus Mathematicos*, Herculem calvum evasisse, memorat, cum à Ceto, qui in Hesionem irruebat, devoratus esset. Idem tangit & LYCOPHRON, *initio* CASSANDRÆ :

Τριεσπέρου λέοντος ὅν ποτε γνάθοις
Τρίτωνος ἠμάλαψε κάρχαμος κύων
Ἔμπνους δὲ Δαιτρὸς ἡπάτων, Φλοιδούμενος
Τινθῷ λέβητος ἀφλόγοις ἐπ' ἐχάραις
Σμήρειγγας ἐστάλαξε κωδαίας πέδῳ.

Trivesperi (sive Trinoctii) *Leonis, quem aliquando maxillis*
Tritonis deglutivit asperè dentatus Canis;
Vivus autem dissector intestinorum, ambustus
Cavo lebetis in focis ignibus expertibus
Capillos destillavit capitis solo.

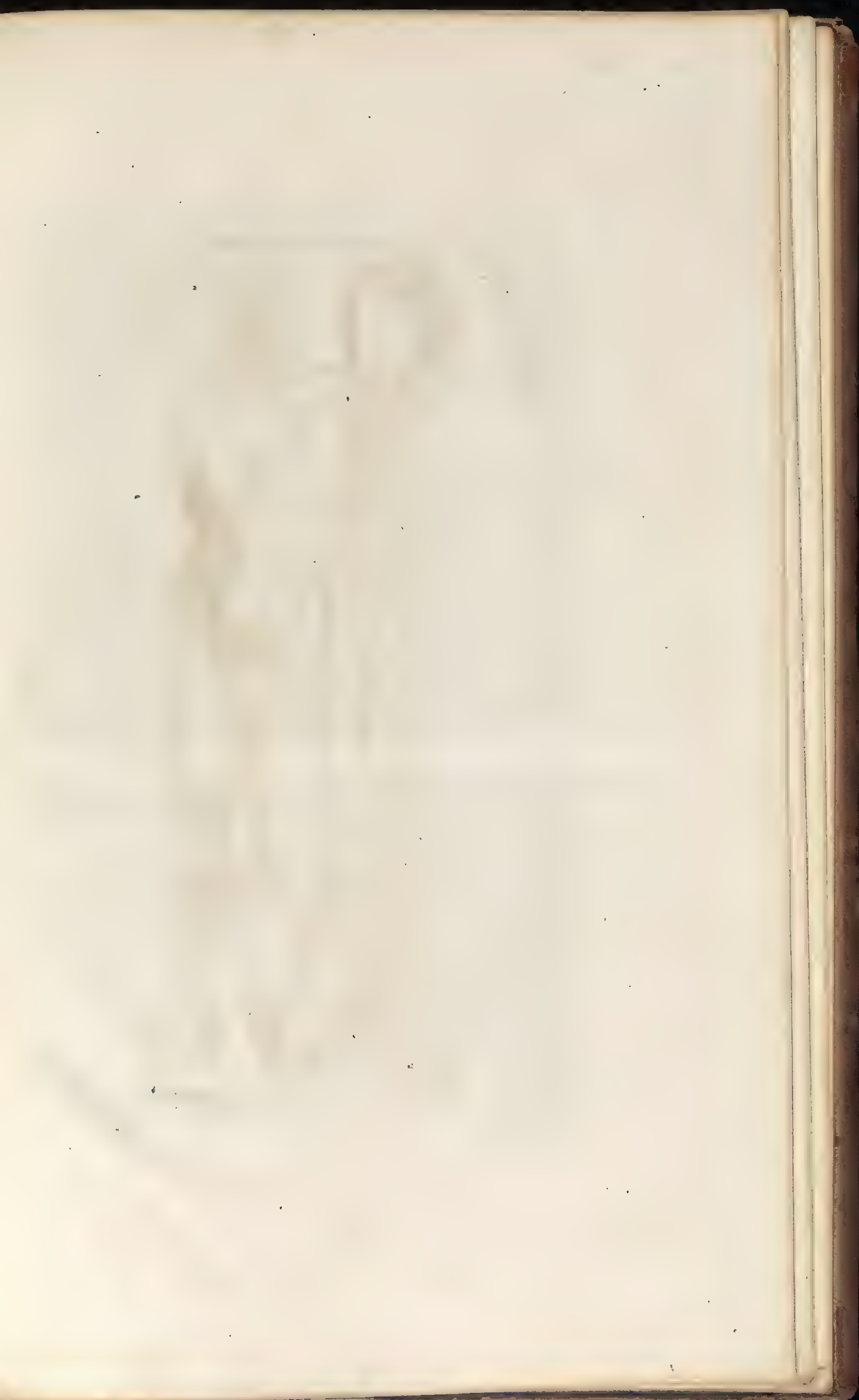
Quem-

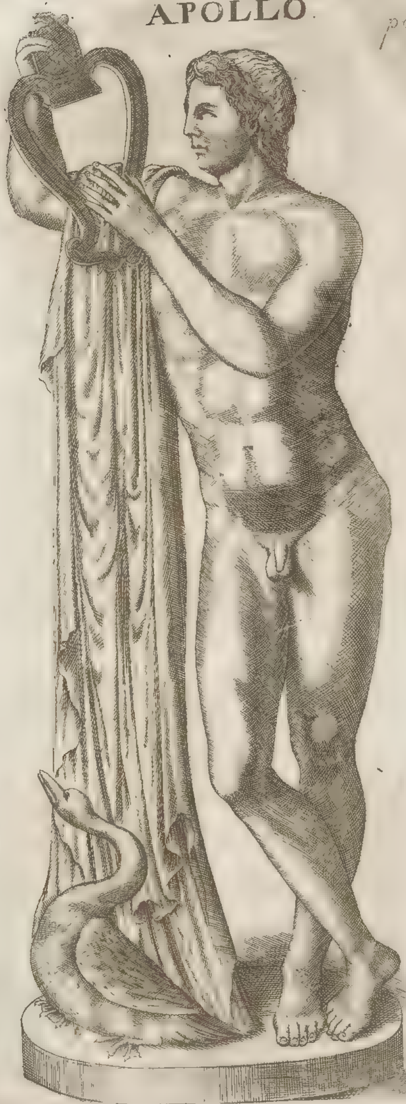
Quem in locum ita ISACIUS TZETZES τριέσπερον τὸν ἡρακλέα λέγω καλεῖν τὸν λυκόφρονα, διὰ τὸ ἐν τῷ κήτει τρεῖς ἡμέρας ποιῆσαι ἃς ἑσπέρας καλεῖ, διὰ τὸ ἀφότιστον, καὶ σκοτεινὴν εἶναι τὴν γαστέρα τοῦ θηρίου. *Trinoctium ajo Herculem vocari à Lycophrone, quia in Ceto tres transegerit dies, quas vesperas sive noctes appellat, quia lucis expers & tenebrosus foret Ceti venter.* Ex quibus Doctiss. VOSSIUS Herculis fabulam de Ceto ex historia Jonæ ortum traxisse statuit. Occasionem asserti ex B. CYRILLO sumsit, qui *in Jonæ cap. II.* Ἡρακλέα φασὶ τὸν Ἀλκμήνης καὶ Διὸς καταποθῆναι ὑπὸ κήτους. ἐκδοθῆναι δὲ πάλιν ἐκ τῆς ἐμφύτου θερμότητος ἐψιλωμένης αὐτῷ τῆς κεφαλῆς, καὶ μόνης τριχὸς πεπονθότι τὴν ἀπόφασιν. Μέμνηται δὲ τῆς ἱστορίας λυκόφρων. *Herculem ajunt, Alcmenæ & Jovis filium, deglutitum quidem à Ceto, redditum tamen, ab insito Ceti calore, capite solum depilato. Meminit vero historiæ Lycophron.* Imò etiam ex THEOPHILACTO: *Devoratur ergo à Ceto Jonas, tresque dies, ac totidem noctes in eo permanet Vates, quæ res omnem excedere fidem audientibus videtur, maximè iis, qui ex Græcorum Scholis, sapientique doctrina, ad hanc historiam accedunt. Quos equidem non satis demirari possum, qui fiat, quod hæc non intelligant, cum suis ipsorum alis capiantur. Apud ipsos enim nonnihil tale de* HERCULE *narratur, nempe quod & ipse à* BALÆNA *devoratus, incolumis remanserit, nisi quod tantummodo depilatus redierit, idque ob ingenitum & internum Belluæ calorem; Aut igitur nostra suscipiant, aut sua rejiciant.* Sed hæc in medio relicta sunt.

Nos Hercules vocat, de quo Hesionem liberante, ex interpretatione Benedicti Ægii Spoletini, Hæc sunt APOLLODORI verba: HERCULES (devictis Amazonibus) *renavigat, & Trojam appellit. Tum fortè accidit per Apollinis & Neptuni iram, ut Civitas infeliciter ageret; Quoniam Apollo Neptunusq; Laomedontis injuriam ulcisci volentes, mortalibus assimilati, ac veluti mercenarii, Pergama se ædificaturos, paciscuntur, quibus cum opere absoluto constitutam mercedem Laomedon minime solveret, tum Apollo pestem, ac Neptunus cum inundatione* CETOS *immisit, quod quicquid mortalium in campis offendit, corripiebat; cùm vero ex oraculis malorum finem tum fore diceretur, cum Laomedon Hesionem filiam suam Ceto devoran-*

vorandam apposuisset, tum ille in proximis Pelagi saxis alligatam proposuit. Hanc ita expositam ut vidit HERCULES, *se servaturum pollicetur, si sibi, quas Equas pro rapti Ganymedis jactura ei Jupiter dederat, Laomedon tradat. Hoc illi se daturum pollicitus est Laomedon.* HERCULES CETOS OCCIDIT, *& Hesionem servavit. Hæc* Apollodorus. HYGINUS in paucis aliter fab. 89. *Neptunus* inquit, *Cetum misit, qui Trojam vexaret, ob quam causam Rex ad Apollinem misit consultum. Apollo iratus ita respondit; si Trojanorum Virgines Ceto religatæ fuissent, finem pestilentiæ futurum. Cum complures consumtæ essent, & Hesione fors exisset, & petris religata esset, Hercules & Telamon, cum Colchos Argonautæ irent, eodem venerunt, & Cetum interfecerunt, Hesionemq; Patri pactis legibus reddunt, ut cum inde rediissent, secum in patriam eam abducerent, & Equos qui supra aquas & aristas ambulabant.* Addatur & PALÆPHATUS de incredibilibus lib. I. *de* CETO *hæc quidem memorantur, quod Trojanos è mari exiens invadebat, & siquidem ei puellas aliquas Trojani obtulissent, ab eis recedebat: Si minus eorum totam regionem devastabat; Quam verò id fatuum sit, credere Trojanos filias suas proprias Ceto exponere solitos fuisse, quis non videt? Virum namq; potius magnum quendam nomine* Cetum *hunc fuisse, dicendum est, qui cum Rex esset, multum roboris viriumque habens, ac in re navali valdè potens, Paludem quandam in Asia, quam Trojani poßidebant, circa mare subvertit; Tributumq; ab eis sibi ob id persolvebatur, quod quidam* Dasmon *id est* Vectigal *vocant. Argento autem ejus temporis homines minime utebantur, sed vasis solum & suppellectile omni alia. Imperavit ideò Rex ille, qui* CETON *nomine dicebatur, ut civitates quædam tributi nomine Equos sibi darent, aliæ vero puellas mitterent. Hunc vero Regem, cui nomen erat Ceton, barbari Cetum vocabant. Hic circumquaq; loca illa adibat, & debito necessarioq; tempore, tributum ab iis promissum, exigebat. Quod si quæpiam civitates persolvere recusarent, eorum regiones & loca malè tractabat. Pervenit & is quoque ad Trojam, eo potissimum tempore, quando* HERCULES *illic etiam exercitum Græcorum habens, venit. Unde Herculem tunc Laomedon Rex in Trojanorum præsidium conduxit. Ceton verò exercitum suum cum impetu in eos duxit. Cui cum obviam Hercules & Laomedon cum copiis suis facti essent, Illum interfecerunt, quo ex facto sermo fabulosus confictus est.*

APOLLO

APOLLO
pag 159.

APOLLO.

NObilisſimus Joachimus à Sandrart, inter *Admiranda Sculpturæ Veteris*, ſtatuam propoſitæ in paucisſimis diſſimilem, Poëſin arbitratur, aitque eam exſtare in Palatio Medicæo, quod Romæ eſt. Aſſertum juvare videntur & volumen, quod apud eum dextra præfert, & Cygnus, avis ſecundum fabulam vocaliſſima, & Laurea Apollinaris, ſolitum cum hedera Illuſtrium Poëtarum præmium.

In propoſita, quam & ipſam ex MSC. Pighiano deſumſimus, idem plane habitus eſt, niſi quod, loco Voluminis, Lyram præferat, & laurea abſit. Idem eſt habitus Cygni, idemq; dependentis pallæ fluor: ut non abs ratione dubites, an non eadem utrinque ſtatua ſit? An non fractis lyræ cornibus, relicta baſis voluminis, & coma vetuſtate corrupta, laureæ ſpeciem objecerit? Quicquid ſit, Poëſin tamen in neutra ſtatueris. Genus obſtat, quod non Poëſin hoc ſenſu, ſed *Poëtam* aliquem demonſtrare videretur, in noſtra *Lyricum*, in Sandrartiana *Epicum*, & quidni ipſum Mantuanum Cygnum? Sed hunc in noſtra ut agnoſcas Cythara prohibet, ut Lyricum agnoscas in Sandrartiana, prohibet Lyræ abſentia, & præſentia Cygni. Tertiū igitur amplectendum. Non Poëſin, nec Poëtarum aliquem noſtra ſtatua præfert, ſed Apollinem, Poëtarum, ſecundum Ethnicos, & Præſidem & Deum. Hunc lauro redimitum vel millena numismata exhibent, redimitum tænia, memorat Pausanias *in Atticis* περὶ τὸν ναὸν ἑστᾶσιν ἡρακλῆς καὶ θησεὺς καὶ Ἀπόλλων ἀναδούμενος ταινίᾳ τὴν κόμην. Idem & de Cithara in *Arcadicis*, & iterum in *Laconicis*: in portu ad Zaracam Apollinis delubrum memorans, & ſimulacrum Citharam tenentis.

Sed hæc utique vulgaria ſunt. Non item, quod Cygnus ei ſacratus erat. Cygno per aëra vectum, in ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ numismatibus contemplamur, ad quæ Ill. Patinus ſequentia Martiani Capellæ citat: *Scandente Phœbo, Muſarum pedisſequus, adhærensque comitatus, candenti canoraque alite vehebatur. Cygnos currum Apollinis, cui ſacræ erant aves, vehere, finxerunt Poëtæ, fortaſſis ob Harmoniam, quam paulò ante obitum edunt.* Sed magis ad ſtatuam facit Lucianus, qui

olores

olores Ἀπόλλωνος παρέδρους *Apollinis Assessores* vocat, & CALLIMACHUS, qui à natatu Cygnorum, numerum fidium Apollinem desumsisse narrat: Ita ille *in hymno in Delum* ℣. *155. seqq.*

> Κύκνοι δὲ θεοῦ μέλποντες ἀοιδοὶ
> Μηόνιον πακτωλὸν ἐκυκλώσαντο λιπόντες
> ἑπτάκις περὶ Δῆλον. ἐπήεισαν δὲ λοχείῃ
> Μουσάων ὄρνιθες, ἀοιδότατοι πετεηνῶν
> ἔνθεν ὁ παῖς τοσσὰς δε λύρῃ ἐνεθήσατο χόρδας
> ὕστερον, ὁσσάκι κύκνοι ἐπ᾽ ὠδίνεσσιν ἄεισαν.

> *Olores, Phœbi cantores modulantes,*
> *Mæonio Pactolo relicto, cinxerunt*
> *SEPTIES circa Delum, & accinuerunt puerperio*
> *Musarum Volucres, vocalissimi inter aves.*
> *Atq; hinc Puer* (Apollo) *TOTIDEM lyræ intendit FIDES*
> *Postmodum, quoties olores pariendi doloribus accinuerant.*

De nuditate adhuc dicendum, & dependente à brachio palla. Nudum Apollinem cum dependente, quanquam aliter, palla, plurima numismata exhibent; Vestitum, vix unicum Augusti, in quo, ad mentem PROPERTII, Lib. II. El. 23.

> *Pythius in longa Carmina veste sonat;*

Sed hic ad Citharœdorum habitum videtur effictus. In reliquis plerumque nudus est, procul dubio, quod sub eo sol intelligatur, apertum nostris oculis Luminare, & cujus splendore totum Hemisphærium illustratur, quanquam interdum pellucidæ nubes candorem involvunt, quas proinde sub Apollinis palla tibi rite imagineris, suffragante HORATIO lib. I. ad 2.

> *NUBE Candentes humeros AMICTUS*
> *Augur* APOLLO.

BACCHUS

BACCHVS.
pag. 161

BACCHUS
Coronam Hederaceam
ſibi imponens.

BACCHI ſimulacra pluribus in monumentis proſtant. Non Statuæ tantum, ſed & Numismata, & Gemmæ, & Marmora ejus habitum exprimunt; pauca tamen ſunt, quæ non ab aliis differant. Ita etiam in iis, quæ vulgaria videntur, quædam tamen occurrunt noſtra contemplatione non indigna, præſertim ſi & nobilitate artificii excellant, & antiquæ ſuperſtitionis vanitatem nativis ductibus exponant. Statua noſtra ex horum numero eſt. Artificii excellentia, Genuinæque Antiquitatis genius prodeuntem adeò commendant, ut ex PIGHII delineatione eam vulgare non dubitem, licet inter *Regias Gallorum* jam vulgatam. Bacchum intueris τὸ σῶμα οὐκ ἄμορφον, *Corpore non deformem*, quod de eo Pentheus dicit apud EURIPIDEM *in Bacchis Act.II.℣.20.* Forma Bacchum Bœoticum demonſtrat; Hunc enim juvenem, Elegantem, delicatum & adoleſcentem fuiſſe, diverſumque ab Indico barbato, DIODORUS Author eſt. HOMERO νεανίῃ ἀνδρὶ ἐοικὼς *juveni vero ſimilis* vocatur. Ἀγλαόμορφος *formoſus* POETÆ INCERTO *in Florilegio Epigrammatum lib.I.c.38.n.II.* Formam Virgineam memorat Aletes apud OVIDIUM *Met.l.III.* quæ tamen in facie & comis præcipue elucet. De corpore reliquo ipſum de ſe apud EURIPIDEM audias:

εἶδος θνητὸν ἀλλάξας ἔχω
Μορφὴν ἐμὴν μετέβαλον εἰς ἀνδρὸς φύσιν.

Mortali ſumta imagine
Me in ora & habitum transformavi VIRI.

Artuum ſc. ſucculenta craſſities, muſculorumque nitidior exſtantia virilitati ſuffragantur; at comarum nexus, at oculorum ſcintillæ, facieique nitor cultum fœmineum evincunt. Non alio Authore hic opus eſt, ac eodem EURIPIDE, apud quem idem Pentheus:

Πλόκαμός τε γάρ σου τανυὸς, οὐ πάλης ὕπο
γένυν παρ' αὐτὴν κεχυμένος πόθου πλέως
λευκὴν δὲ χροιὰν εἰς παρασκευὴν ἔχεις.

COMA tibi prolixa est, non ex lucta;
Formosis diffusa genis, delicata, plena desiderio.
Præterea cute adornatus nites candidula.

Etiterum *Πρῶτον μὲν ἁβρὸν βόστρυχον τεμῶ σέθεν*
Primum quidem DELICATAM tuam abscindam
COMAM.

Cui respondit Dionysius.

Ἱερὸς ὁ πλόκαμος. Τῷ Θεῷ δ' αὐτὸν τρέφω
Sacer capillus est. Deo ipsum nutrio.

Cæsariem *flavam* & *fragantem* ei tribuit idem Pentheus, ubi simul & de oculis discas.

Λέγουσι δ', ὥς τις εἰσελήλυθε ξένος
ξανθοῖσι βοστρύχοισιν εὔκοσμος κόμην
οἰνωπὰς ὄσσοις χάριτας Ἀφροδίτης ἔχων.

Dicunt quod quidam hospes advenerit
Fragans coma, & flava Cæsarie,
Nigrasque habens in oculis Citheræa gratias.

Sed de his plena sunt Poëtarum Volumina. Pellem, quæ corpus ambit, Interpres Statuæ Regiæ non hinnuleam, sed Tigridis statuit esse, juvarique posset illo Claudiani

Parthica velat
Tigris & auratas in nodum colligit ungues.

Sed PIGHIUS, nisi fallor, pellem hinnuleam expressit, usus Statua procul dubio integriore. Plura Bacchus Vestium genera habuit. Sindonem & Mithras gestare, unguentis & floribus tingi, Bacchicum esse, STRABO ait. Bacchum in antro cubantem, tunicaque talari vestitum PAUSANIAS memorat: In proposita statua pellis hinnulea corpus ambit. Apud EURIPIDEM crebra ejus mentio est. *Νεβρίδι ἐξάψας χροὸς Corpore indutus Nebride* venit Bacchus Thebas, docente ipso in Prologo Baccharum. *Νεβρίδος ἔχων ἱερὸν ἐνδυτὸν, Sacro Nebridis indutus amictu* cantatur Choro, cujus ad imitationem etiam Tiresias:

Θύρσους

Θύρσυς ἀνάπτειν καὶ νεβρῶν δορὰς ἔχειν
ςεφανῦν τε κισσίνοις βλαςήμασιν,

Thyrsos tollere, & pelles hinnuleas induere
Tempora frondibus hederaceis redimire

Se ſenem cum ſeniore conſtituiſſe jactat: & Juvenculas, Anus, Innuptas & Virgines, demiſsâ per humeros coma, *Nebridas ſubligaſſe*, Nuncius memorat. Et quid multa? Epitheton νεβρειδοπέπλυ in Epigrammate, hinnulea pelle indutum abunde demonſtrat. Νέβρυ δέρας ςικτὸν, *Hinnuli pellis maculis ſparſa* alibi vocatur. Sub maculis Aſtra intelligi NONNIUS *l.14. Dionyſ.* Author eſt, quod ſi verum, utique ſub pelle Cœlum, & proinde ſub Bacchi ſimulacro ipſum Deum intellexeris, quem ideò nudum ut plurimum effinxerit Gentilium ſuperſtitio, quod exſertis in genus humanum divinæ bonitatis radiis ſe conſpiciendum præbere ſoleat: Talis Jupiter omnium Deorum Rex, talis Apollo Lux mundi, & in propoſita ſtatua Bacchus, *Vini* ſecundum DIODORUM *inventor*, & OVIDIO teſte,

Genialis Conſitor Uvæ,

Quam ſiniſtra contrectat, & à qua apud Homerum πολυςάφυλος *Uvis abundans* vocatur: honeſtiore elogio, quam in Epigrammate κωμαςὴς *Ebrius*, quo habitu currui inſidentem ATHENÆUS memorat, apud quem & faciem ejus ex ligno Vitis reperias, non adeò abſurdè ad vitem, arboris trunco, hoc in κειμηλίῳ, circumvolutam. Arboris trunco: An quod Vites ulmis antiqui adjungerent, quod ex Virgilio palam eſt? An quod Bacchus etiam Arborum curam geſſerit, docente PLUTARCHO? Prius forſitan prætuleris, quod poſterius non truncum requirat, ſed arborem & foliis & fructibus divitem, ut Dei poteſtas ſimul eluceſcat. De vite ſuccurrit etiam Elogium εὐαμπέλυ *vitibus abundantis;* Bacchus enim non vino tantum ſe ingurgitare, adeoque potantibus favere, ſed & vinum producere, vineasque curare credebatur. Coronam, quam Capiti videtur imponere, interpres Regius *Pampineam* facit; Mihi hederacea videtur. Equidem πολυςέφανος *Variè coronatus*, in Epigrammate vocatur. Uvis coronatum ibidem Epitheton βοτρυχαίτυ indicat.

X 2 Corona-

Coronatum & hedera & lauro Homerus testatur. Et quod accedit, omnia prostant in superstitibus Antiquitatum thesauris. Sed inficias ire non possumus, communiorem Baccho fuisse coronam hederaceam, unde κισσοστεφάνε elogium meruit. HOMERUS κισσοκόμην, & PINDARUS κισσοφόρον appellat. Clarius adhuc NICERATUS Epig. l. 1. c. 59. No. 7. Bacchum allocutus de Cratino

εἶχε δὲ κισσῷ
Μέτωπον, ὥσπερ καὶ σὺ, κεκρυκωμένον.

Habuit hedera
Frontem, ut & Tu, redimitam.

Hedera Bacchum delectari, ut Capella delectatur Jupiter, incertus author est alibi. PLINIUS *Bacchicam* dictam sacrisque Bacchi apud Thraces adhibitam, imo & Thyrsos Galeas & scuta eâ ornata memorat: Rationes Consecrationis variæ sunt: vel quod Bacchus ea in arbore fuerit occultatus: vel quod racemos Uvarum hedera imitetur: vel quòd semper sit viridis & juvenis, qualis Deus ipse fingebatur: Vel quòd, cum frigida sit arbor, ob insitum frigus, adjumento sit contra Ebrietatem: vel quod Cissus Bacchi comes, cum inter saltandum periisset, Bacchi jussu in hederam fuerit mutatus. Sed hæc apud Mythographos exstantia, latius hic examinare haud arbitror operæ pretium. Unicum adjicimus ex PLINIO, sed quod propositæ Statuæ apprimè videtur quadrare. Ita ille Lib. XVI. c. 4. *Antiquitus corona nulla nisi Deo dabatur: ob id Homerus Cælo tantum eas & Prælio universo tribuit, viritim verò ne in certamine quidem ulli. Feruntque* PRIMUM OMNIUM LIBERUM PATREM IMPOSUISSE CAPITI SUO EX EDERA.

JULIA

IVLIA.
pag. 165.

JULIA AUGUSTA.

DUm Statuam contemplor, ex Regiis apud Gallos ædibus depromptam, ſubit ecce & alia, nec ipſa, ſi mihi credas, ſatis dilucidata. Interpres generali vocabulo FOEMINAM inſcripſit, aitque quibusdam Deam Cererem eſſe viſam, idque quod altera manu præferat papaver. Sed difficile eſſe judicium, cum temporis injuria nitor evanuerit; figuram tamen pulcherrimam eſſe, & antiquisſimam, vereque Romani artificii, id quod ex Veſtimento appareat, cum Græci ſtatuas ut plurimum nudas exhibuerint.

Romanum artificium eſſe mihi facile perſuadeo, Romanam enim, ſed non de plebe, mihi videor intueri fœminam. Ornatus Capitis idem plane eſt, qui eſt in numismatibus Juliæ Auguſtæ, Uxoris L. Septimii Severi, Bellicoſisſimi Romanæ Gloriæ Imperiali in faſtigio Reſtauratoris. Eadem ſunt & inſignia; ſiniſtra enim non papaver, ſed ſpicas præferre videtur, quas & Julia apud TRISTANUM in numismate ΔΑΛΔΙΑΝΩΝ, quas & Ceres in numismatibus Juliæ apud ILL. MEDIOB. ex quibus ſimul conſtat, Cereris habitu ipſam Juliam adulatoribus olim fuiſſe effictam. Accedit formæ, quam ſtatua exhibet, præſtantia, cum Juliam *pulcherrimam* SPARTIANUS aſſerat in Caracalla, cum talem & hodienum numismata præferant, in quibus, niſi me acies fallit, & facierum quædam convenientia deprehenditur, quo argumento facile reſponderis, ſi quis aliam, eodem capitis ornatu inſignem, puta Juliam Mæſam, aut Soæmiam adduxerit.

De Julia Severi conſtat, eam Syram fuiſſe: conſtat, horoſcopum Regium habuiſſe, quo impulſus Severus eam duxerit. De eo SPARTIANUS. *Cum amiſſa Uxore, aliam vellet ducere, genituras ſponſarum requirebat, ipſe quoque Matheſeos peritisſimus: & cum audiſſet eſſe in Syria quandam, quæ id genituræ*

 haberet,

haberet, ut regi jungeretur, eandem uxorem petiit, Juliam ſcilicet, & accepit interventu amicorum: ex qua ſtatim Pater factus eſt. Pater eſt factus, genito ſcilicet Caracalla: tantum abeſt, ut Julia vel Caracallæ noverca fuerit, vel etiam poſt Severi mortem inceſtas cum filio nuptias inierit. Fabulam graphice refutat TRISTANUS, quanquam negari forſitan non debeat, Juliam haud ignavam Veneris ſatellitem fuiſſe: *Adulteriis famoſam* ÆL. SPARTIANUS teſtatur & in numismatibus nihil frequentius venditat ipſa, quam Venerem vel *felicem* vel *victricem*, vel *genetricem*.

Equidem non dixero, turpitudini hæc accenſenda, quanquam quis turpe reputaſſet adulterium exemplo Deæ commiſſum? potius formam & fœcunditatem adduxeris, quâ Veneri vel par vel ſuperior erat: Uti & Matrem Deorum adulatio finxit, quod Caracallam & Getam peperiſſet: Junonem, quòd imperium in terris obtineret, ut Juno in Cœlis: Dianam, quod imperatorium jubar, poſt Severum, unica orbi Romano impertiret: Et denique in noſtra Statua Cererem, quod ipſius donum videretur, qua Severus Rempublicam beaverat, nobilioris annonæ abundantia. Severi Numismata rem confirmant, ea præſertim, quibus vel Annona Auguſti cum Cerere conjungitur, vel Ceres frugifera cum ſpicis & haſta exhibetur. Spicis & haſta? an hinc, quem dextrâ adhuc tenet Julia noſtra, bacillum haſtæ fragmentum arbitraberis? per me id licebit, quanquam & facis reliquiæ eſſe poſſint, quæ & ipſa Cereri affingi ſolet, eam potiſſimum ob cauſam, quod accenſis in Ætna facibus, Proſerpinam filiam, à Plutone raptam, quæſierit. Quicquid ſit, Liberalitatem Severi & Juliæ, qua annonæ proſpexerunt, felicitatique conſulverunt, his Schematibus celebrari, non alia ratione eviceris arctius, quàm eo numismate Severi, quo figura Stolata ſtans ſiniſtraque cornucopiæ tenens, dextra autem frumentum quinque puerulis diſtribuens, SÆCULI FELICITAS inſcribitur. Adeò mirum non eſt, Juliam Cereris & habitu & inſignibus adornatam occurrere, cujus, in reliquis, & luctui

luctui propior fuit. Sub Severo, Plautiani calumniis laceſſita: Severo mortuo, Caracallæ parricidio læſa, tanto acerbius doluit, quantò occultius debuit. Philoſophia tamen, qua non minus ac Aſtrologia & Geometria excellebat, doloris aſylum erat, quousque ambitioſisſimæ fœminæ Imperialis faſtigii jubar relinqueretur. Eo Macrini indignatione negato, ſupremum Ethnicæ ſtoliditatis ſolatium à ſe impetravit, ut ſimul cum Imperii Decore, ipſam etiam vitam videatur amiſiſſe.

Errores Correcti.

IN Dedic. p. 2. l. 19. lege *tenebrosas.* p. 14. l. 19. *venerabantur.* p. 16. l. 3. *Proceres.* p. 20. l. 10. *ὕδωρ.* p. 32. Lineæ tres ultimæ omittantur. p. 37. l. 34. lege *χρησάμενος.* p. 38. l. 4. *κατασκευάσαι.* p. 42. l. 7. *potius.* p. 44. l. 19. *illa.* p. 50. l. 7. *παμβασίλεια.* p. 52. l. 2. *Lapidibus.* p. 57. l. 10. *velocitate.* p. 63. l. 2. *παιδαγωγὸν.* pag. 80. l. 13. *officium.* p. 85. l. 29. BOISSARDUM. p. 87. l. 16. *Oceano.* l. 28. *quas.* p. 82. l. 3. & p. 93. l. 19. ROBERTUS STEPH. p. 95. l. 11. *debeturque.* l. 27. *νῦν.* p. 97. l. 9. *etiam.* p. 113. l. 2. pro *Ministrum*, lege: *eundem.* pag. 129. l. 5. *συμφορᾶς.* p. 140. l. 10. *præstigiarum.* p. 150. l. 1. *vita.*

